

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ,
ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ: ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ

ΑΡΧΕΣ. Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΒΛΕΨΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

Κ. ΒΛΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΡΑΦΑΛΗΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε από τον Χρήστο Τραφαλή, στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οργάνωση και Διοίκηση Δημοσίων Υπηρεσιών, Οργανισμών και Επιχειρήσεων», υπό την επίβλεψη και με τη βοήθεια του Καθηγητή κ. Γεώργιου Βλασσόπουλου.

Το ενδιαφέρον μου για τη μελέτη του παρόντος θέματος, προέκυψε από προσωπική εμπειρία και εμπλοκή μου σε υπόθεση που με είχε απασχολήσει στο παρελθόν με μίαν Ανεξάρτητη Αρχή, το Συνήγορο του Πολίτη. Ανεξάρτητα όμως από την επιτυχή ή μη έκβαση της υπόθεσης μου, το γεγονός ότι υπήρχε κάποιος θεσμικός παράγοντας να ακούσει και να χειριστεί κάποιο πρόβλημα που έχει ο πολίτης με τις υπηρεσίες του κράτους, συνιστά από μόνο του μια θετική εξέλιξη στην Ελληνική πραγματικότητα. Έχοντας ζήσει για κάμποσο διάστημα στις ΗΠΑ και στην Αγγλία και έχοντας αποκομίσει εμπειρίες από την εκεί λειτουργία του κράτους και την αντιμετώπιση του πολίτη, δεν μπορούσα παρά να σταθώ αλληλέγγυος με τη προσπάθεια που γινόταν από το Συνήγορο του Πολίτη για την επίλυση προβλημάτων που συχνά ταλαιπωρούν και ταλανίζουν τους Έλληνες πολίτες. Επιπρόσθετα οι σημερινές προσαγές της παγκοσμιοποίησης και του κέρδους, καθιστούν ακόμη επιτακτικότερη την ανάγκη οικοδόμησης ενός σύγχρονου ευρωπαϊκού κράτους, βασισμένου στην έννομη τάξη, σημαντικό εργαλείο του οποίου αποτελούν οι Ανεξάρτητες Αρχές.

Στην αρχή η εργασία αυτή επιχειρεί να συνδέσει τη δημιουργία των Ελληνικών Ανεξάρτητων Αρχών, με τη πραγματικότητα που είχε αναπτυχθεί στις ΗΠΑ, και κατόπιν την εισαγωγή αυτών των χαρακτηριστικών στις νέες Ανεξάρτητες Αρχές που εισήχθησαν στην Ευρώπη και ειδικότερα στη Γαλλία.

Παρουσιάζεται μια διαχρονική εξέταση της ίδρυσης και λειτουργίας Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα, από το Σύνταγμα του 1975, μέχρι και τη τελευταία αναθεώρηση το 2001.

Προσπάθεια μου ήταν να παρουσιαστούν κατά το δυνατόν οι κυριώτερες και σοβαρότερες νομικές πλευρές που δημιουργούνται με την ίδρυση και λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα που είναι

συνταγματικά κατοχυρωμένες . Η εμβάθυνση στη δημοκρατική νομιμοποίηση και στην έννοια «ανεξαρτησία» που τις διέπει, καθώς και ο επιβαλλόμενος έλεγχος από το Σύνταγμα κοινοβουλευτικός έλεγχος προς αυτές, είναι ζητήματα που θα μας απασχολήσουν παρακάτω.

Τέλος στο μέρος που αφορά το Συνήγορο του Πολίτη, επιχειρείται να φωτιστούν όλες οι πλευρές του από την αρχή λειτουργίας του μέχρι σήμερα και να αναδειχθούν τα θέματα που είναι σημαντικά για την απρόσκοπτη συνέχιση και βελτίωση της αποτελεσματικότητας του θεσμού.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΕΛ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2-3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	7
SUMMARY.....	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9-10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

**ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ 2001.....**11-15

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

**ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
1975/1986.....**16-17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

**ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ
1975/1986/2001**

3.1	Δημοκρατική νομιμοποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών.....	18-21
3.2	Η τυποποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών στο νέο Σύνταγμα.....	22-24
3.3	Εμβάθυνση στην έννοια «ανεξαρτησία».....	25-30
3.4	Τι λέει το Σύνταγμα για τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο.....	31-32
3.5	Τι λέει ο Κανονισμός της Βουλής για τον Κοινοβουλευτικό Έλεγχο.....	32-35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ.....36-39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ	40
5.1 Τα διεθνή πρότυπα του Συνήγορου του Πολίτη.....	40-44
5.2 Τι είναι ο Συνήγορος του Πολίτη.....	44-48
5.3 Η αποστολή του Συνήγορου του Πολίτη.....	49
5.4 Νομικό πλαίσιο και λειτουργία της Αρχής.....	49-51
5.5 Οργάνωση και δομή του Συνήγορου του Πολίτη.....	51-52
5.6 Ποιος είναι ο Συνήγορος του Πολίτη.....	52-53
5.7 Στελέχωση- Συνολική εικόνα.....	54-56
5.8 Πότε είναι αρμόδιος για μια υπόθεση.....	56-57
5.9 Πότε δεν είναι αρμόδιος για μια υπόθεση.....	57
5.10 Ποιες είναι οι υποχρεώσεις των δημοσίων υπηρεσιών για συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη;.....	58-59
5.11 Ενέργειες έρευνας και διαμεσολάβησης.....	59-61
5.12 Ενέργειες αν διαπιστωθεί παρανομία.....	61
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο	
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 2007	62-70
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο	
ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ...	71-78
 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	79-81
 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	82-118

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

	ΣΕΛ.
Πίνακας 1.....	54
Πίνακας 2.....	63
Πίνακας 3.....	65
Πίνακας 4.....	67
Πίνακας 5.....	69
Διάγραμμα 1.....	46
Διάγραμμα 2.....	47
Διάγραμμα 3.....	48
Διάγραμμα 4.....	52
Διάγραμμα 5.....	55
Διάγραμμα 6.....	56
Διάγραμμα 7.....	62
Διάγραμμα 8.....	63
Διάγραμμα 9.....	65
Διάγραμμα 10.....	66
Διάγραμμα 11.....	68
Διάγραμμα 12.....	68
Διάγραμμα 13.....	69

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η ανάπτυξη στις ΗΠΑ από το τέλος του 19^ο αιώνα των Ανεξάρτητων Ρυθμιστικών Αρχών « Independent Regulatory Agencies» αποτέλεσε την υπερατλαντική θεσμική εμπειρία στον τομέα των κοινωνικών δικαιωμάτων και τη δεξαμενή άντλησης των οντολογικών-οργανωτικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών για την εισαγωγή τους στην Ευρώπη . Αρχικά στη Γαλλία υπό την ονομασία, Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές «Autorites Administratives Independantes» και στη Μ.Βρετανία ως QUANGOS (quasi autonomous non governmental organizations), προς κάλυψη κυρίως της ανάγκης που είχε διαφανεί για τη προστασία των ατομικών δικαιωμάτων.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν ένα θεσμικό νεωτερισμό του Ευρωπαϊκού δημόσιου δικαίου, που λειτουργεί σε πλήρη ανάπτυξη την τελευταία εικοσιπενταετία στη Γαλλία και έρχεται κυρίως «για να συμφιλιώσει την παρέμβαση του κράτους με την ιδεολογία της ελεύθερης επιχείρησης».

Στο θεσμικό αυτό νεωτερισμό έχει ανατεθεί η κρατική εποπτεία επί ευαίσθητων τομέων της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ζωής, προκειμένου να προστατευτούν οι ατομικές ελευθερίες και τα κοινωνικά δικαιώματα των πολιτών, δεδομένου ότι οι παραδοσιακοί κρατικοί μηχανισμοί κρίθηκαν ανεπαρκείς. Προς διεκπεραίωση αυτής της αποστολής τους οι Ανεξάρτητες Αρχές έχουν προικισθεί με εγγυήσεις πλήρους ανεξαρτησίας απέναντι στην εκτελεστική εξουσία και διακρίνονται από την εξειδίκευση, την εμπειρία και την τεχνοκρατική γνώση των προσώπων μελών που τις απαρτίζουν σε σχέση με το συγκεκριμένο τομέα που εποπτεύουν.

Οι στόχοι που είχαν τεθεί με τη δημιουργία κάθε μιας Ανεξάρτητης Αρχής ξεχωριστά στην Ελλάδα, εκ των πραγμάτων φάνταζαν και φαντάζουν πολύ δύσκολοι να επιτευχθούν. Ο Ελληνικός λαός που συνήθως δεν πείθεται εύκολα από τις δημόσιες αρχές, κυρίως λόγω της κακής εμπειρίας του παρελθόντος, δείχνει σε μερικές από αυτές ανοχή, υπομονή και μερικές της περιβάλλει με εμπιστοσύνη για την υπεράσπιση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων του από τη «κακοδιοίκηση» του κράτους.

SUMMARY

The growth in the USA by the end of 19th century of Independent Regulating Authorities, constituted the institutional experience from beyond the Atlantic, in the sector of social rights and the reservoir of pumping the organisational and functional characteristics for the import them in Europe. Primarily in France under the name, Independent Administrative Authorities “Autorites Administratives Independantes” and in Great Britain as QUANGOS (quasi autonomous non governmental organizations). It was, mainly to cover the need that had emerged for the protection of individual rights.

The independent Authorities constitute an institutional innovation of European public right, that functions in complete growth the last 25 years in France and comes mainly “in order to reconcile the intervention of state with the ideology of free enterprise”.

In this institutional innovation the government has been assigned owned monitoring on sensitive sectors political, social and economic life, so that are protected the individual freedoms and the social rights of citizens, since the traditional government owned mechanisms were judged insufficient. The transaction of this mission, the Independent Authorities have been dowered with guarantees of complete independence toward the executive power. They are distinguished by the specialisation, the experience and the technocratic knowledge of persons of members that compose in combination the particular sector oversees.

The objectives that had been placed with the creation of every Independent Authority separately in Greece, realistically they were and are difficult to achieve. The Greek population that is usually not convinced easily by the public authorities , mainly because the bad experience of the past, shows in certain of them tolerance, patience and some surrounds them with confidence, for the defence of individual and social rights from the “misconduct of” state.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αν ανατρέξουμε στην ολιγόχρονη ιστορία των Ανεξάρτητων Αρχών στη χώρα μας, μπορούμε να διακρίνουμε δύο φάσεις. Η πρώτη αρχίζει με την υιοθέτησή τους στις αρχές της δεκαετίας του '90 και φθάνει ως την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001, διακρίνεται δε από αποσπασματικότητα και συχνά έλλειψη ορθολογισμού στην οργάνωση και τη λειτουργία των επί μέρους αρχών. Οι επιλογές του νομοθέτη δεν διακρίνονται από ενιαίο και συνεκτικό λόγο.

Τι επιδιώκεται όμως τελικά με τις Ανεξάρτητες Αρχές; Ισορροπία μεταξύ κράτους – πολίτη, διαφάνεια, αντικειμενικότητα, προστασία θεμελιωδών δικαιωμάτων κλπ; Η απάντηση είναι όλα αυτά μαζί. Η δημιουργία των Ανεξάρτητων Αρχών, αποσκοπεί είτε στη προστασία της πολιτικής ζωής (πχ ΜΜΕ), είτε στη προστασία ζωτικών δικαιωμάτων του πολίτη (πχ προσωπικά δεδομένα, πληροφόρηση), ή απλώς στη διευκόλυνση της άσκησης τους (μέσω διαμεσολάβησης), είτε στη προστασία της ίδιας της απειλούσας και ταυτόχρονα απειλούμενης αγοράς (πχ ανταγωνισμός, καταναλωτής), είτε στη διαχείριση ευαίσθητων τομέων της δημόσιας ζωής (πχ ραδιοτηλεόραση, τηλεπικοινωνίες), ή συνδυασμός όλων των προαναφερθέντων δικαιωμάτων.

Πρόκειται δηλαδή για ένα θεσμό ο οποίος έρχεται να αντιμετωπίσει διάφορες ανάγκες και να εξυπηρετήσει μια σειρά από σκοπούς που δεν είναι αναγκαίο να είναι όμοιοι μεταξύ τους (πχ διαμεσολάβηση, επιβολή κυρώσεων, διαιτητική παρέμβαση), με αρμοδιότητες όμως διαφορετικές ως προς τη νομική φύση, το περιεχόμενο αλλά και τα αποτελέσματα.

Η εργασία αυτή θα ασχοληθεί με τις Ανεξάρτητες Αρχές και ειδικά με το Συνήγορο του Πολίτη από την ίδρυση του, εξετάζοντας τη λειτουργία του σε σχέση με την Ελληνική πραγματικότητα.

Ειδικότερα η εργασία αυτή σκοπό έχει αφενός να αναπτύξει τα σχετικά θέματα με την εμφάνιση των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα, τη συνταγματική κατοχύρωση τους και τα προβλήματα που δημιουργούνται όσον αφορά στη συμβατότητα των Αρχών αυτών με την Ελληνική συνταγματικοπολιτική πραγματικότητα και αφετέρου να ασχοληθεί διεξοδικά με τις αρμοδιότητες και το έργο του Συνήγορου του Πολίτη, μία από τις πέντε Συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές σύμφωνα με το άρθρο 101Α του Συντάγματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο - ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΚΟΣΜΟ ΚΑΙ Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ 2001

Αν και οι Ανεξάρτητες Αρχές έγιναν γνωστές στο ευρύτερο κοινό της Ελλάδας λόγω της συμμετοχής της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εν τούτοις οι Ανεξάρτητες Αρχές έλκουν τη καταγωγή τους από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

Η ιδιότυπη νομική παράδοση που δημιουργήθηκε στις ΗΠΑ¹, ήδη από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα, βρήκε μιμητές στην γηραιά ήπειρο και τράβηξε τη προσοχή του νομικού πολιτισμού της, μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Η αντίληψη και η παραδοχή που δημιουργήθηκε στις ΗΠΑ έχει να κάνει με την αρχή ότι, μπορεί να αποσπώνται από τα υπουργεία, τεχνοκρατικά κυρίως θέματα της διοίκησης και να ανατίθενται σε ειδικούς οργανισμούς (agencies). Αυτοί οι οργανισμοί υπάγονται στις αυξημένες αρμοδιότητες του Προέδρου των ΗΠΑ, ως αρχηγού της εκτελεστικής εξουσίας, συγκροτούνται γύρω από ένα συμβούλιο το οποίο έχει αποφασιστικές αρμοδιότητες διοικητικού ή δικαστικού χαρακτήρα ανάλογα με το νόμο που διέπει κάθε έναν από αυτούς τους οργανισμούς. Τα συμβούλια αυτά που διορίζονται από το Πρόεδρο των ΗΠΑ, με τη συγκατάθεση συνήθως της Γερουσίας αναλαμβάνουν τα καθήκοντα που τους ανατίθενται. Δεν πρέπει όμως να διαφεύγει της προσοχής μας ότι στη χώρα αυτή αναγνωρίζεται ως πλήρες και σεβαστό το δικαίωμα του Προέδρου να διορίζει στη δημόσια διοίκηση τους πολιτικούς του φίλους, με τους οποίους θεωρεί ότι θα εξυπηρετηθούν καλύτερα οι πολιτικές του, καθώς επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι στις ΗΠΑ το πολίτευμα είναι ισχυρή Προεδρική Δημοκρατία, σε αντίθεση βεβαίως με την Ευρώπη που έχουμε κυρίως κοινοβουλευτικό σύστημα με εξαίρεση τη Γαλλία που έχει ημιπροεδρικό σύστημα.

¹Οι Ανεξάρτητες Αρχές που θεσμοθετήθηκαν έπειτα από το Β'ΠΠ και υπό την επιρροή των κυρίαρχων την εποχή εκείνη αντιλήψεων περί κράτους πρόνοιας, έχουν ως εποπτικό αντικείμενο την προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων του πολίτη.

Αυτός είναι και ο λόγος που η Γαλλία² επηρεάστηκε από τις ΗΠΑ σε σημαντικότερη έκταση από κάθε άλλη χώρα της Ευρώπης, όσον αφορά τις Ανεξάρτητες Αρχές. Έτσι σιγά-σιγά η δημιουργία ειδικών συμβουλίων, πάνω στα οποία ο υπουργός δεν θα μπορεί να ασκήσει πολιτική επιρροή, συμπεριέλαβε σημαντικές δραστηριότητες της δημόσιας διοίκησης και θεμελιώθηκε έτσι ο θεσμός των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ευρώπη.

Η αδυναμία του νομοθέτη ή η μη επιθυμία του να παρέμβει σε ευαίσθητους χώρους, η ίδρυση αρχικά αυτών των συμβουλίων, είναι η εναλλακτική απάντηση-λύση στη γραφειοκρατικοποιημένη και πατερναλιστική διοίκηση, που πολλές φορές αναπτύσσει αυταρχικές συμπεριφορές και πρακτικές, παραγνωρίζοντας συχνά τα συνταγματικά δικαιώματα των πολιτών.

Η ίδρυση και η λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών αποτελούν τη νέα απάντηση της πολιτικής εξουσίας στη γένεση των νέων εξουσιών (γραφειοκρατίας, επιστήμης, τεχνολογίας, οικονομίας) και την ενίσχυση των παραδοσιακών εξουσιών (πολιτική εξουσία, οικονομικές δυνάμεις).

Με τη σύσταση των Ανεξάρτητων Αρχών λοιπόν, η κρατική εξουσία βρήκε έναν ευέλιγκτο και κομψότερο μηχανισμό με τον οποίο διεκπεραιώνει το παρεμβατικό της έργο. Δίνεται έτσι η εντύπωση στο διοικούμενο μιας πιο ανεξάρτητης και αντικειμενικής αρχής που εποπτεύει τους ευαίσθητους τομείς της σύγχρονης κοινωνίας.

² Η ανάγκη προστασίας των «libertes publiques nouvelles» (νέων ατομικών ελευθεριών) υπαγόρευσε την ανάγκη δημιουργίας Ανεξάρτητων Αρχών σε αντίθεση με τις ΗΠΑ που η ανάγκη κυρίως για «regulation» (ρύθμιση) της οικονομικο-κοινωνικής ζωής και μετά βεβαίως της τραυματικής εμπειρίας για την Αμερικάνικη κοινωνία του μεγάλου οικονομικού κράχ του 1929.

Σε χώρες όμως της Ευρώπης όπως η Ελλάδα³ που έχουν κυρίως αμιγές κοινοβουλευτικό σύστημα προέκυπτε ένα νομικό πρόβλημα:

Οι Ανεξάρτητες Αρχές μπορούν να συμβιβαστούν με τη θεμελιώδη αρχή του κοινοβουλευτικού συστήματος κατά την οποία ο Υπουργός είναι υπεύθυνος ενώπιον της Βουλής για ότι συμβαίνει στο χώρο της αρμοδιότητας του, ακόμη και αν πράγματι δεν το γνωρίζει;⁴ Μέσα από τα ισχύοντα στο νομικό πολιτισμό της χώρας μας, θα επιχειρηθεί μίαν απάντηση παρακάτω, στο ισχυρό αυτό ερώτημα που τίθεται.

Τα υπουργεία βεβαίως, πάνω στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο των αρμοδιοτήτων τους, θα μπορούσαν να αναλάβουν την εποπτεία, ρύθμιση και οργάνωση τομέων που εξ ανάγκης αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής του κάθε Έλληνα, έμμεσα και πολλές φορές άμεσα, που θίγουν ή μπορεί να θίξουν ατομικά και κοινωνικά δικαιώματά τους.

Η απροθυμία όμως του νομοθέτη, της εκτελεστικής εξουσίας και των υπουργείων να αναλάβουν το μερίδιο ευθύνης που τους αναλογεί και να εφαρμόσουν το νόμο στον ιδιαίτερο αυτό τομέα που έχουν εξουσιοδοτηθεί και να προστατέψουν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματά, κυρίως λόγω του λεγόμενου «πολιτικού κόστους», οδήγησε στην ανάγκη δημιουργίας των Ανεξάρτητων Αρχών.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές εμφανίστηκαν στην ελληνική έννομη τάξη στα τέλη της δεκαετίας του '80 με το χαρακτηρισμό με ρητή διάταξη νόμου ως « ανεξάρτητο όργανο» για το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης⁵

³ Ν.Δ Κουλούρη Οι «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές». Τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα (1993)

⁴ Θεόδωρου Λιανά Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, επιστημονική επετηρίδα ΔΕΘ 22 (2001)

⁵ Νωρίτερα με το Ν.1866/1989 χαρακτηρίστηκε ως «Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή», η επιτροπή για την τοπική Ραδιοφωνία που προβλεπόταν από τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ 4 του νόμου 1730/1987 και του άρθρου 16 Π.Δ 25/1988

Από τότε μέχρι σήμερα έχουν ιδρυθεί και συνεχίζουν να ιδρύονται « Ανεξάρτητες Διοικητικές ή Δημόσιες Αρχές στις οποίες ανατίθενται ποικίλης φύσεως αρμοδιότητες σχετικά με διάφορους τομείς του κοινωνικού βίου.⁶

Ένας από τους ορισμούς που νομίζω δίνονται για τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές είναι: «εθνικά συλλογικά κρατικά όργανα με αυτοτελή διοικητική υποδομή και προϋπολογισμό, των οποίων τα μέλη απολαμβάνουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, και έχουν ως ρόλο την κυρίαρχη εποπτεία ευαίσθητων τομέων της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής ζωής διαμέσου της άσκησης κανονιστικών, γνωμοδοτικών, διαιτητικών και εξελεγκτικών αρμοδιοτήτων των οποίων η άσκηση δεν υπόκειται στον ιεραρχικό έλεγχο της διοικήσεως, υποτασσόμενη απλώς στον κλασσικό έλεγχο νομιμότητας» (Κουλούρης, 1993)

Ο λόγος ίδρυσης, κυρίως στην Ευρώπη των Ανεξάρτητων Αρχών, είναι «Η επιτυχής μετάβαση από το μονοπωλιακό καθεστώς σε καθεστώς ανταγωνιστικής αγοράς απαιτεί ρυθμιστική παρέμβαση. Χωρίς τη ρύθμιση της αγοράς είναι απίθανος ο βιώσιμος ανταγωνισμός» (Γιακουμάκης, 2005)

Ο νέος αυτός τύπος οργάνωσης και άσκησης της κρατικής εξουσίας που διαμορφώθηκε σταδιακά, αποδίδεται κυρίως στους εξής λόγους:

α. Ο νομοθέτης τις περισσότερες φορές με την ίδρυση Ανεξάρτητης Αρχής επιδιώκει να διασφαλίσει τη διαφάνεια σε κρίσιμους και ευαίσθητους τομείς του κοινωνικού βίου, όπου υπάρχει κίνδυνος των ατομικών δικαιωμάτων από τις σχέσεις εξουσίας

⁶ Τα επίθετα αυτά χρησιμοποιούνται εναλλακτικά από το νομοθέτη και γίνεται δεκτό ότι είναι ταυτόσημα: Μ. Αντωνόπουλος, Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, Αθήνα- Κομοτηνή 1995 σελ.36

Επειδή σε αυτές τις περιπτώσεις η άμεση κρατική παρέμβαση, η δράση του διοικητικού δικαίου με τα κλασσικά μέσα κρίνεται αναποτελεσματική ή πολλές φορές ανεπιθύμητη, προκρίνεται η λύση ίδρυσης ορισμένης Ανεξάρτητης Αρχής, καθόσον δίνει τη δυνατότητα παρέμβασης με ήπια μέσα που επιτρέπουν, την πιο εύκολη διαμόρφωση συναίνεσης και αποδοχής⁷.

β. Σε μερικές περιπτώσεις ο νομοθέτης λόγω διεθνών δεσμεύσεων της χώρας, είναι υποχρεωμένος να αναθέσει κάποιες αρμοδιότητες σε Ανεξάρτητη Αρχή. Τέτοιο παράδειγμα είναι η Τράπεζα της Ελλάδος στην οποία αναγνωρίζεται το προνόμιο της ανεξαρτησίας κατά την άσκηση διοικητικών αρμοδιοτήτων που τις ανατίθενται.

γ. Άλλοτε πάλι η ίδρυση ορισμένης Ανεξάρτητης Αρχής αποσκοπεί στην αντιμετώπιση δυσλειτουργιών που παρουσιάζονται εξαιτίας της γραφειοκρατικής και συγκεντρωτικής οργάνωσης της Δημόσιας Διοίκησης και με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η επανίδρυση της σχέσης εμπιστοσύνης πολίτη και κράτους⁸. Κλασσική τέτοια περίπτωση συνιστά ο Συνήγορος του Πολίτη.

⁷ Αικατερίνη Ηλιάδου. Η επικράτηση του μοντέλου των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού συστήματος. Η πορεία προς το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η πρόσφατη αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος. Πρακτικά Συνεδρίου 28-29 Οκτ 2001 σελ 235

⁸ Αικατερίνη Ηλιάδου. Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές- Σκέψεις με τη πρόταση συνταγματικής τυποποίησης των ΑΔΑ, Διοικητική Δίκη 2000 σελ.784

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975/1986

Στο προηγούμενο Σύνταγμα 1975/1986 δεν υπάρχει κάποια ρύθμιση σχετικά με Ανεξάρτητες Αρχές, με συνέπεια να διερωτάται κανείς για τη συμβατότητα της νομοθετικής καθιέρωσης Ανεξάρτητων Αρχών με τους κανόνες του. Αλλά πρέπει όμως να διευκρινιστεί ότι η έλλειψη συνταγματικής διάταξης για τις Ανεξάρτητες Αρχές δεν καθιστούσε αντισυνταγματική οποιαδήποτε προσπάθεια του νομοθέτη.

Ωστόσο το πρόβλημα δεν φαινόταν να συνίσταται στην έλλειψη ρητής ρύθμισης. Αντιθέτως εντοπιζόταν στην ανυπαρξία πολιτικής ευθύνης και κατ' επέκταση κοινοβουλευτικού ελέγχου των εν λόγω δημόσιων φορέων, σύμφωνα με όσα προέβλεπε (και προβλέπει) το άρθρο 85 του Συντάγματος⁹. Βούληση του συντακτικού νομοθέτη ήταν (και είναι) το σύνολο της δραστηριότητας της εκτελεστικής εξουσίας να τελεί υπό τον έλεγχο της Βουλής. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται ο νομικός και ιδίως ο πολιτικός έλεγχος των ενεργειών της ηγεσίας της Διοίκησης ώστε να διακριβώνεται η αδιάλειπτη ανταπόκριση της στη δοθείσα ψήφο του εκλογικού σώματος καθώς και στην αρχή της νομιμότητας. Ο διοικητικός έλεγχος σε συνδυασμό με τον κοινοβουλευτικό έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας διασφαλίζει τον πολιτικό έλεγχο και ιδίως την πολιτική ευθύνη των μελών της Κυβέρνησης.

Η πρόβλεψη οργάνων εκτός του προαναφερθέντος λειτουργικού σχήματος προβληματίζε και εξακολουθεί να προβληματίζει, στο μέτρο που καθιστά αβέβαιη αν όχι απαγορευτική την πραγματοποίηση πολιτικού ελέγχου και κατ' επέκταση την ανάδειξη πολιτικών ευθυνών.

Περαιτέρω στα δεδομένα του προβλήματος συγκαταλεγόταν και η παράμετρος η οποία συνδέεται με το πλαίσιο που διαγράφει το άρθρο 26 του Συντάγματος.

⁹Σύμφωνα με το άρθρο 85 του Συντάγματος « Τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, καθώς και οι Υφυπουργοί είναι συλλογικώς υπεύθυνοι για τη γενική πολιτική της Κυβέρνησης και καθένας από αυτούς για τις πράξεις ή παραλήψεις της αρμοδιότητας του, σύμφωνα με τις διατάξεις των νόμων για την ευθύνη των Υπουργών. Σε καμμία περίπτωση η έγγραφη ή προφορική εντολή του Προέδρου της Δημοκρατίας δεν απαλλάσσει τους Υπουργούς ή τους Υφυπουργούς από την ευθύνη τους.

Το οργανωτικό αυτό σχήμα φαινόταν να αλλοιώνεται με τη προσθήκη δημόσιων οργάνων, που δεν υπάγονταν *prima facie* τουλάχιστον στον

εξισοροποιητικό μηχανισμό τον οποίο καθιέρωνε ο συντακτικός νομοθέτης. Την ίδια στιγμή όμως, η ύπαρξη των ακόλουθων τριών στοιχείων περιόριζε τις προκαλούμενες τριβές. Επρόκειτο για την: α) η σύνδεση της επιλογής των μελών της Ανεξάρτητης Αρχής με τη Βουλή β) η υποβολή της έκθεσης τους και η συζήτηση της στη Βουλή και τέλος γ) η δυνατότητα δικαστικού ελέγχου των πράξεων τους. Τα εν λόγω τρία στοιχεία επέτρεπαν την εν μέρει τουλάχιστον, αντιμετώπιση του προκύπτοντος προβλήματος σε σχέση τόσο με το άρθρο 85 όσο και με το άρθρο 26 του Συντάγματος.

Οι σχετικές σκέψεις δεν έπαυαν ωστόσο να έχουν χαρακτήρα ερμηνευτικών λύσεων, όχι ανεπίδεκτου αντιλόγου. Στην πραγματικότητα έδιδαν την εντύπωση ερμηνευτικών προσπαθειών για την *ex ante* αντιμετώπιση ενός προβλήματος που δεν φαίνεται να είχε υπόψη του ή πάντως, δεν περιλαμβανόταν στη βούληση του συντακτικού νομοθέτη το 1975 αλλά ούτε το 1986¹⁰.

¹⁰ Χαράλαμπου Χρυσανθάκη. Οι Ανεξάρτητες Δημόσιες Αρχές στο αναθεωρημένο Σύνταγμα 1975/1986/2001. Η Διοίκηση και το Σύνταγμα. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα σελ 111

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΑΡΧΕΣ ΣΤΟ ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ 1975/1986/2001

3.1 Δημοκρατική νομιμοποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών

Το μείζον διακύβευμα που αντιμετώπισε¹¹ ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001 όσον αφορά τη συνταγματική ρύθμιση των ανεξάρτητων αρχών συναρτάται με το ζήτημα της δημοκρατικής τους νομιμοποίησης. Το ζήτημα αυτό άπτεται εν τέλει της αποσαφήνισης της ειδικότερης σχέσης των ανεξάρτητων αρχών με τη νομοθετική, την εκτελεστική και τη δικαστική εξουσία. Επ' αυτών η παρέμβαση του συνταγματικού νομοθέτη του 2001 ανέδειξε τρεις κρίσιμες πτυχές ως προς τη θέση και τη λειτουργία των ανεξάρτητων αρχών:

Πρώτον, οι ανεξάρτητες αρχές δεν διαθέτουν αρμοδιότητα θέσπισης κανόνων δικαίου με δεσμευτική ισχύ *erga omnes* πρωτευόντως, δηλαδή χωρίς την παροχή νομοθετικής εξουσιοδότησης. Αντίθετα, διαθέτουν με βάση το άρθρο 43 παρ. 2 εδ. β' του Συντάγματος και την ειδική νομοθεσία που διέπει εκάστη εξ αυτών «περιορισμένη αλλά όχι ευκαταφρόνητη κανονιστική αρμοδιότητα».

Δεύτερον, οι ανεξάρτητες αρχές δεν υπόκεινται σε ιεραρχικό έλεγχο ούτε σε διοικητική εποπτεία από τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό ή από οποιοδήποτε άλλο όργανο της εκτελεστικής εξουσίας, διασφαλίζεται η δημοσιονομική τους αυτοτέλεια και κατοχυρώνεται η ικανότητά τους να παρίστανται αυτοτελώς ενώπιον δικαστηρίων.

Τρίτον, ως προς τη σχέση τους με τη δικαστική λειτουργία, οι εκτελεστές πράξεις των ανεξάρτητων αρχών υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, ενώ διασφαλίζεται πλέον και η δυνατότητα κίνησης ενδοστρεφούς δίκης από τον αρμόδιο Υπουργό κατά των εν λόγω εκτελεστών πράξεων.

¹¹

Δ.Θ. Τσάτσου/Ξ.Ι. Κονιάδη, Το Μέλλον των Πολιτικών Κομμάτων, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2003, σελ. 121-149

Ωστόσο δεν φαίνεται να καλύπτεται επαρκώς από τις συνταγματικές ρυθμίσεις, αλλά και τη νομοθετική τους εξειδίκευση, το κρίσιμο ζήτημα του

πολιτικού ελέγχου των ανεξάρτητων αρχών. Επιχειρώντας να απαντήσει στο ερώτημα κατά πόσον συμβιβάζεται με τη συνταγματική τάξη, την αρχή της νομιμότητας και, γενικότερα, με τη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος η ανάθεση κρατικών λειτουργιών και αρμοδιοτήτων σε όργανα τα οποία εκφεύγουν της κυβερνητικής εποπτείας, ο συνταγματικός νομοθέτης θέσπισε ρητά, στο άρθρο 101 Α παρ. 3 Συντ., την υπαγωγή των ανεξάρτητων αρχών στο πεδίο του κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Ο Ευάγγελος Βενιζέλος¹² ως εισηγητής της πλειοψηφίας κατά τις σχετικές συζητήσεις στη διάρκεια των εργασιών της Βουλής για την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001, διέκρινε τις ΑΔΑ σε :

1) αυτές που λειτουργούν ως θεσμικές εγγυήσεις, προστατεύουν ατομικά δικαιώματα και είναι γνήσια ανεξάρτητες, όπως είναι αυτές για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και των επικοινωνιών.

2) αυτές που ασκούν εποπτεία σε μεγάλους τομείς της δημόσιας διοίκησης και προστατεύουν την αμεροληψία της δημόσιας διοίκησης , όπως ο συνήγορος του πολίτη και το ΑΣΕΠ

3) Αυτές που είναι – κατά τη γνώμη του – καταχρηστικά ανεξάρτητες αρχές και που ασχολούνται με τη λειτουργία της αγοράς και με τη διαφύλαξη του οικονομικού ανταγωνισμού, όπως η Επιτροπή Ανταγωνισμού, η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας και η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων

4) Οι μεικτές ανεξάρτητες αρχές που λειτουργούν και ως θεσμική εγγύηση για την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ως μηχανισμός εποπτείας ενός μεγάλου τομέα της διοίκησης και ως ρυθμιστικές αρχές της αγοράς (ΕΡΣ).

¹² Ν. Καλτσόγια - Τουρναβίτη, «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές και Δημοκρατία» σε «Το κράτος στον 20^ο αιώνα – Παγκοσμιοποίηση και Κοινωνία της Πληροφόρησης , μνήμη Ονούφριου Φαρμακίδη», εκδ. Αντ. Ν .Σάκκουλα 2002

Ο Ελληνικός λαός αποτελεί το πρωτογενές όργανο από το οποίο πηγάζουν οι τρεις εξουσίες (νομοθετική, δικαστική, εκτελεστική) και το

Ελληνικό πολιτικό σύστημα στηρίζεται ως γνωστόν, στην αρχή της λαϊκής κυριαρχίας (άρθρο 1 του Συντ).

Η Ελληνική συνταγματική τάξη αποτελούσε κατ' αρχάς το πρώτο σκόπελο στον οποίο προσέκρουσε ο θεσμικός αυτός νεωτερισμός. Η έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης που ήταν η « αχίλλειος πτέρνα» του θεσμού των Ανεξάρτητων Αρχών επιδίωξε να γιατρέψει η συνταγματική τους κατοχύρωση¹³.

Η ρύθμιση στο αναθεωρημένο Σύνταγμα που ορίζει ότι τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών αναδεικνύονται από τη διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής επεδίωξε να δώσει λύση στα προβλήματα δημοκρατικής νομιμοποίησης των Ανεξάρτητων Αρχών. Η ενεργητική συμμετοχή του Κοινοβουλίου στη διαδικασία υπόδειξης τους, ταιριάζει καλύτερα στη δημοκρατική λογική του πολιτεύματος, από ότι η αναζήτηση μιας νομιμοποίησης λόγω «σοφίας».

Έτσι οι ανεξάρτητες αρχές έχουν για τη λειτουργία τους έμμεση αλλά απτή αναφορά σε πολιτειακά όργανα των οποίων η νομιμοποίηση ανάγεται στη λαϊκή κυριαρχία, αφού αντλούν την ύπαρξή τους από την απόφαση, την οποία λαμβάνει εξ ονόματος της λαϊκής αντιπροσωπείας η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής.

Η νομιμοποίηση βέβαια αυτή είναι μόνο έμμεση και μπορεί κάποιος να κατηγορήσει τον «ελιτίστικο» χαρακτήρα των Ανεξάρτητων Αρχών αφού τα μέλη τους αναδεικνύονται με κριτήρια την επιστημονική τους κατάρτιση, την εμπειρία τους ή την τεχνογνωσία τους. Η σύγχρονη δημόσια διοίκηση όμως, έχει ενσωματώσει από καιρό τώρα τη τεχνογνωσία στο τρόπο οργάνωσης και άσκησης της κρατικής εξουσίας¹⁴

¹³ Θεόδωρου Λιανά Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, επιστημονική επετηρίδα ΔΣΘ 22 (2001)

¹⁴ Αν Τάχου. Ο διοικητικός συντονισμός. Η ουσιαστική παντοδυναμία της διοικητικής τεχνοκρατίας, Νομικό Βήμα 1986 σελ 800

Η διείσδυση ωστόσο της τεχνοκρατικής λογικής στη δημόσια διοίκηση, συνεπάγει κινδύνους για την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και κινείται εύλογα η υποψία ότι τελικά η έμμεση νομιμοποίηση που εξασφαλίζεται στα μέλη των

Η διείσδυση ωστόσο της τεχνοκρατικής λογικής στη δημόσια διοίκηση, συνεπάγει κινδύνους για την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και κινείται εύλογα η υποψία ότι τελικά η έμμεση νομιμοποίηση που εξασφαλίζεται στα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών μέσα από τη διαδικασία διορισμού τους, δεν αποτελεί εγγύηση για τον κατ' ουσία σεβασμό της δημοκρατικής αρχής.

Αλλά η Βουλή κατ' αρχάς έχει πολλές δυνατότητες να ελέγχει τις Ανεξάρτητες Αρχές. Οι δυνατότητες αυτές προβλέπονται στον Κανονισμό της. Η Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας μπορεί ανά πάσα στιγμή να καλεί τον επικεφαλής οποιασδήποτε Ανεξάρτητης Αρχής και να του ζητά διευκρινίσεις για πράξεις ή παραλείψεις της. Εάν η πρακτική αυτή, όπως λειτουργεί σήμερα, αποδεικνύεται παραγωγική, είναι θέμα άλλης συζήτησης. Εκτός αυτού, κάθε αρχή υποβάλλει στη λαϊκή αντιπροσωπεία ετήσια έκθεση, που υπόκειται σε συζήτηση. Εάν οι βουλευτές διαβάσουν με προσοχή τη σχετική έκθεση, είναι σε θέση να ασκήσουν κριτική, ορισμένες μάλιστα φορές και έντονη. Γι' αυτό το σκοπό, μπορεί να διεξάγεται μια φορά το χρόνο ειδική και οργανωμένη κοινοβουλευτική συζήτηση για την έκθεση των κυριοτέρων ανεξάρτητων αρχών¹⁵.

Η διασφάλιση της δημοσιότητας και της διαφάνειας στη λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών καθίσταται ιδιαίτερα σημαντική έτσι ώστε να υπόκειται τελικά σε κοινωνικό έλεγχο συνάμα με τη διασφάλιση της δυνατότητας δικαστικού ελέγχου των πράξεων τους για τη προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών στο δικαιοκρατικό πρότυπο οργάνωσης της εξουσίας¹⁶.

¹⁵ Γιώργος Παπαδημητρίου. Η ανεξαρτησία των Ανεξάρτητων Αρχών. Προβληματισμοί και ελπίδες ενός νέου θεσμού. πρακτικά ημερίδας 29 Οκτ 200. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2003 σελ 227

¹⁶ Αικατερίνη Ηλιάδου. Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, Διοικητική Δίκη 12 2000 σελ.784

3.2 Η τυποποίηση των Ανεξάρτητων Αρχών στο νέο Σύνταγμα.

Το γεγονός ότι από τον τίτλο των Ανεξάρτητων Αρχών αφαιρείται οριστικά το επίθετο «διοικητικές» δεν έχει ουσιώδη σημασία, αφού οι Ανεξάρτητες Αρχές που κατοχυρώνονται και τυποποιούνται συνταγματικά, εξακολουθούν να αποτελούν μορφή οργάνωσης της εκτελεστικής διοικητικής λειτουργίας.

Η γενική διάταξη στο αναθεωρημένο Σύνταγμα αυτή του άρθρου 101^Α η οποία ρυθμίζει θέματα συγκρότησης και λειτουργίας των Ανεξάρτητων Αρχών, όσο και οι ειδικές διατάξεις, που τυποποιούν συγκεκριμένες Ανεξάρτητες Αρχές (άρθρα 9^Α, 15 παρ. 2, 19 παρ. 2 103 παρ. 7 και 103 παρ. 9) διαμορφώνουν και τυποποιούν συνολικά τις Ανεξάρτητες Αρχές στην Ελλάδα.

Η «συνταγματική τυποποίηση» των Ανεξάρτητων Αρχών στις οποίες αναφέρεται ειδικά το νέο Σύνταγμα δεν σημαίνει ότι καλύπτονται από θεσμική εγγύηση ως προς τη διατήρησή τους, ή ότι αφαιρείται από το κοινό νομοθέτη η αρμοδιότητα να αποφασίζει σχετικά με την ύπαρξη της δεδομένης Ανεξάρτητης Αρχής. Εάν δεν υπάρχει σχετική ρητή συνταγματική πρόβλεψη, όπως συμβαίνει πχ στη περίπτωση του Συνήγορου του Πολίτη (άρθρο 103 παρ.9) και του Ε.Σ.Ρ (άρθρο 15 παρ.2) διατάξεις δηλαδή που εγγυώνται ρητά την υπόσταση της συγκεκριμένης Αρχής, ο νομοθέτης παραμένει ελεύθερος να αποφασίζει σχετικά με την αναγκαιότητα και τη σκοπιμότητα διατήρησης της δεδομένης μορφής της Αρχής που έχει ιδρύσει.

Μετά το άρθρο 101 που αναφέρεται στην Αποκέντρωση και πριν από το άρθρο 102 που αναφέρεται στην Αυτοδιοίκηση, στο αναθεωρημένο Σύνταγμα έχει προστεθεί το άρθρο 101^Α για να καταδείξει στη σύνδεση των Ανεξάρτητων Αρχών με τη διοίκηση και μάλιστα τις αντιμετωπίζει ως τρόπο οργάνωσης της, αφού τις εντάσσει στο οικείο κεφάλαιο του Συντάγματος (Οργάνωση της Διοίκησης). Το άρθρο 101^Α έχει αντικείμενο τη συγκρότηση και λειτουργία ανεξάρτητων αρχών και με την αναγωγή σε συνταγματική περιωπή πέντε εξ αυτών : Συνήγορος του Πολίτη (άρθρο 103, παρ. 7), Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ) (άρθρο 103, παρ. 7), Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης (ΕΣΡ) (άρθρο 15, παρ. 2), Αρχή

Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) (άρθρο 9^Α) και Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) (άρθρο 19, παρ. 2).

Η πρώτη από τις παραγράφους του άρθρου 101^Α αναφέρεται ρητά μόνο στις συνταγματικά τυποποιημένες Ανεξάρτητες Αρχές. Αντίθετα στη δεύτερη και τη τρίτη παράγραφο δεν διευκρινίζεται εάν οι συγκεκριμένες διατάξεις αφορούν μόνο τις Ανεξάρτητες Αρχές που ρυθμίζονται ευθέως στο Σύνταγμα ή και εκείνες που θεσπίζονται με κοινό νόμο.

Λαμβάνοντας υπόψη όμως το ρητό περιορισμό της παραγράφου 1 και συστηματικά σκεπτόμενοι, τείνουμε να θεωρήσουμε ότι πρέπει να κάνουμε δεκτό ότι το σύνολο των διατάξεων του άρθρου 101^Α αναφέρεται μόνο στις Ανεξάρτητες Αρχές που τυποποιούνται σε ειδικές επιμέρους διατάξεις του Συντάγματος.

Οι συζητήσεις που καταγράφηκαν στα Πρακτικά της Βουλής φανερώνουν την έντονη επιφυλακτικότητα που διατυπώθηκε σε σχέση με την πρόταση γενικής αναγωγής των Ανεξάρτητων Αρχών σε συνταγματικά προβλεπόμενο όργανο¹⁷

Ως προς το περιεχόμενο των επιμέρους διατάξεων του άρθρου 101^Α σημειώνονται συνοπτικά τα παρακάτω:

Η πρώτη παράγραφος προβλέπει ότι τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών διορίζονται με ορισμένη θητεία και διασφαλίζεται συνταγματικά η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών.

Το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 101^Α καθορίζουν ειδικότερα θέματα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού που προσλαμβάνεται στην υπηρεσία που συγκροτείται για την υποστήριξη της λειτουργίας της Ανεξάρτητης Αρχής, καθώς και για τον καθορισμό των ανάλογων προσόντων που απαιτούνται και παραπέμπουν ρητά στο κοινό νομοθέτη για την οριοθέτησή τους .

¹⁷ Βλέπε σχετικές εισηγήσεις των Ευάγγελου Βενιζέλου, Αν. Λοβέρδου, Κ. Μητοτάκη, Π. Παυλόπουλου στη Βουλή των Ελλήνων. Συνεδρίαση Τετάρτης 21 Μαρτίου 2001, σελ 6198,6214,6225, 6231.

Το τρίτο εδάφιο της δεύτερης παραγράφου του άρθρου 101^A καθορίζει ότι η επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών γίνεται με απόφαση της διάσκεψης των Προέδρων της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή σε περίπτωση που αυτή δεν καθίσταται εφικτή, με αυξημένη πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων. Το τελευταίο εδάφιο παραπέμπει στο Κανονισμό της Βουλής για ρύθμιση επιμέρους θεμάτων που αφορούν την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών.

Ο αναθεωρητικός νομοθέτης αναθέτοντας σε όργανο του Κοινοβουλίου (Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής) την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών επιδιώκει να αντιπαρέλθει τα προβλήματα σχετικά με το έλλειμα δημοκρατικής νομιμοποίησης με την άσκηση δημόσιας εξουσίας από τις Ανεξάρτητες Αρχές.

Η έμμεση αυτή νομιμοποίηση (που μπορεί να χαρακτηριστεί «διπλά» έμμεση) αφού και η ίδια η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής απολαμβάνει έμμεσης νομιμοποίησης, δεν αναιρεί τον «ελιτίστικο» χαρακτήρα των Ανεξάρτητων Αρχών, που έχει να κάνει με το γεγονός ότι κριτήριο για την ανάδειξη των μελών τους αποτελεί συνήθως η επιστημονική τους κατάρτιση και τεχνογνωσία.

Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 101^A παραπέμπει τέλος στον Κανονισμό της Βουλής για την ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ Βουλής και Ανεξάρτητων Αρχών και την άσκηση κοινοβουλευτικού ελέγχου.

Η διάταξη αυτή αποτελεί το συνταγματικό θεμέλιο που διευκολύνει την άμεση επικοινωνία των Ανεξάρτητων Αρχών με το Κοινοβούλιο και απαλύνει το γεγονός της αφαίρεσης των Ανεξάρτητων Αρχών από την ιεραρχική πυραμίδα της διοικητικής οργάνωσης¹⁸

¹⁸ Αικατερίνη Ηλιάδου. Η σημασία και οι συνέπειες της κατοχύρωσης των Ανεξάρτητων Αρχών στο νέο Σύνταγμα. Το νέο Σύνταγμα (Πρακτικά Συνεδρίου) σελ.387

3.3 Εμβάθυνση στην έννοια «ανεξαρτησία»

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω οι Αρχές αυτές είναι διοικητικές, ανήκουν στην εκτελεστική εξουσία του κράτους και αυτή η ανεξαρτησία τους (=μη εξάρτηση) νοείται σωρευτικά :

- Εντός του πλαισίου της εκτελεστικής εξουσίας και που κατ' εξαίρεση ασκούν συγκεκριμένες ειδικές διοικητικές αρμοδιότητες (αλλιώς κινδυνεύουν να υποκαταστήσουν τελείως τη δημόσια διοίκηση)
- Έναντι της ιεραρχικής δομής της διοίκησης,δηλαδή η ανεξαρτησία έγκειται στην επιτέλεση ορισμένων και συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων της εκτελεστικής εξουσίας από ένα όργανο που δεν βρίσκεται σε ιεραρχική σχέση ή εξάρτηση από τα άλλα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας, επομένως δεν έχει διοικητικό προϊστάμενο πρόσωπο που δεν ανήκει σε αυτό¹⁹

Ως συνέπεια της ανεξαρτησίας των Ανεξάρτητων Αρχών κατοχυρώνεται η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών τους και σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών χαρακτηρίζονται ρητά από το νομοθέτη ως «ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί».

Βασικός κανόνας του άρθρου 101^A παρ.1 του Συντάγματος είναι η προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των μελών τους που ρυθμίζεται πλέον από το νόμο 3051/2002 (άρθρα 2 και 3). Η προσωπική ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών συνδέεται με τη θητεία για την οποία διορίζονται και έχει την έννοια ότι η απόλυση τους κατά τη διάρκεια της θητείας τους είναι δυνατή, μόνο με απόφαση του οργάνου που τα επιλέγει για λόγους σχετικούς με την άσκηση του λειτουργήματος τους και με διαδικασία που εξασφαλίζει το δικαίωμα της υπεράσπισης.

¹⁹ Θεόδωρου Φορτσάκη. Οι Ανεξάρτητες Αρχές στη πρόσφατη Συνταγματική Αναθεώρηση. Η Διοίκηση και το Σύνταγμα. Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα σελ 127

Τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών διορίζονται για ορισμένη θητεία η οποία είναι δυνατόν να ανανεωθεί μία μόνον φορά διαδοχικά ή μη, (άρθρο 5 παρ.3 του ν.3051/02) και επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και επιστημονικής κατάρτισης ή επαγγελματικής εμπειρίας σε τομείς σχετικούς με την αποστολή και τις αρμοδιότητες των Αρχών. Τα μέλη δεν μπορούν να παυθούν, να μετατεθούν ή να αντικατασταθούν από την Κυβέρνηση πριν από την λήξη της θητείας τους. Η διάρκεια της θητείας κλιμακώνεται από τριετής (ΕΠΑ) έως εξαετής (ΑΣΕΠ). Έκπτωση από την ιδιότητα του μέλους ΑΔΑ προβλέπεται για ορισμένες από αυτές (ΕΕΤΤ, ΑΠΔΕΠΧ, ΡΑΕ) και μόνο σε περίπτωση συνδρομής ασυμβιβάστων στο πρόσωπο τους ή έκδοση σε βάρος τους αμετάκλητης δικαστικής απόφασης για αδίκημα που αποτελεί κώλυμα διορισμού δημοσίου υπαλλήλου. Στην περίπτωση του Συνήγορου του Πολίτη προβλέπεται διαδικασία παύσης για «ανικανότητα» εκτέλεσης των καθηκόντων του λόγω νόσου ή αναπηρίας, σωματικής ή πνευματικής.

Το καθεστώς ατελειών (immunities) που εξασφαλίζει τα μέλη των ΑΔΑ από καταδίωξη, σύλληψη, κράτηση ή δίκη για τις γνώμες που εκφέρουν ή τις πράξεις που επιχειρούν ή τις συστάσεις που κάνουν περί εκδόσεως νόμων στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους. Πρόκειται για τη «δικονομική ασυλία» που χαρακτηρίζει και τις αλλοδαπές ΑΔΑ και είναι ενισχυτική της προσωπικής ανεξαρτησίας. Προβλέπεται κυρίως για την περίπτωση του Συνήγορου του Πολίτη (ΣΥΠ). Ο ΣΥΠ και οι βοηθοί Συνήγοροι «δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που εξετέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους

Η Διάσκεψη των Προέδρων η οποία αποτελείται από το Πρόεδρο της Βουλής καθώς και όσοι διετέλεσαν Πρόεδροι της Βουλής και είναι βουλευτές, τους Αντιπροέδρους, τους Προέδρους των ειδικών κοινοβουλευτικών επιτροπών, τους Προέδρους των Κοινοβουλευτικών ομάδων, έναν ανεξάρτητο βουλευτή ως εκπρόσωπο των ανεξάρτητων, επιλέγει τα μέλη με δύο κριτήρια: αφενός την καταλληλότητα των μελών για το σκοπό που θέτει το Σύνταγμα και αφετέρου να μην εμπίπτουν στο κώλυμα διορισμού της καταδίκης. Ο Υπουργός χωρίς να έχει δικαίωμα να ασκήσει έλεγχο στην απόφαση, διορίζει τα μέλη με δική του εκτελεστή πράξη.

Η Διάσκεψη αποφασίζει με ομοφωνία ή πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων. Το Σύνταγμα ορίζει «με επιδίωξη ομοφωνίας» και εδώ σημειώνεται ότι δεν υπάρχει κάποιος τρόπος που να επιτάσσει την ομοφωνία, ούτε κύρωση αν δεν επιτευχθεί, ούτε έλεγχος.

Η λειτουργική ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, όπως και στη περίπτωση των δικαστικών λειτουργών (άρθρο 87 παρ 1 του Συντάγματος) περιλαμβάνει:

- Την υποχρέωση να εξετάζουν την συνταγματικότητα των νομοθετικών πράξεων και να μην εφαρμόζουν όσες κρίνουν ότι το ρυθμιστικό τους περιεχόμενο αντίκειται προς το Σύνταγμα
- Τον αποκλεισμό ιεραρχικού ελέγχου (προληπτικού ή κατασταλτικού, νομιμότητας ή σκοπιμότητας) από τα κυβερνητικά όργανα και γενικότερα τον αποκλεισμό οποιουδήποτε ελέγχου από όργανα της εκτελεστικής εξουσίας σχετικού με την ουσία του έργου το οποίο περιλαμβάνεται στην αρμοδιότητα τους.

Ο εκτελεστικός νόμος του Συντάγματος 3051/2002 ρυθμίζει τη λειτουργική ανεξαρτησία των Ανεξάρτητων Αρχών στο άρθρο 2 όπου ορίζεται ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές δεν υπόκεινται σε εποπτεία και έλεγχο από κυβερνητικά όργανα ή άλλες διοικητικές αρχές. Η διοικητική εποπτεία αποσκοπεί στην ενότητα της δημόσιας διοίκησης συνέπεια της ανάγκης τήρησης της αρχής της λαϊκής κυριαρχίας και της ενιαίας οργανωτικής μορφής του κράτους.

Η επέμβαση των δημόσιων νομικών προσώπων με σκοπό την ενότητα της διοίκησης όταν ρυθμίζεται από τους ειδικούς κανόνες του διοικητικού δικαίου, ονομάζεται διοικητική εποπτεία²⁰ . Χαρακτηρίζουμε δηλαδή τη σχέση μεταξύ δημόσιων νομικών προσώπων σαν σχέση διοικητικής εποπτείας, όταν το ένα από αυτά (εποπτεύον) μπορεί να ελέγχει το άλλο (εποπτευόμενο)²¹ . Έτσι επειδή οι Ανεξάρτητες Αρχές στερούνται δικής τους νομικής προσωπικότητας και αποτελούν μέρος του νομικού προσώπου του κράτους, δεν χωρεί διοικητική εποπτεία σε αυτές.

Σύμφωνα πάντα με αυτό το άρθρο οι Ανεξάρτητες Αρχές υπόκεινται μόνο σε κοινοβουλευτικό έλεγχο, όπως ορίζεται στον Κανονισμό της Βουλής (άρθρο 138^α Καν. Βουλής).

Συγκεκριμένα κάθε Ανεξάρτητη Αρχή υποβάλλει τον Οκτώβριο κάθε έτους έκθεση για το έργο της στο Πρόεδρο της Βουλής, ο οποίος τη διαβιβάζει στην μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας ή στην αρμόδια διαρκή επιτροπή. Οι επιτροπές αυτές υποβάλλουν τα πορίσματα τους στο Πρόεδρο της Βουλής ο οποίος τα αποστέλλει στον αρμόδιο Υπουργό και στην ελεγχόμενη αρχή.

Με την οικονομική αυτοτέλεια των Ανεξάρτητων Αρχών που θεωρείται θεμελιώδης για την αποτελεσματική άσκηση των αρμοδιοτήτων τους και την επίτευξη των στόχων τους, ασχολείται ο εκτελεστικός του Συντάγματος Νόμος 3051/2002 ενώ το νέο Σύνταγμα δεν λαμβάνει θέση. Αυτή αναφέρεται αφενός στον τρόπο χρηματοδότησης τους και αφετέρου στην έκταση του οικονομικού τους ελέγχου. Η χρηματοδότηση της κάθε Αρχής εξασφαλίζεται διαμέσου ιδιαίτερου προϋπολογισμού πιστώσεων που προτείνεται από αυτήν και ψηφίζεται από το Κοινοβούλιο μαζί με τον Γενικό Προϋπολογισμό του Κράτους.

²⁰ Επαμ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα 1999 σελ 262

²¹ Σωτήρη Λύτρα. Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα 1993 σελ 50

Συγκεκριμένα το άρθρο 2 του νόμου 3051/2002, ορίζει ότι οι πιστώσεις για τη λειτουργία των Ανεξάρτητων Αρχών εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό των οικείων Υπουργείων και ότι τον προϋπολογισμό εισηγείται στον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών ο Πρόεδρος της οικείας Ανεξάρτητης Αρχής ο οποίος είναι και διατάκτης των δαπανών της.

Σύμφωνα πάντα με το ίδιο άρθρο, ο Πρόεδρος της Ανεξάρτητης Αρχής έχει την ευθύνη λειτουργίας της και ασκεί προς τούτο όλες τις αρμοδιότητες: εκπροσωπεί την Ανεξάρτητη Αρχή δικαστικώς και εξωδίκως, συντονίζει και κατευθύνει τις υπηρεσίες της, παρακολουθεί την εκτέλεση των πράξεων της Αρχής, είναι ο διοικητικός προϊστάμενος του προσωπικού της και ασκεί τον επ' αυτού πειθαρχικό έλεγχο.

Η σύσταση θέσεων και γενικότερα η οργάνωση των υπηρεσιών της Ανεξάρτητης Αρχής, καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών έπειτα από πρόταση της Ανεξάρτητης Αρχής και γνώμη του Υπουργού Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, ενώ τα θέματα εσωτερικής λειτουργίας ρυθμίζονται από εσωτερικό κανονισμό που εκδίδεται από την ίδια και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το άρθρο 2 του ν.3051/2002 ρυθμίζοντας την λειτουργική ανεξαρτησία των Ανεξάρτητων Αρχών, ορίζει ότι μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, καθώς και οι προβλεπόμενες στο Σύνταγμα και τη νομοθεσία διοικητικές προσφυγές, κατά μόνον των εκτελεστών αποφάσεων. Αποκλείεται όμως η άσκηση ειδικής ή ενδικοφανούς προσφυγής –όσον αφορά τις διοικητικές προσφυγές- καθόσον ότι αυτές προϋποθέτουν την ύπαρξη ιεραρχικά προϊσταμένου, κάτι το οποίον δεν υφίσταται στη περίπτωση των Ανεξάρτητων Αρχών. Αντίθετα επιτρέπεται η άσκηση αίτησης θεραπείας, η οποία απευθύνεται στο ίδιο όργανο που εξέδωσε τη πράξη και έχει αίτημα τον επανέλεγχο αυτής. Το Σύνταγμα εξάλλου στο άρθρο 10 κατοχυρώνει το δικαίωμα αναφοράς στις Αρχές προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα άσκησης αίτησης θεραπείας τυχόν αδικίας.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές έχουν την ικανότητα να παρίστανται αυτοτελώς σε κάθε είδους δίκες που έχουν αντικείμενο πράξεις ή παραλείψεις τους. Η άποψη αυτή υποστηρίζεται από το Ν.2472/1997 που απονέμει στην Ανεξάρτητη Αρχή την ικανότητα να παρίσταται στο δικαστήριο με το δικό της όνομα και όχι ως εκπρόσωπος του δημοσίου. Επίσης στη παράγραφο 9 του άρθρου 19 του ίδιου νόμου επιτρέπεται η άσκηση ενδίκων μέσων από το Δημόσιο κατά της Αρχής.

Η ανεξαρτησία των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών βρίσκεται σε ευθεία αναλογία προς αυτή που καθιερώνει το Σύνταγμα υπέρ των τακτικών δικαστών και του Προέδρου της Δημοκρατίας, διότι τούτο επιβάλλει πρωτίστως η ίδια η φύση των καθηκόντων που τους έχει αναθέσει ο συντακτικός νομοθέτης: προστασία των ατομικών δικαιωμάτων έναντι του κράτους ή των τρίτων, ρυθμιστικός ρόλος σε τομείς του πολιτικού ή οικονομικού ανταγωνισμού, διαμεσολάβηση μεταξύ της Διοίκησης και πολιτών και τέλος διασφάλιση της αρχής της ισότητας κατά τη πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο.

Η ανεξαρτησία έχει νόημα μόνον όταν λειτουργεί και ως εγγύηση ότι η κρίση του αποφασίζοντος οργάνου, θα είναι όχι μόνο η «δική του» κρίση αλλά ότι θα είναι αντικειμενική αμερόληπτη και δίκαιη. Το μεγάλο ερώτημα που ανακύπτει λοιπόν είναι πως θα συνδυαστεί ο ανεξάρτητος χαρακτήρας των Ανεξάρτητων Αρχών με τον επιβαλλόμενο από το Σύνταγμα κοινοβουλευτικό έλεγχο²².

²² Γιώργου Καμίνη, Οι Ανεξάρτητες Αρχές μεταξύ ανεξαρτησίας και κοινοβουλευτικού ελέγχου, Νομικό Βήμα, τόμος 50/2002, σελ.95

3.4 Τι λέει το Σύνταγμα για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο

Ο κοινοβουλευτικός έλεγχος στηρίζεται σε ένα είδος πολιτικής δέσμευσης του ελεγχόμενου, διεξάγεται με λεπτομερείς και τυποποιημένες διαδικασίες και είναι εξοπλισμένος με την κύρωση της απαλλαγής της κυβέρνησης από τα καθήκοντα της.

Όσον αφορά στις Ανεξάρτητες Αρχές στην παράγραφο 3 του νέου άρθρου 101^A του Συντάγματος ορίζεται ότι «Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των Ανεξάρτητων Αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου». Το Σύνταγμα αναθέτει στον Κανονισμό της Βουλής να ρυθμίσει τα του κοινοβουλευτικού ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών, χωρίς το ίδιο να περιέχει κάποια ιδιαίτερη ρύθμιση. Μόνο εμμέσως μπορεί να συναχθούν κάποια ερμηνευτικά συμπεράσματα από τις ρυθμίσεις του άρθρου 101^A του Συντάγματος.

Κατ'αρχάς διαπιστώνουμε ότι το Σύνταγμα απαγορεύει τη θέσπιση οποιασδήποτε διαδικασίας που θα επέφερε τη κύρωση της παύσης των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, δεδομένου ότι αυτά διορίζονται με ορισμένη θητεία. Πρόωρη λήξη της θητείας τους συνεπώς, αποκλείεται.

Το δευτερο συμπέρασμα που προκύπτει από τις συνταγματικές ρυθμίσεις, είναι ότι αποκλείεται η θέσπιση κάποιας προκαταρκτικής πολιτικής δέσμευσης των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών ενώπιον της Διάσκεψης των Προέδρων, δηλαδή ένα είδος «προγραμματικών δηλώσεων», βάσει των οποίων η Διάσκεψη θα αποφάσιζε εάν θα περιέβαλλε με την «εμπιστοσύνη» της τα υποψήφια μέλη εκλέγοντάς τα. Μια ρητή συνταγματική δέσμευση εκ μέρους των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών θα σήμαινε στη πραγματικότητα τη σύναψη ενός οιονεί πολιτικού συμβολαίου με την πλειοψηφία, άρα και την ευχέρεια της πλειοψηφίας να «ανακαλέσει» τους εκλεγέντες, εάν θεωρούσε ότι είχαν παραβιάσει τους όρους της συμφωνίας. Όμως το τρίπτυχο δέσμευση-

εκλογή- ανάκληση, εγκαθιδρύοντας σχέσεις εξάρτησης εντονότερες ακόμη και από αυτές που δημιουργεί η ψήφος εμπιστοσύνης του άρθρου 84 του Συντάγματος, προσιδιάζει μάλλον σε καθεστώς «κυβερνώσας βουλής».

Άλλωστε η ισχυρή πλειοψηφία, ή μάλλον η καταρχήν ομοφωνία, την οποία απαιτεί το Σύνταγμα για την ανάδειξη των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, προϋποθέτει προηγούμενες άτυπες διαβουλεύσεις του Προέδρου της Βουλής με τους εκπροσώπους των κοινοβουλευτικών ομάδων προκειμένου να παραχθεί η συναίνεση γύρω από τα πρόσωπα των πιθανών υποψηφίων.

Στη περίπτωση των πολυπρόσωπων Ανεξάρτητων Αρχών -που αποτελούν και τη συντριπτική πλειονότητα αφού μόνο ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρείται μονοπρόσωπη Αρχή-, η ευρεία αυτή συναίνεση θα οδηγήσει εκ των πραγμάτων σε επιλογές προσώπων διαφορετικών πολιτικών πεποιθήσεων, ή έστω προσώπων χωρίς εμφανείς ή έντονες κομματικές πεποιθήσεις. Το κρίσιμο είναι η έλλειψη σαφώς πολιτικού προσανατολισμού και πολιτικής συνοχής στο εσωτερικό των Ανεξάρτητων Αρχών, αντιφάσκει με την παραδοσιακή έννοια της κοινοβουλευτικής ευθύνης ενός συλλογικού οργάνου, η οποία δεν μπορεί παρά να είναι συλλογική και αλληλέγγυα²³

Υπό αυτήν την έννοια μόνο ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποστεί αυθεντικό κοινοβουλευτικό έλεγχο για τις πράξεις του, αλλά εδώ το πρόβλημα είναι ότι πρόκειται για τη μόνη Ανεξάρτητη Αρχή, η οποία δεν ασκεί πραγματική εξουσία, καθώς δεν εκδίδει εκτελεστές διοικητικές πράξεις

3.5 Τι λέει ο Κανονισμός της Βουλής για τον κοινοβουλευτικό έλεγχο

Σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις του άρθρου 14 του κανονισμού της Βουλής τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών επιλέγονται μετά από «εισήγηση» του Προέδρου της Βουλής, η οποία προφανώς θα διατυπώνεται μετά τις άτυπες διαβουλεύσεις που ο ίδιος θα έχει διεξαγάγει με τους εκπροσώπους

²³ Ανδρέα Λοβέρδου, Κυβέρνηση, συλλογική λειτουργία και πολιτική ευθύνη, Αθήνα-Κομοτηνή 1991 σελ 93

των κοινοβουλευτικών ομάδων, με πρώτο στόχο να προκύψει επιθυμητή ομοφωνία και σε περίπτωση αποτυχίας, η ενισχυμένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών.

Ως προς το πνεύμα, τους στόχους και τα αποτελέσματα της διαδικασίας, αυτή εμφανίζει έντονες αναλογίες με τις διαβουλεύσεις που διεξάγει ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας όταν έχει αποτύχει η διαδικασία των ερευνητικών εντολών και το ζητούμενο είναι να σχηματιστεί εκλογική κυβέρνηση (άρθρο 37 παρ. 3 του Συντ.).

Οι διαβουλεύσεις και εδώ αποσκοπούν κατ' αρχήν σε ομόφωνη λύση και εφόσον τούτο δεν καταστεί δυνατόν, επιδιώκεται σχηματισμός κυβέρνησης «της ευρύτερης δυνατής αποδοχής»

Ο παραπάνω παραλληλισμός υποδηλώνει ότι η αναζήτηση ομοφωνίας και ενισχυμένων πλειοψηφιών κατά την ανάδειξη των κρατικών οργάνων, προσιδιάζει σε όργανα πολιτικής ουδετερότητας και είναι ξένη προς την έννοια της αυθεντικής κοινοβουλευτικής ευθύνης. Οι δύο εκδοχές της εκλογικής κυβέρνησης του άρθρου 37 παρ 3 του Συντάγματος είναι κατ' εξοχήν κυβερνήσεις «υπηρεσιακές», πολιτικώς άχρωμες, επιφορτισμένες με το τεχνικό έργο της διεξαγωγής των εκλογών.

Η πολιτική ουδετερότητα είναι και το κυρίαρχο χαρακτηριστικό των Ανεξάρτητων Αρχών. Αυτός είναι ο λόγος άλλωστε που ο συντακτικός νομοθέτης έχει περιβάλλει τα μέλη τους με προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως ακριβώς και τους δικαστές. Αυτή την πολιτική ουδετερότητα και ανεξαρτησία πρέπει οπωσδήποτε να διασφαλίζουν οι σχετικές διατάξεις του Κανονισμού της Βουλής, ο οποίος επιφορτίζεται να ρυθμίσει τα του κοινοβουλευτικού ελέγχου των Ανεξάρτητων Αρχών.

Η ανεξαρτησία και η πολιτική ουδετερότητα των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών επιβάλλουν ρυθμίσεις τέτοιες που να εγγυώνται ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές δεν θα εμπλακούν στη δίνη των πολιτικών παθών και του κομματικού ανταγωνισμού.

Το συμπέρασμα λοιπόν που συνάγεται από όσα προηγήθηκαν, είναι ότι η ορισμένη θητεία καθώς και ο τρόπος ανάδειξης των προσώπων που στελεχώνουν τις Ανεξάρτητες Αρχές, διαφοροποιούν ριζικά την «κοινοβουλευτική ευθύνη» τους από αυτή της Κυβέρνησης, με συνέπεια να διαφέρει αισθητά και η φύση του «κοινοβουλευτικού ελέγχου» που θα μπορεί εκ του Συντάγματος να ασκηθεί επ' αυτών.

Από μια πρώτη ανάγνωση των διατάξεων του τροποποιηθέντος Κανονισμού της Βουλής, φαίνεται ότι η άσκηση του κοινοβουλευτικού ελέγχου επί των Ανεξάρτητων Αρχών, μπορεί να ανατίθενται από τη Διάσκεψη των Προέδρων είτε στη Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας, είτε στην καθ' ύλην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή ή ακόμη και σε ad hoc συνιστώμενη επιτροπή.

Ο έλεγχος ασκείται πλέον σύμφωνα με τις διατάξεις του νέου άρθρου 138^Α του Κανονισμού της Βουλής, στο οποίο προβλέπονται κυρίως τρία πράγματα:

- Η υποχρέωση κάθε Ανεξάρτητης Αρχής να υποβάλλει κάθε Οκτώβριο έκθεση για το έργο της στον Πρόεδρο της Βουλής
- Η δυνατότητα της εκάστοτε αρμόδιας επιτροπής να καλεί σε δημόσια ακρόαση τα μέλη των Ανεξάρτητων Αρχών και
- Η υποβολή εκ μέρους της εκάστοτε αρμόδιας επιτροπής προς τον Πρόεδρο της Βουλής, των πορισμάτων των συζητήσεων της για το έργο της ελεγχόμενης Ανεξάρτητης Αρχής, πορίσματα που αποστέλλονται στον αρμόδιο Υπουργό και στην ελεγχόμενη Αρχή, περιλαμβάνουν δε και τη γνώμη της μειοψηφίας.

Η πρόβλεψη μειοψηφίας υποδηλώνει ότι στην αρμόδια επιτροπή θα δεξάγεται ψηφοφορία σχετικά με το έργο κάθε Ανεξάρτητης Αρχής. Συνάγεται έτσι το συμπέρασμα ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές υπόκεινται σε ένα είδος δραστικού κοινοβουλευτικού ελέγχου, καθώς ανατρέχουν ανά πάσα στιγμή να υποστούν τη μομφή μιας ευκαιριακής πλειοψηφίας, αφού δεν στηρίζονται κοινοβουλευτικά σε συμπαγείς κομματικούς μηχανισμούς, όπως η κυβέρνηση.

Όταν ασθενεί ή διαρρηγνύεται η συνοχή του κομματικού μηχανισμού που συγκροτεί τη κοινοβουλευτική πλειοψηφία το κοινοβουλευτικό σύστημα μπαίνει σε κρίση. Στη περίπτωση όμως της κοινοβουλευτικής ευθύνης των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, τίποτε από αυτά δεν ισχύει. Αυτοί καλούνται να υποστούν τη βάσανο του κοινοβουλευτικού ελέγχου χωρίς να διαθέτουν κομματική υποστήριξη, αλλά κυρίως μέσα από διαδικασίες που δεν εγγυώνται ότι οι βουλευτές που διαφωνούν με τη δράση τους, θα αναλάβουν και ευθέως την ευθύνη να προκαλέσουν την παραίτηση τους. Γιατί το Σύνταγμα δεν επιτρέπει μεν την άμεση παύση των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, δεν αποκλείει όμως τον έμμεσο εξαναγκασμό τους σε παραίτηση, καθώς θα πρόκειται κατά τεκμήριο για πρόσωπα χωρίς κομματική ένταξη, που δεν θα είναι, όμως διατεθειμένα ούτε προσωπική μείωση να υποστούν, ούτε να θυσιάσουν την ανεξαρτησία τους.

Η πλειοψηφία της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής προσπάθησε να διασφαλίσει μια ήπια σχέση μεταξύ Βουλής και Ανεξάρτητων Αρχών, αναθέτοντας την ανάδειξη τους στη Διάσκεψη των Προέδρων, όργανο στο οποίο κατά τεκμήριο επικρατούν λόγω της ιδιόμορφης σύνθεσης του ψυχραιμοί τόνοι. Ο Κανονισμός της Βουλής φαίνεται να αποδέχεται όμως το ενδεχόμενο οι Ανεξάρτητες Αρχές να εμπλακούν στη δίνη του κομματικού ανταγωνισμού και της καθημερινής πολιτικής αντιπαράθεσης. Μέχρι τώρα αυτοί οι φόβοι ευτυχώς δεν έχουν επαληθευτεί, που σε αντίθετη περίπτωση²⁴ θα επρόκειτο ασφαλώς για μια εξέλιξη που θα έθετε σε έντονη δοκιμασία και αυτή την ίδια την ύπαρξη των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα.

²⁴ Γιώργου Καμίνη, Οι Ανεξάρτητες Αρχές μεταξύ ανεξαρτησίας και κοινοβουλευτικού ελέγχου, Νομικό Βήμα, τόμος 50/2002, σελ.95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο - ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ ΑΡΧΩΝ

Αντικείμενο της αρμοδιότητας των Ανεξάρτητων Αρχών συνιστά η διαχείριση ευαίσθητων πτυχών της δημόσιας δραστηριότητας οι οποίες αφορούν είτε θεμελιώδη δικαιώματα είτε λεπτές εκφάνσεις της δημόσιας πολιτικής, είτε τον έλεγχο της διοικητικής δράσης. Η φύση της ασκούμενης δραστηριότητας επηρεάζει όπως είναι ευνόητο και τις εκδιδόμενες από τα όργανα τους πράξεις, ιδίως σε σχέση με το ζήτημα της εκτελεστότητας και κατ'επέκταση της δυνατότητας δικαστικής προσβολής τους. Η άσκηση της αρμοδιότητας τους είναι άμεση, δηλαδή κατά κανόνα δεν απαιτείται η εξάντληση κάποιας μορφής διοικητικής προδικασίας για την ενεργοποίησή τους.

Αυτό που προβληματίζει και πρέπει να σημειωθεί είναι η παντελής απουσία μνείας για τη συνταγματική κατοχύρωση των αρμοδιοτήτων των Ανεξάρτητων Αρχών. Εάν η απονομή στις Ανεξάρτητες Αρχές κανονιστικών και δευτερευόντως ελεγκτικών κυρωτικών αρμοδιοτήτων συνιστά αποχρώσα συνθήκη, για το εξουσιαστικό τους κύρος και εν τέλει για τον ίδιο τον χαρακτηρισμό τους ως Αρχών. Η παράλειψη αυτή συνειδητή ή ασυνείδητη, καθιστά τις Ανεξάρτητες Αρχές έρμαιο του κοινού νομοθέτη αλλά και του ακυρωτικού δικαστή, ως αυστηρού κριτή της συνταγματικής νομιμότητας της σχετικής νομοθετικής εξουσιοδότησης.

Στις Ανεξάρτητες αρχές παρατηρείται το φαινόμενο της συγκέντρωσης διαφορετικής φύσεως αρμοδιοτήτων, φαινόμενο που προκαλεί προβλήματα όσον αφορά την κατάταξη τους στη κρατική δομή και που δύσκολα δικαιολογείται ενόψει της οργανικής εκδοχής της αρχής της διάκρισης των εξουσιών (άρθρο 26 του Συντάγματος), που απαιτεί την ύπαρξη διαφορετικών οργάνων με αρμοδιότητα αντίστοιχη των τριών βασικών εκδηλώσεων εκδηλώσεων της κρατικής εξουσίας.

Έτσι στις Αρχές αυτές ανατίθενται γνωμοδοτικές αρμοδιότητες ή αρμοδιότητες εισήγησης, αποφασιστικές αρμοδιότητες κυρίως σχετικά με την επιβολή προστίμων και άλλων διοικητικών κυρώσεων, τη χορήγηση αδειών ή

πιστοποιήσεων, ελεγκτικές αρμοδιότητες, διαιτητικές και σπανιότερα αρμοδιότητες κανονιστικής φύσεως.

Σχετικά με την ανάθεση κανονιστικών αρμοδιοτήτων στις Ανεξάρτητες Αρχές αναφύονται σοβαρά προβλήματα. Το πλέον θεαματικό και συνάμα νεωτεριστικό θεσμικό οπλοστάσιο των Ανεξάρτητων Αρχών, που τους παραχωρήθηκε με σκοπό την ευόδωση της αποστολής τους, απαρτίζεται από ευρείες κανονιστικές αρμοδιότητες. Η εξουσία όμως των Ανεξάρτητων Αρχών να συμμετέχουν δια μέσου της εκδόσεως κανονιστικών πράξεων, στην παραγωγή κανόνων δικαίου είναι αμφισβητήσιμη συνταγματικής νομιμότητας, τόσο στο ηπειρωτικό ευρωπαϊκό όσο και στο αγγλοσαξωνικό «δικαϊκό σύστημα».

Η κανονιστική αρμοδιότητα των Ελληνικών Ανεξάρτητων Αρχών παρά το νεαρό του θεσμού, παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ειδικά υπό το πρίσμα του άρθρου 43 του Συντάγματος και αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Στην Ελλάδα οι Ανεξάρτητες Αρχές εντάχθηκαν στην κατηγορία των διοικητικών οργάνων και η αμφισβήτηση σχετικά με την κανονιστική τους εξουσία επιλύεται με επιχειρήματα που αντλούνται κυρίως από το άρθρο 43 του Συντάγματος. Η κανονιστική δράση της Διοίκησης και των Ανεξάρτητων Αρχών υπό στενότερη έννοια, σημαίνει κατά ένα τρόπο εισχώρηση σε νομοθετικές αρμοδιότητες και κατά συνέπεια θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η ευρεία συμπλήρωση ή αναπλήρωση του κοινοβουλευτικού νομοθέτη από την εκτελεστική εξουσία, υποσκάπτει δύο πυλώνες που θεμελιώνουν το συνταγματικό κράτος: την αρχή του κράτους δικαίου και την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας.

Συμπερασματικά, οι Ανεξάρτητες Αρχές γίνεται δεκτό ότι ασκούν κανονιστικές αρμοδιότητες μόνο στο πλαίσιο του άρθρου 43 παρ 2 εδάφιο β του Συντάγματος, το οποίο ορίζει ότι εξουσιοδότηση για την έκδοση κανονιστικών πράξεων από άλλα όργανα της διοίκησης, επιτρέπεται εφόσον πρόκειται για τη ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων ή θεμάτων τοπικού ενδιαφέροντος ή τεχνικού ή λεπτομερειακού χαρακτήρα.

Έτσι οι αρμοδιότητες των Ανεξάρτητων Αρχών στην Ελλάδα διακρίνονται σε :

- Αδειοδοτικές: Η αδειοδότηση αποτελεί προνόμιο αρκετών ΑΔΑ και είναι σύμφυτη με την αποστολή τους (ρυθμιστική νομιμοποίηση της επιχειρηματικής δράσης σε ευαίσθητους τομείς). Ως προς την αδειοδότηση, σε ορισμένες περιπτώσεις (ΕΣΡ,ΡΑΕ) η σχετική αρμοδιότητα ασκείται υπό τον τύπο διατύπωσης σύμφωνης γνώμης προς τον αρμόδιο Υπουργό για την έκδοση πράξης αδειοδότησης. Αδειοδοτικές αρμοδιότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι αρμοδιότητες ανανέωσης και ανάκλησης αδειών λειτουργίας έχουν οι ακόλουθες ΑΔΑ: το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ και η ΡΑΕ.

- Κυρωτικές: Οι κυρωτικές αρμοδιότητες των ΑΔΑ αφορούν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σε παραβάτες της κείμενης νομοθεσίας. Κλιμακώνονται ως προς τη βαρύτητά τους, και ανάλογα με τη βαρύτητα παράβασης κλιμακώνονται από απεύθυνση σύστασης ή προειδοποίησης σε επιβολή προστίμων και τέλος σε αναστολή ή ανάκληση της άδειας λειτουργίας του παραβάτη. Κυρωτικές αρμοδιότητες έχουν όλες οι ΑΔΑ, εξαιρέσει του ΣΥΠ και του ΑΣΕΠ. Σύσταση ή προειδοποίηση απευθύνουν η ΕΠΑ, το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ και η ΑΠΔΕΠΧ, χρηματικό πρόστιμο επιβάλλουν η ΕΠΑ, το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ, η ΑΠΔΕΠΧ και η ΡΑΕ και σε αναστολή ή ανάκληση λειτουργίας προβαίνουν το ΕΣΡ και η ΑΠΔΕΠΧ.

- Κανονιστικές που έχουν δοθεί από το νομοθέτη σε σειρά από ΑΔΑ όπως η ΕΠΑ, το ΕΣΡ, η ΕΕΤΤ, το ΑΣΕΠ, η ΑΠΔΕΠΧ και η ΡΑΕ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις (ΕΠΑ, ΕΣΡ, ΕΕΤΤ και ΡΑΕ) οι κανονιστικές αρμοδιότητες ασκούνται υπό τον τύπο της διατύπωσης σύμφωνης ή απλής γνώμης προς τον αρμόδιο Υπουργό για την έκδοση της κανονιστικής πράξης. Ιδιαίτερη κατηγορία κανονιστικών αρμοδιοτήτων συνιστούν αφενός η αρμοδιότητα έκδοσης του κανονισμού λειτουργίας των ΑΔΑ (πχ ΕΠΑ) και αφετέρου η έκδοση Κωδίκων Δεοντολογίας (π.χ. ΕΣΡ).

• Ελεγκτικές: Ως ελεγκτικές αρμοδιότητες των ΑΔΑ νοούνται αφενός η δυνατότητά τους να προβαίνουν σε παντός είδους διοικητικούς ελέγχους των υποκείμενων φορέων, με την υποχρεωτική μάλιστα συνδρομή των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών, και αφετέρου στην υποχρέωσή τους να υποβάλλουν κατ' έτος (στη Βουλή κυρίως) Έκθεση Πεπραγμένων, στη οποία αποτυπώνουν την κατάσταση από πλευράς νομιμότητας στον τομέα που ελέγχουν. Ο ΣΥΠ, και δευτερευόντως το ΑΣΕΠ, είναι οι ΑΔΑ με τις κατεξοχήν ελεγκτικές αρμοδιότητες. Το κατακτηθέν στην πορεία του χρόνου ηθικό κύρος των ελεγκτικών παρεμβάσεων τους έχει καταξιώσει τις ΑΔΑ αυτές ως αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου, παρά το γεγονός ότι στερούνται κυρωτικών αρμοδιοτήτων

• Διαιτητικές: Διαιτητικές αρμοδιότητες έχουν απονεμηθεί αφενός στην ΕΠΑ, υπό τον τύπο της λήψης ασφαλιστικών μέτρων ενόψει υφιστάμενης διαφοράς και αφετέρου στην ΕΕΤΤ υπό τον τύπο της συνδρομής της στην εξωδικαστική επίλυση διαφορών, που αναφύονται και στις δύο περιπτώσεις μεταξύ φορέων της εποπτευόμενης από αυτές αγοράς.

Σημειώνεται ότι όσον αφορά στις θέσεις των κομμάτων κατά τις σχετικές συζητήσεις, η συντριπτική πλειοψηφία των βουλευτών τάχθηκε υπέρ του θεσμού και της συνταγματικής κατοχύρωσής του. Οι όποιες διαφορές που διατυπώθηκαν αφορούσαν λεπτομέρειες και διαδικαστικές παραμέτρους. Προκρίθηκε σε κάθε περίπτωση αυτό που για καιρό υποστήριζε μεγάλο μέρος της νομικής θεωρίας και στο εξωτερικό και στην Ελλάδα, δηλαδή η σημασία της συνταγματικής κατοχύρωσης των ΑΔΑ ως βασικού παράγοντα της ενδυνάμωσης και ενίσχυσης του ρόλου και της αποτελεσματικότητάς τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

5.1 Τα διεθνή Πρότυπα του Συνηγόρου του Πολίτη

Ο Συνήγορος του Πολίτη (Διαμεσολαβητής) έχει μακρά ιστορία στην Ευρώπη και στον κόσμο. “Public authority should be exercised in accordance with the law and with respect to fundamental human rights” «Η Δημόσια εξουσία θα πρέπει να ασκείται σύμφωνα με το νόμο και με σεβασμό στα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα - αυτή η αρχή του κράτους δικαίου που είναι γραμμένη σε πολλά συντάγματα, παρέχει τα θεμέλια για αυτό το όργανο.

Ως ανεξάρτητη αρχή ο Συνήγορος του Πολίτη καλείται να συμβάλει στον πλουραλισμό των θεσμών και στην εμβάθυνση της δημοκρατίας («η δημοκρατία σε βάθος»). Σε μια σύγχρονη δημοκρατία το αίτημα της ποιότητας της δημοκρατικής ζωής δεν ικανοποιείται μόνον με τη διεξαγωγή περιοδικών, ελεύθερων και τίμιων εκλογών ή την ακώλυτη άσκηση ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων.

Το αίτημα εκπληρώνεται ουσιαστικά με την πολλαπλότητα και την εξισορρόπηση των πολιτικών θεσμών, έτσι ώστε κανένας πόλος εξουσίας να μην αποκτά υπερβολική ισχύ. Η περαιτέρω ενίσχυση, για παράδειγμα, της – δημοκρατικά εκλεγμένης και ελεγχόμενης - κορυφής της εκτελεστικής εξουσίας (φαινόμενο γνωστό στον σύγχρονο κόσμο) μπορεί να οδηγήσει στην «τυραννία της πλειοψηφίας» που την έχει νομιμοποιήσει. Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές αποτελούν ανάχωμα σε τέτοιες τάσεις.

Αν η μια όψη της χρησιμότητας του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η εμβάθυνση της δημοκρατίας, η άλλη είναι η πραγμάτωση του κράτους δικαίου. Γιατί οι νόμοι είναι φτιαγμένοι από έννοιες και δεν υπάρχουν έννοιες αθώες, με προφανές και διαχρονικό περιεχόμενο.

Ταυτόχρονα, η πολυνομία και η αντιφατικότητα του ελληνικού δικαιοσύσθηματος το καθιστά ευάλωτο σε απόπειρες της δημόσιας διοίκησης (κεντρικής και τοπικής) να αρνηθεί να εφαρμόσει τον νόμο, να τον ερμηνεύσει

κατά το δοκούν και, σε ακραίες περιπτώσεις, να τον εφαρμόσει μεροληπτικά ή/και να παρανομήσει.

Εφόσον κράτος δικαίου δεν είναι το δίκαιο κράτος αλλά εκείνο στο οποίο εφαρμόζεται το ισχύον Δίκαιο, σε μια χώρα όπου πολλοί νόμοι μένουν ανεφάρμοστοι ή εφαρμόζονται επιλεκτικά, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έρχεται τόσο να απονείμει δικαιοσύνη, όσο να καταπολεμήσει τον φεραμαλισμό, την τυπολατρεία εξαιτίας της οποίας ο πολίτης αισθάνεται απροστάτευτος. Η μέριμνα για την προστασία του πολίτη ανιχνεύεται ήδη στα διεθνή πρότυπα του Συνηγόρου.

Ο θεσμός του Συνηγόρου του Πολίτη («Ombudsman»)²⁵ κατ' άλλους προέρχεται από τις σκανδιναβικές χώρες, στις οποίες έχει μακρά παράδοση (στη Σουηδία ο θεσμός χρονολογείται από το 1809, στη Φιλανδία από το 1919 και στη Δανία από το 1954), αλλά αυτό που τείνει να επικρατήσει κυρίως είναι ότι ο θεσμός έλκει τη καταγωγή του από τις ΗΠΑ.

Σήμερα υπάρχουν θεσμοί ανάλογοι του «Ombudsman» στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Σε πολλές έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει περιπτώσεις κακοδιοίκησης στον δημόσιο τομέα, αλλού με τη στενότερη έννοια (κεντρική διοίκηση) και αλλού με την ευρύτερη.

Γενικά, ο «Ombudsman» δεν μπορεί να ανατρέψει ο ίδιος διοικητική απόφαση, αλλά μπορεί να συστήσει τη μεταβολή της. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται σε ορισμένες χώρες στην αρμοδιότητα του θεσμού να προστατεύει τις ατομικές ελευθερίες.

Ο «Ombudsman» επιλέγεται για θητεία τεσσάρων έως έξι ετών, συνήθως από το κοινοβούλιο και συχνά η θητεία του μπορεί να ανανεωθεί.

²⁵ Δημήτρης Σωτηρόπουλος, Ο Συνήγορος του Πολίτη Εκδόσεις Παπαγιάννη Αθήνα 2000

Οι πολίτες μπορούν να απευθύνονται άμεσα σε αυτόν συνήθως μόνον μέσα σε χρονική προθεσμία μέχρι ενός έτους από τη στιγμή που ανέκυψε το θέμα τους. Και ο ίδιος ο «Ombudsman» μπορεί να κινήσει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία έρευνας, όταν πληροφορηθεί περίπτωση κακοδιοίκησης ή παραβίαση ατομικών ελευθεριών. Ο θεσμός «Ombudsman» δεν είναι ο μόνος θεσμός ελέγχου της διοίκησης που λειτουργεί για χάρη του πολίτη. Για παράδειγμα, στο Ηνωμένο Βασίλειο υπάρχουν, επιπλέον του «Ombudsman», ένας ειδικός Συνήγορος για θέματα δημόσιας υγείας και ένας άλλος για θέματα τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς και δύο ακόμη θεσμοί ελέγχου της διοίκησης που, όντας ανεξάρτητοι από την ίδια, μπορούν να την ελέγχουν προστατεύοντας τα συμφέροντα των πολιτών. Ο πρώτος θεσμός είναι το Εθνικό Γραφείο Λογιστικού Ελέγχου («National Audit Office») και ο δεύτερος το Εθνικό Συμβούλιο Καταναλωτών («National Consumer Office»). Η ποικιλία των θεσμών ελέγχου της διοίκησης διεθνώς φαίνεται όχι μόνο από την ύπαρξη διαφορετικών φορέων ελέγχου, όπως οι παραπάνω, αλλά και από τις παραλλαγές του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη που λειτουργεί με ορισμένες διαφορές από χώρα σε χώρα²⁶.

Ενδεικτικά, στη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ο θεσμός του «Ombudsman» συνδέεται με τη νομοθετική εξουσία. Αυτό δεν σημαίνει ότι στις παραπάνω χώρες ο «Ombudsman» είναι εξαρτημένος από τα κοινοβουλευτικά όργανα, αφού στην περίπτωση αυτή ο ρόλος των βουλευτών ή των γερουσιαστών είναι μάλλον διεκπεραιωτικός και νομιμοποιητικός ενός θεσμού-αγωγού των αντιδράσεων των πολιτών.

Χαρακτηριστικό του «Ombuds-man» είναι η εφαρμογή του κοινού περί δικαίου αισθήματος (equiti, equity). Όπως εξηγεί στο άρθρο της στον συλλογικό τόμο «Ο Συνήγορος του Πολίτη» η Μαρία Μητροσύλη, που υπήρξε Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη, το αίσθημα αυτό και η επείκεια θα πρέπει να είναι από τα σημαντικότερα «εργαλεία» του Συνηγόρου του Πολίτη.

²⁶Πωλίνα Λάμψα, 1ο τεύχος του περιοδικού «Κοινωνία Πολιτών», Δεκέμβριος 1998.

Με την προσφυγή στο κοινό περί δικαίου αίσθημα ως συμπληρωματικό κριτήριο των διοικητικών ενεργειών που αφορούν τον πολίτη, οι «Ombudsmen» δεν πρέπει απλά να εφαρμόζουν το νόμο.

Επιπλέον πρέπει να τέμνουν τις υποθέσεις που τους ανατίθενται με ανεξαρτησία και ουδετερότητα, εξισορροπώντας την αρχή της αντικειμενικής εφαρμογής του νόμου με τη διέξοδο που επιβάλλει η επιείκεια, έτσι ώστε ο πολίτης να προστατεύεται και να έχει εμπιστοσύνη στη διοίκηση.

Έτσι, σε περιπτώσεις που υπάρχει αμφισβήτηση για τη ρύθμιση ενός νόμου, εφαρμόζεται η λύση που είναι συμφερότερη για τον πολίτη. Η λογική αυτή διαποτίζει τόσο το νομικό πλαίσιο όσο και την καθημερινή λειτουργία του θεσμού και στην Ελλάδα.

Ως ανεξάρτητη αρχή ο Συνήγορος του Πολίτη καλείται να συμβάλει στον πλουραλισμό των θεσμών και στην εμπάθυνση της δημοκρατίας («η δημοκρατία σε βάθος»). Σε μια σύγχρονη δημοκρατία το αίτημα της ποιότητας της δημοκρατικής ζωής δεν ικανοποιείται μόνον με τη διεξαγωγή περιοδικών, ελεύθερων και τίμιων εκλογών ή την ακώλυτη άσκηση ατομικών και συλλογικών δικαιωμάτων.

Το αίτημα εκπληρώνεται ουσιαστικά με την πολλαπλότητα και την εξισορρόπηση των πολιτικών θεσμών, έτσι ώστε κανένας πόλος εξουσίας να μην αποκτά υπερβολική ισχύ. Η περαιτέρω ενίσχυση, για παράδειγμα, της – δημοκρατικά εκλεγμένης και ελεγχόμενης - κορυφής της εκτελεστικής εξουσίας (φαινόμενο γνωστό στον σύγχρονο κόσμο) μπορεί να οδηγήσει στην «τυραννία της πλειοψηφίας» που την έχει νομιμοποιήσει. Οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές αποτελούν ανάχωμα σε τέτοιες τάσεις.

Αν η μια όψη της χρησιμότητας του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η εμπάθυνση της δημοκρατίας, η άλλη είναι η πραγμάτωση του κράτους δικαίου. Γιατί οι νόμοι είναι φτιαγμένοι από έννοιες και δεν υπάρχουν έννοιες αθώες, με προφανές και διαχρονικό περιεχόμενο.

Ταυτόχρονα, η πολυνομία και η αντιφατικότητα του ελληνικού δικαιοϋκού συστήματος το καθιστά ευάλωτο σε απόπειρες της δημόσιας διοίκησης (κεντρικής και τοπικής) να αρνηθεί να εφαρμόσει τον νόμο, να τον ερμηνεύσει κατά το δοκούν και, σε ακραίες περιπτώσεις, να τον εφαρμόσει μεροληπτικά ή/και να παρανομήσει.

Εφόσον κράτος δικαίου δεν είναι το δίκαιο κράτος αλλά εκείνο στο οποίο εφαρμόζεται το ισχύον Δίκαιο, σε μια χώρα όπου πολλοί νόμοι μένουν ανεφάρμοστοι ή εφαρμόζονται επιλεκτικά, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έρχεται τόσο να απονήμει δικαιοσύνη όσο να καταπολεμήσει τον φορμαλισμό, την τυπολατρεία εξαιτίας της οποίας ο πολίτης αισθάνεται απροστάτευτος. Η μέριμνα για την προστασία του πολίτη ανιχνεύεται ήδη στα διεθνή πρότυπα του Συνηγόρου.

Διεθνώς ο θεσμός του «Ombudsman» έχει εν μέρει και ανακριτικό χαρακτήρα, χωρίς όμως αυτό να είναι το κύριο χαρακτηριστικό του. Ο «Ombudsman» αποδίδει ευθύνες σε όργανα της διοίκησης, όταν από την έρευνά του προκύψουν στοιχεία σε βάρος τους. Ωστόσο, ο χαρακτήρας του θεσμού είναι και διαμεσολαβητικός ανάμεσα στον πολίτη και τη διοίκηση και υπερασπιστικός του πολίτη απέναντι στη διοίκηση, της οποίας το μέγεθος και η πολυπλοκότητα έχουν λάβει στα σύγχρονα κράτη διαστάσεις τέτοιες ώστε ο μεμονωμένος πολίτης να αδυνατεί να την προσπελάσει. Εν όψει των ανωτέρω, είναι αναμενόμενο ότι ο θεσμός του «Ombudsman» εμπεριέχει τόσο διαμεσολαβητικά και υπερασπιστικά όσο και ανακριτικά στοιχεία. Στην ελληνική εκδοχή του θεσμού φαίνεται ότι στις υποθέσεις που ο Συνήγορος ανέλαβε μέχρι σήμερα δεν πρυτάνευσε το ανακριτικό στοιχείο έναντι των άλλων δύο.

5.2 Τι είναι ο Συνήγορος του Πολίτη

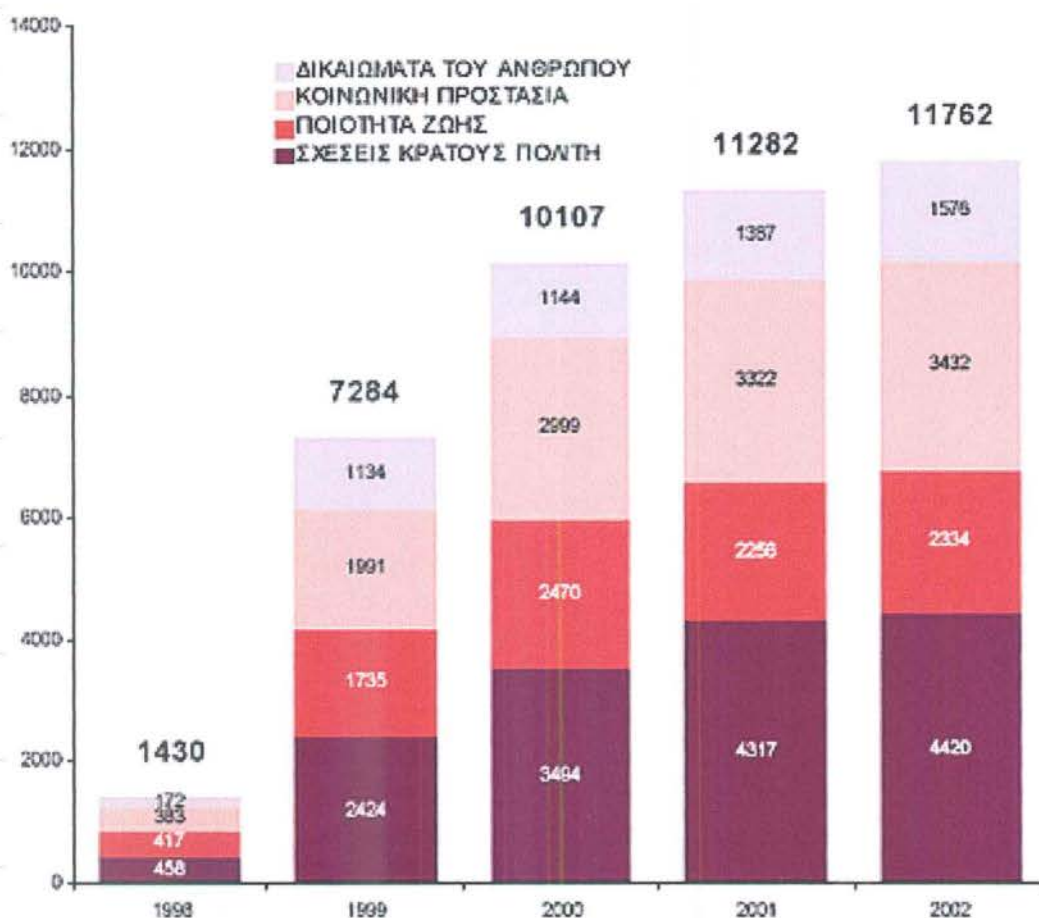
Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι Ανεξάρτητη Αρχή. Ιδρύθηκε με το Νόμο 2477/97 και ξεκίνησε τη λειτουργία του την 1η Οκτωβρίου 1998. Το νομοθετικό πλαίσιο της λειτουργίας του ρυθμίζεται από τις διατάξεις του Ν. 3094/03. Παρέχει τις υπηρεσίες του δωρεάν και κατά την πρώτη πενταετία λειτουργίας (1998-2002) είχε δεχθεί 41.865 αναφορές (διάγραμμα 1) οι οποίες

είχαν κατανεμηθεί ανά θεματικό κύκλο όπως φανερώνει το διάγραμμα 2 . Η συνεχής αυξανόμενη ετήσια υποβολή αναφορών στο Συνήγορο του Πολίτη, φανερώνει αποκαλυπτικά την ανάγκη που υπήρχε για την Ελληνική κοινωνία ,η λειτουργία αυτού του θεσμού. Φανερώνει επίσης τα εγγενή και μεγάλα προβλήματα που υπήρχαν και υπάρχουν στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και πόσο αναγκαίος είναι ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Συνήγορου του Πολίτη .

Βασική αρχή που διέπει τη λειτουργία του Συνηγόρου του Πολίτη είναι ότι, η συνεχής και έντονη επαφή με το διεθνές του περιβάλλον, συμβάλλει ουσιαστικά στην ικανότητα της Αρχής να αντιμετωπίζει τα ευρύτερα και πολύπλοκα προβλήματα που αναδεικνύουν οι αναφορές των πολιτών, κατά τρόπο που να αξιοποιεί τις αρχές της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της αξιοκρατίας και της βέλτιστης πρακτικής, που ολοένα και περισσότερο οι αρχές αυτές τείνουν να διέπουν τις σχέσεις κράτους-πολίτη στις σύγχρονες, προηγμένες δημοκρατίες.

Ροή Κατάθεσης αναφορών 1998-2002

Διάγραμμα 1

ΕΤΟΣ	ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ
1998	1430
1999	7284
2000	10.107
2001	11.282
2002	11.762
ΣΥΝΟΛΟ	41865

Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι για το διάστημα των τριών πρώτων μηνών της λειτουργίας της Αρχής το 1998 ο Συνήγορος του Πολίτη δέχτηκε 1430 έγγραφες αναφορές πολιτών. Από αυτές η κατανομή στους τέσσερις θεματικούς κύκλους εργασίας που είχαν δημιουργηθεί τότε είναι η εξής:

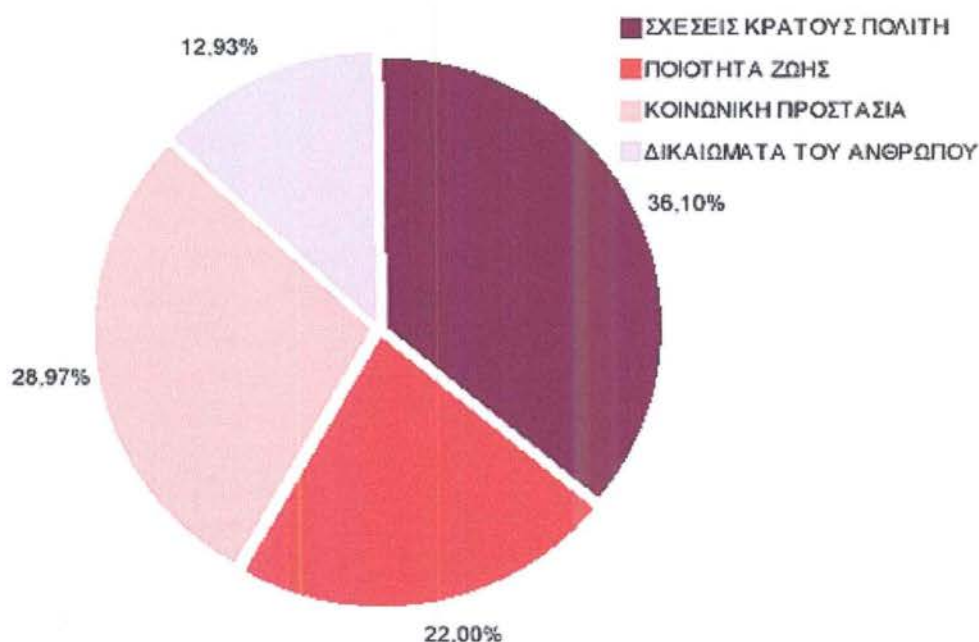
- Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου: 172 ή 12%
- Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας : 383 ή 27%
- Κύκλος Ποιότητας Ζωής : 417 ή 29%
- Κύκλος Σχέσεων Κράτους- Πολίτη : 458 ή 32%

Από το σύνολο των έγγραφων αναφορών του έτους 1998 εξετάστηκαν και διεκπεραιώθηκαν 547 αναφορές ή 38% του συνόλου. Το επιστημονικό προσωπικό του Συνήγορου του Πολίτη ανταποκρίθηκε επίσης σε 4986 προφορικά αιτήματα πολιτών, τα οποία υποβλήθηκαν είτε τηλεφωνικώς ή αυτοπροσώπως. Πολλά από αυτά επιλύθηκαν αμέσως είτε με τη παροχή των αναγκαίων πληροφοριών ή διευκρινίσεων, είτε με τη παραπομπή των

ενδιαφερομένων σε υπηρεσία αρμόδια για την ουσιαστική αντιμετώπιση του θέματος τους.

Διάγραμμα 2

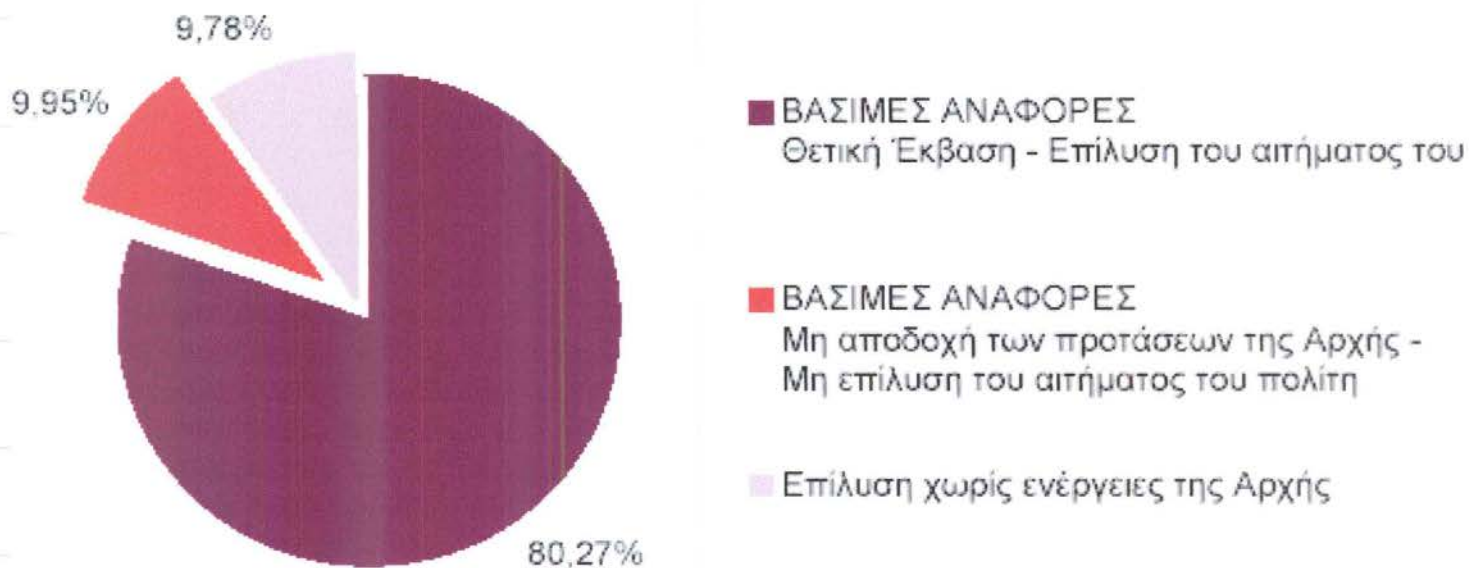
(19 Κατανομή των υποθέσεων στους θεματικούς κύκλους (1998-2002))

Από τις παραπάνω υποθέσεις η μεγάλη πλειοψηφία των βάσιμων αναφορών είχε επιτυχή έκβαση (πάνω από 80%), γεγονός που φανερώνει εκτός των άλλων, τη μεγάλη ανάγκη που υπήρχε για τη δημιουργία ενός τέτοιου θεσμού όπως ο Συνήγορος του Πολίτη. Η τεράστια αποδοχή και η επιτυχής διεξόδηση στην Ελληνική κοινωνία από τα πρώτα κιόλας χρόνια λειτουργίας του, προοιόνιζαν θετικά, την περαιτέρω εξέλιξη του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη (Διάγραμμα 3).

Διάγραμμα 3

Έκβαση βάσιμων αναφορών 1998-2002

Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημόσιων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ερευνά επίσης ενέργειες ή παραλείψεις της δημόσιας διοίκησης και ιδιωτών που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού.

Κάθε πολίτης, προτού καταφύγει στην Αρχή, θα πρέπει να έχει έλθει σε επαφή με τη δημόσια υπηρεσία με την οποία σχετίζεται η υπόθεσή του. Μόνον εφόσον η επαφή αυτή με τη δημόσια υπηρεσία δεν έχει οδηγήσει σε επίλυση του προβλήματος μπορεί να καταθέσει αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη εδρεύει στην Αθήνα, (Χατζηγιάννη Μέξη 5, περιοχή Χίλτον, Τ.Κ 115 28) και δέχεται αναφορές από πολίτες και νομικά πρόσωπα, ανεξαρτήτως εθνικότητας, που αντιμετωπίζουν πρόβλημα κατά τη συναλλαγή τους με κάποια ελληνική δημόσια υπηρεσία στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Τα γραφεία του είναι ανοικτά από τις 8:30 το πρωί έως τις 2:00 το μεσημέρι, από τη Δευτέρα έως την Παρασκευή. Αναφορές μπορούν να υποβληθούν και με fax : 210 7292129.

5.3 Η αποστολή του

Αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη είναι η διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημόσιων υπηρεσιών με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας. Αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη είναι επίσης η προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ύστερα από έγγραφη αναφορά ενδιαφερόμενου πολίτη, ένωσης πολιτών ή νομικού προσώπου, ο Συνήγορος του Πολίτη αναλαμβάνει να διερευνήσει μια υπόθεση, εφόσον υπάρχει διοικητική πράξη ή παράλειψη ή υλική ενέργεια που παραβιάζει δικαίωμα του πολίτη ή προσβάλλει νόμιμο συμφέρον του.

5.4 Νομικό πλαίσιο και λειτουργία της Αρχής

Η αναγνώριση του γεγονότος ότι η ανάπτυξη και η εξέλιξη του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη, συνεπάγεται σχεδόν νομοτελειακά και τη σύγκρουση με παγιωμένες πρακτικές και νοοτροπίες δεκαετιών, όπου και αν αυτές απαντώνται, συντέινει στην συνταγματική κατοχύρωση από τη Πολιτεία της Αρχής αυτής.

Έτσι μετά τη συνταγματική κατοχύρωση της ύπαρξης και της λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη ως ανεξάρτητης αρχής με τη συγκεκριμένη ονομασία (άρθρο 103. παραγ 9 του Συντάγματος) και το νέο θεσμικό πλαίσιο που τέθηκε με ενιαίο τρόπο για τις πέντε συνταγματικώς κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές από τις διατάξεις του άρθρου 101^Α του Συντάγματος, ο εκτελεστικός του Συντάγματος Ν.3051/2002 ήλθε να εξειδικεύσει αυτό το νέο θεσμικό πλαίσιο, με στόχο τη διασφάλιση της μείζονος ανεξαρτησίας ισοβαρών, κατά το κύρος, ανεξάρτητων αρχών. Ο νόμος όρισε με ενιαίο τρόπο τα προσόντα, τη θητεία και τις προϋποθέσεις της

προσωπικής και της λειτουργικής ανεξαρτησίας των μελών αυτών των πέντε ανεξάρτητων αρχών.

Σημαντικές καινοτομίες σε αυτό το πεδίο υπήρξαν η πρόβλεψη τετραετούς θητείας των μελών των αρχών, ανανεώσιμης μόνο μία φορά, η κατάργηση των ανώτατων ορίων ηλικίας που υπήρχαν σε κάποιες περιπτώσεις και η αναγνώριση, σε όλες τις συνταγματικώς κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, σημαντικών κανονιστικών αρμοδιοτήτων για τη στελέχωση και την αυτοδιοίκηση τους.

Ο Ν.3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α'), για τον Συνήγορο του Πολίτη, εκτελεστικός του άρθρου 103, παραγ. 9 του Συντάγματος, έφερε σημαντικές καινοτομίες σε σχέση με τον ιδρυτικό Ν.2477/1997. Μεταξύ αυτών ιδιαίτερη θέση κατέχει η ίδρυση του Συνηγόρου του Παιδιού, ως πέμπτου Κύκλου δραστηριότητας του Συνηγόρου του Πολίτη, με αρμοδιότητες ελέγχου δημόσιων φορέων αλλά και ιδιωτών. Σημαντική έχει επίσης καταστεί η επέκταση της αρμοδιότητας της Αρχής στον χώρο της δραστηριότητας ορισμένων Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (ΝΠΙΔ), τα οποία με βάση κάποια κριτήρια, εντάσσονται λειτουργικά στη δημόσια διοίκηση.

Στη διάρκεια των ετών 2004 και 2005 έλαβαν χώρα σημαντικές τροποποιήσεις- συμπληρώσεις στον Ν.3094/2003 και στον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής (ΠΔ 273/1999), οι οποίες σε συνδυασμό με τη θέσπιση και άλλων νομοθετικών διατάξεων, ενίσχυσαν τις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Πολίτη και του διαμεσολαβητικού του ρόλου. Μεταξύ άλλων αναφέρεται:

- Η ίδρυση του Συνηγόρου της Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (άρθρο 18 του Ν 3093/2004 (ΦΕΚ 231 Α) που αποτελεί πλέον νέο Κύκλο Δραστηριότητας της Αρχής, επικεφαλής του οποίου τίθεται ένας από τους υπηρετούντες Βοηθούς Συνηγόρους
- Σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις εισήχθησαν από τις διατάξεις του Ν.3304/2005 με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη: α) η Οδηγία περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης

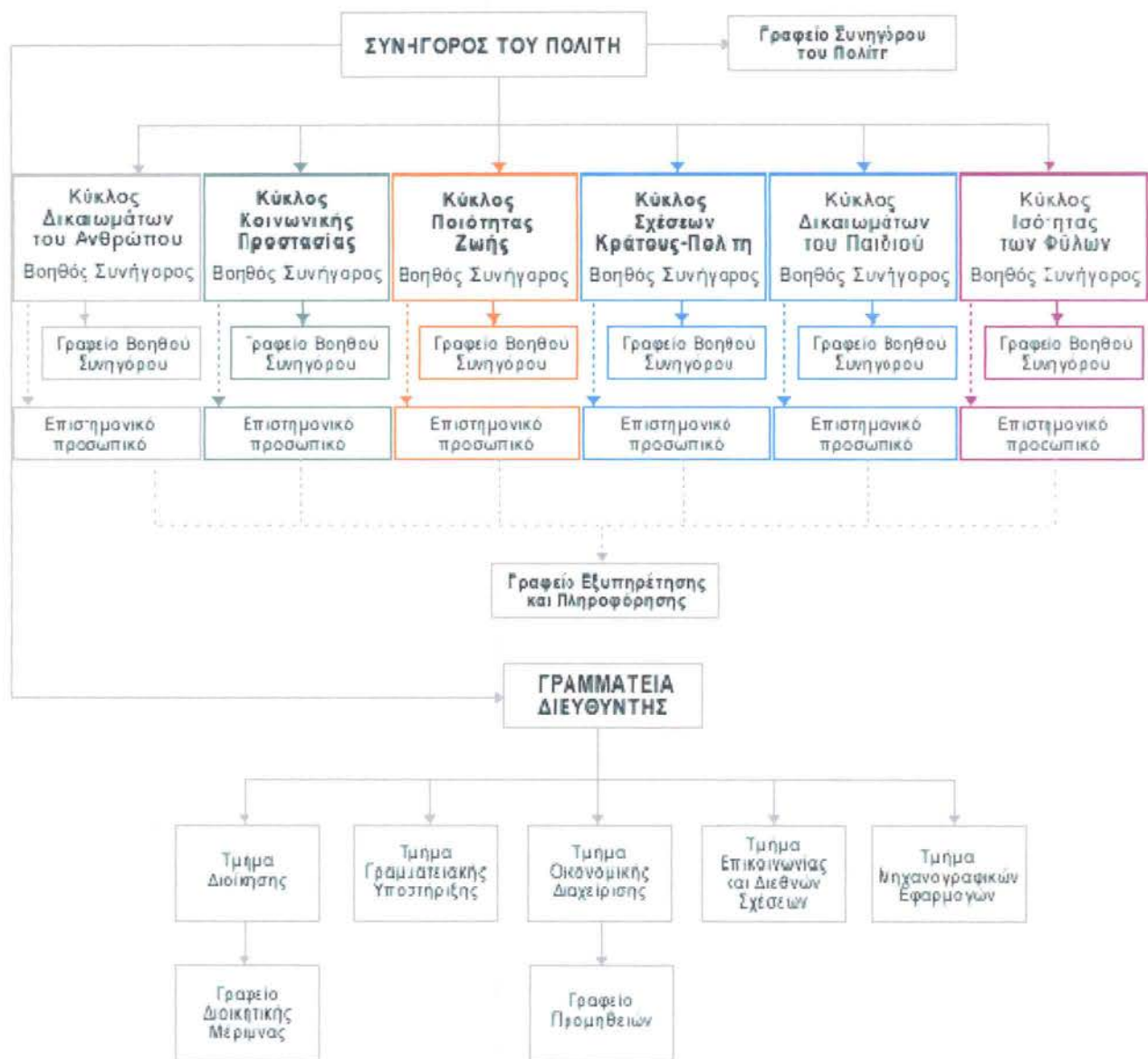
προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής β) η Οδηγία 2000/78/ΕΚ για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, ειδικών αναγκών, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ειδικά στον τομέα της απασχόλησης και της εργασίας

- Σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις εισήχθησαν με τις διατάξεις του Ν.3488/2006 δυνάμει του οποίου ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 76/207/ ΕΟΚ , που τροποποιήθηκε, δυνάμει των διατάξεων της Οδηγίας 2002/73/ΕΚ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, όσον αφορά στη πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας.
- Κομβικής σημασίας για τον ρόλο και την αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη αναδεικνύονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 13 του Ν. 3488/2006 (Κεφ.5), σύμφωνα με τις οποίες ο Συνηγόρος του Πολίτη ορίζεται φορέας παρακολούθησης και εφαρμογής της της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η διεύρυνση της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη, ώστε να μπορεί να ερευνά ζητήματα διακριτικής μεταχείρισης λόγω, φύλλου δημοσίων υπαλλήλων.

5.5 Οργάνωση και Δομή

Η αποτελεσματική λειτουργία του Συνηγόρου του Πολίτη προϋποθέτει οργανωτικό πλαίσιο ικανό να ανταποκρίνεται στις κατευθυντήριες γραμμές που έχει χαράξει ο νομοθέτης και να παρέχει τις καλύτερες δυνατές συνθήκες υποστήριξης του έργου του. Η δομή της Αρχής απεικονίζεται σχηματικά στο Διάγραμμα 4.

Διάγραμμα 4

5.6 Ποιός είναι ο Συνήγορος του Πολίτη;

Συνήγορος του Πολίτη είναι ο κ. Γεώργιος Καμίνης επίκουρος καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ο κ. Καμίνης από τον Απρίλιο του 2003 έχει διαδεχθεί τον κ. Νικηφόρο Διαμαντούρο, καθηγητή Πολιτικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος εξελέγη από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υπηρετήσει ως Ευρωπαίος Συνήγορος του Πολίτη (Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής). Τον

Φεβρουάριο του 2008 η Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής εξέλεξε για άλλη μια τετραετή θητεία τον κ. Γ. Καμίνη στη θέση του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνεπικουρείται από έξι Βοηθούς Συνηγόρους οι οποίοι εποπτεύουν και συντονίζουν τη λειτουργία και τα στελέχη των αντίστοιχων θεματικών Κύκλων της Αρχής:

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Ανδρέας Τάκης, Δικηγόρος, ειδικός σε θέματα συνταγματικού δικαίου και ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας.

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

Γ. Σακέλλης, Καθηγητής της Οικονομικής της Εργασίας και της Κοινωνικής Πολιτικής, στο Τμήμα Κοινωνικής Ανθρωπολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Χρυσή Χατζή, δικηγόρος Αθηνών από το 1992 με ειδίκευση σε θέματα δημοσίου δικαίου.

Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη

Καλλιόπη Σπανού, διοικητική επιστήμονας, ειδική σε θέματα δημόσιας διοίκησης, καθηγήτρια Διοικητικής Επιστήμης στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού

Γεώργιος Μόσχος, νομικός-εγκληματολόγος, ειδικός σε θέματα ανήλικων παραβατών, κοινωνικά αποκλεισμένων νέων και προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού, συνιδρυτής της Κοινωνικής Οργάνωσης Υποστήριξης Νέων «ΑΡΣΙΣ».

Κύκλος Ισότητας των Φύλων

Σταματίνα Γιαννακούρου, Δικηγόρος, Δρ. Νομικής Παν/μίου Paris X-Nanterre, με ειδίκευση σε θέματα εργατικού δικαίου και ισότητας των φύλων

5.7 Στελέχωση- Συνολική εικόνα

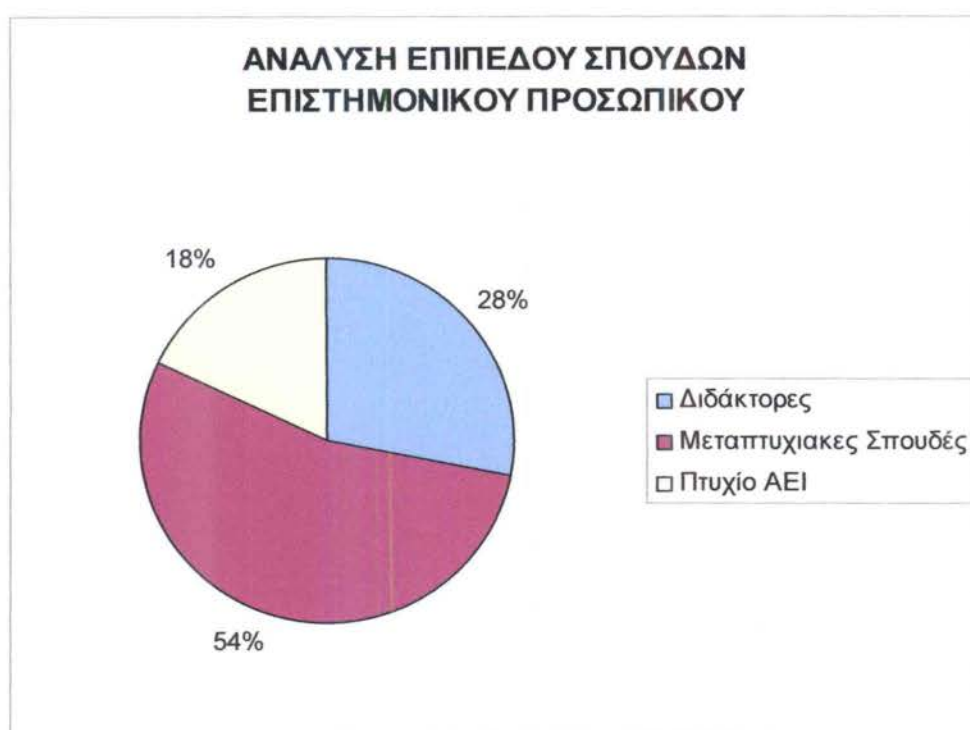
Στις 31 Δεκεμβρίου 2007 η εικόνα του προσωπικού της Αρχής του Συνηγόρου του Πολίτη ήταν η ακόλουθη : Το σύνολο των απασχολουμένων, συμπεριλαμβανομένου του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων, ήταν 189 άτομα, 59 άνδρες και 130 γυναίκες. Το σύνολο του επιστημονικού προσωπικού ανέρχεται σε 139 άτομα και του προσωπικού διοικητικής και γραμματειακής υποστήριξης σε 44 (πίνακας 1).

Πίνακας 1 Στελέχωση

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΙΣ 31-12- 2007
Ειδικοί Επιστήμονες (με απόσπαση)	25	23
Ειδικοί Επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	130	113
Βοηθοί Επιστήμονες (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	3	1
Προσωπικό γραφείου Συνηγόρου του Πολίτη και Βοηθών Συνηγόρων	9	8
ΔΕ Γραμματέων (με σύμβαση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου)	1	1
Διευθύντρια Γραμματείας	1	1
Γραμματεία	30	23
Γραμματεία σε προσωποπαγή θέση	-	1
Γραμματεία με απόσπαση	-	14
ΣΥΝΟΛΟ	199	183

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 5 από το επιστημονικό προσωπικό 39 άτομα είναι διδάκτορες (28%), 75 άτομα κατέχουν τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών (54%) και 25 άτομα είναι πτυχιούχοι πανεπιστημίων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής (18%), ενώ το διάγραμμα 6 εμφανίζει το επίπεδο σπουδών του διοικητικού προσωπικού . Από αυτούς 13 άτομα κατέχουν τίτλους μεταπτυχιακών σπουδών (30%), 11 άτομα είναι πτυχιούχοι ΑΕΙ (25%), 4 άτομα κατέχουν πτυχίο ΤΕΙ (9%) και 16 άτομα τίτλο σπουδών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (36%)²⁹

Διάγραμμα 5

²⁹ Συνήγορος του Πολίτη Ετήσια Έκθεση 2007

Διάγραμμα 6

Το επιστημονικό και διοικητικό προσωπικό καλύπτει ευρύ φάσμα ειδικοτήτων: μεταξύ όσων κατέχουν βασικό ή μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών από ΑΕΙ περιλαμβάνονται 79 νομικοί (48,47%), 12 πολιτικοί επιστήμονες (7,36%), 11 φιλόλογοι (6,75%), 9 κοινωνιολόγοι (5,22%), 11 οικονομολόγοι (6,75%), 7 αρχαιολόγοι (4,29%), 4 πολεοδόμοι-αρχιτέκτονες (2,45%), 3 ψυχολόγοι (1,84%), 3 γεωλόγοι (1,84%), 3 ωκεανογράφοι (1,84%), 3 χημικοί (1,84%), 4 δημοσιογράφοι (2,45%), 2 πολιτικοί μηχανικοί (1,24%), 6 επιστήμονες πληροφορικής (3,68%), 2 παιδαγωγοί (1,24%), 1 διοικητικός επιστήμονας (0,61%), 1 επιστήμονας στατιστικής και ασφαλιστικής επιστήμης (0,61%), 1 γιατρός (0,61%), και ένας τοπογράφος μηχανικός (0,61%).

5.8 Πότε είναι αρμόδιος για μια υπόθεση

Είναι αρμόδιος για υποθέσεις που αναφέρονται στις υπηρεσίες:

- του δημοσίου
- των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (κοινότητες, δήμοι, νομαρχίες)
- των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου

- των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας (ΕΥΔΑΠ, ΔΕΗ, ΕΛΤΑ κ.λπ.)
- των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξαιρούνται οι τράπεζες και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού.

5.9 Πότε δεν είναι αρμόδιος για μια υπόθεση

Δεν είναι αρμόδιος :

- αν έχουν περάσει τουλάχιστον 6 μήνες από τότε που ο πολίτης πληροφορήθηκε την τελευταία, σχετική με την υπόθεσή του, πράξη ή παράλειψη της δημόσιας διοίκησης και δεν προέβη σε καμία άλλη ενέργεια προς αυτήν
- σε διαφορές μεταξύ ιδιωτών
- σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει ή δημιουργήσει δικαιώματα και ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων, που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός αν προφανώς συντρέχει παρανομία ή αν τα δικαιώματα αυτά έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενό τους με την προστασία του περιβάλλοντος

Στην αρμοδιότητά του δεν υπάγονται:

- θέματα που αφορούν στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημόσιων υπηρεσιών
- ζητήματα που εκκρεμούν ενώπιον των δικαστηρίων

- θέματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα ορισμένων αρχών (π.χ. των δικαστικών αρχών, του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, της ΕΥΠ) ή άλλων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών (π.χ. του ΑΣΕΠ)
- θέματα που αφορούν την εθνική άμυνα και ασφάλεια
- υποθέσεις που αφορούν την κρατική ασφάλεια
- τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου
- οι πράξεις υπουργών και υφυπουργών ως προς τη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας
- οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για δραστηριότητες που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική ή στις διεθνείς σχέσεις της χώρας.

5.10 Ποιες είναι οι υποχρεώσεις των δημοσίων υπηρεσιών για συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη;

- Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα.
- Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να ενημερώσουν τον Συνήγορο του Πολίτη για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεών του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους, εντός της προθεσμίας που τους έχει ταχθεί.
- Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους της διοίκησης να συνεργαστεί με τον Συνήγορο του Πολίτη κατά τη διεξαγωγή της έρευνας συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για τα δε μέλη της διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους.
- Αν προκύπτει από εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας παρακωλύει, για δεύτερη φορά εντός τριετίας, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος, μπορεί να του επιβληθεί η ποινή της οριστικής παύσης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ένωσης προσώπων. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται επίσης αναφορές από κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο παιδί ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα ή συγγενή κατ' ευθεία

γραμμή ή εκ πλαγίου έως τον δεύτερο βαθμό, τον επίτροπο ή τον προσωρινό επίτροπο, καθώς και από τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού. Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει τη δυνατότητα να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπάγγελα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται περιπτώσεων κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει δικαιώματα ή έχει δημιουργήσει ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός εάν προφανώς συντρέχει παρανομία ή έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενο τους με την προστασία του περιβάλλοντος.

5.11 Ενέργειες Έρευνας και Διαμεσολάβησης

Σε ποιες ενέργειες έρευνας και διαμεσολάβησης προβαίνει;

- Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται κατά τη έρευνα των υποθέσεων να ζητεί τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ή άλλων ελεγκτικών σωμάτων της Διοίκησης.
- Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Ο χαρακτηρισμός των στοιχείων αυτών ως απορρήτων δεν μπορεί να του αντιταχθεί. Στην περίπτωση αυτή ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει τα προσωπικά και επαγγελματικά απόρρητα των ιδιωτών, και να μη δημοσιεύσει στοιχεία ικανά να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Σε περίπτωση που ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του

Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας, επαγγελματικού συλλόγου ή φορέα κατά περίπτωση, καθώς και της εισαγγελικής αρχής.

- Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, μπορεί να συντάσσει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειες τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη, όταν η αναφορά στρέφεται κατά ιδιώτη, προβαίνει σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες, προκειμένου να εξαιρεθούν τα προβλήματα που έχουν τεθεί υπόψη του και προτείνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την προστασία των δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου παιδιού.
- Ειδικότερα, όταν οι συνθήκες λειτουργίας ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, μπορεί να προτείνει τα αναγκαία οργανωτικά και λειτουργικά μέτρα. Το νομικό πρόσωπο υποχρεούται να ενημερώσει τον Συνήγορο του Πολίτη για τα μέτρα που έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει, εντός της προθεσμίας που του έχει ταχθεί.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώνει σε κάθε περίπτωση τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της υπόθεσής του.
- Το προσωπικό της Αρχής έχει το καθήκον να διασφαλίζει την εχεμύθεια για έγγραφα και στοιχεία των οποίων λαμβάνει γνώση στο πλαίσιο της

έρευνας και είναι απόρρητα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή εξαιρούνται από το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα.

5.12 Ενέργειες αν διαπιστωθεί παρανομία

Τι κάνει αν διαπιστωθεί παρανομία;

- Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο.
- Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να τάσσει εύλογη προθεσμία εν όψει των περιστάσεων, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας παραγγέλλει ο ίδιος τον έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης σε σοβαρές περιπτώσεις να προκαλέσει με έγγραφο του προς το αρμόδιο όργανο την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου λειτουργού ή υπαλλήλου για την ανωτέρω παράλειψη άσκησης του ενδεικνυόμενου ελέγχου.
- Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα.
- Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 2007

Κατά το 2007 η Αρχή δέχθηκε 10.611 νέες αναφορές πολιτών. Σε σχέση με το 2006 παρουσιάζεται αύξηση 15,82% των αναφορών που υποβλήθηκαν. Από το σύνολο των 10.611 αναφορών τέθηκαν στο αρχείο λόγω αναρμοδιότητας 2.916 (ποσοστό 27,5% επί του συνόλου των νέων αναφορών). Πρέπει να σημειωθεί ότι, ενώ από το 2002 έως και το 2006 παρουσιάζεται ελαφρά αλλά πάντως συνεχής μείωση του αριθμού των νέων αναφορών πολιτών που δέχεται η Αρχή κατ' έτος, το 2007 παρατηρείται σημαντική αύξηση, με τον αντίστοιχο αριθμό να είναι ο μεγαλύτερος της τελευταίας τετραετίας. Επιπλέον, το ποσοστό των εκτός αρμοδιότητας νέων αναφορών του 2007 ανέρχεται σε 27,5% και είναι το μικρότερο των τελευταίων οκτώ ετών (δηλαδή από το 2000 έως και το 2007).

Η κατανομή των νέων αναφορών στους θεματικούς κύκλους για το 2007 είναι η παρακάτω:

Διάγραμμα7

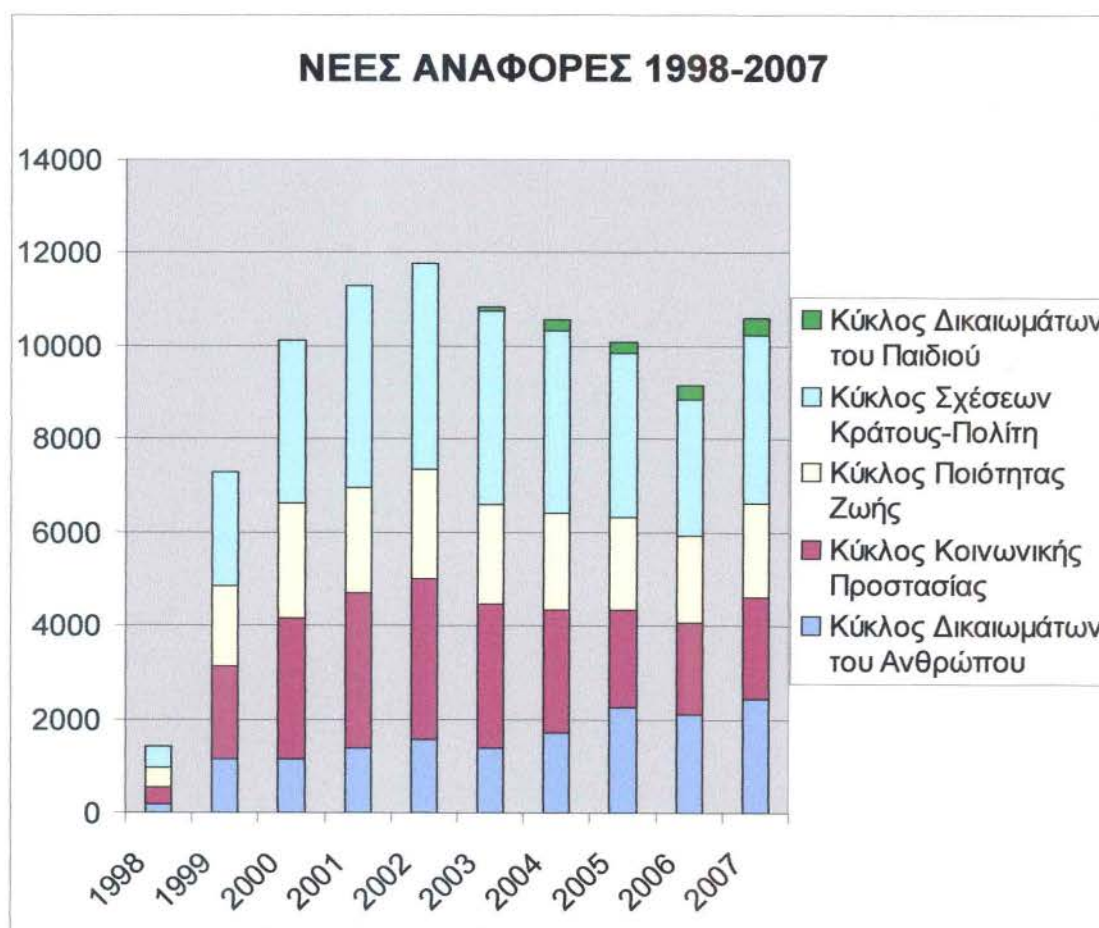

Διαχρονικά από το 1998 μέχρι το 2007 η κατανομή των νέων αναφορών ανά θεματικό κύκλο παρουσιάζεται στο παρακάτω πίνακα και διαγραμμα:

Πίνακας 2

ΝΕΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ 1998-2007	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	172	1134	1144	1387	1576	1397	1705	2254	2098	2435
Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας	383	1991	2999	3322	3432	3056	2619	2074	1959	2172
Κύκλος Ποιότητας Ζωής	417	1735	2470	2256	2334	2145	2076	1989	1882	2004
Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη	458	2424	3494	4317	4420	4162	3941	3530	2924	3622
Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού						90	230	240	299	378
ΣΥΝΟΛΟ	1430	7284	10107	11282	11762	10850	10571	10087	9162	10611

Διάγραμμα 8

Από τις 5.839 αναφορές των οποίων η κατ' ουσία διερεύνηση περατώθηκε, οι 5.762 αφορούν σε προβλήματα κακοδιοίκησης και οι 77 θίγουν ζητήματα προσβολής δικαιωμάτων του παιδιού από ιδιώτες. Ειδικότερα:

- Οι 3.176 (55,12% επί των 5.762 αναφορών για κακοδιοίκηση) διαπιστώθηκε ότι ήταν βάσιμες, δηλαδή η καταγγελία του πολίτη ήταν δικαιολογημένη και υπήρχε κακοδιοίκηση.
- Οι 2.049 (35,56 % διαπιστώθηκε ότι ήταν αβάσιμες, δηλαδή η διοίκηση είχε τηρήσει τη νομιμότητα.
- Σε 537 αναφορές (9,37%) διακόπηκε η έρευνα της Αρχής κτά δημόσιων υπηρεσιών.
- Επίσης σε 46 περιπτώσεις (59,47%) από τις 77 αναφορές που θίγουν ζητήματα προσβολής δικαιωμάτων του παιδιού από ιδιώτη διαπιστώθηκε προσβολή των δικαιωμάτων του παιδιού. Σε 12 περιπτώσεις δεν διαπιστώθηκε τέτοια προσβολή, ενώ η έρευνα διακόπηκε σε 19 αναφορές κατά ιδιωτών για θέματα δικαιωμάτων του παιδιού.

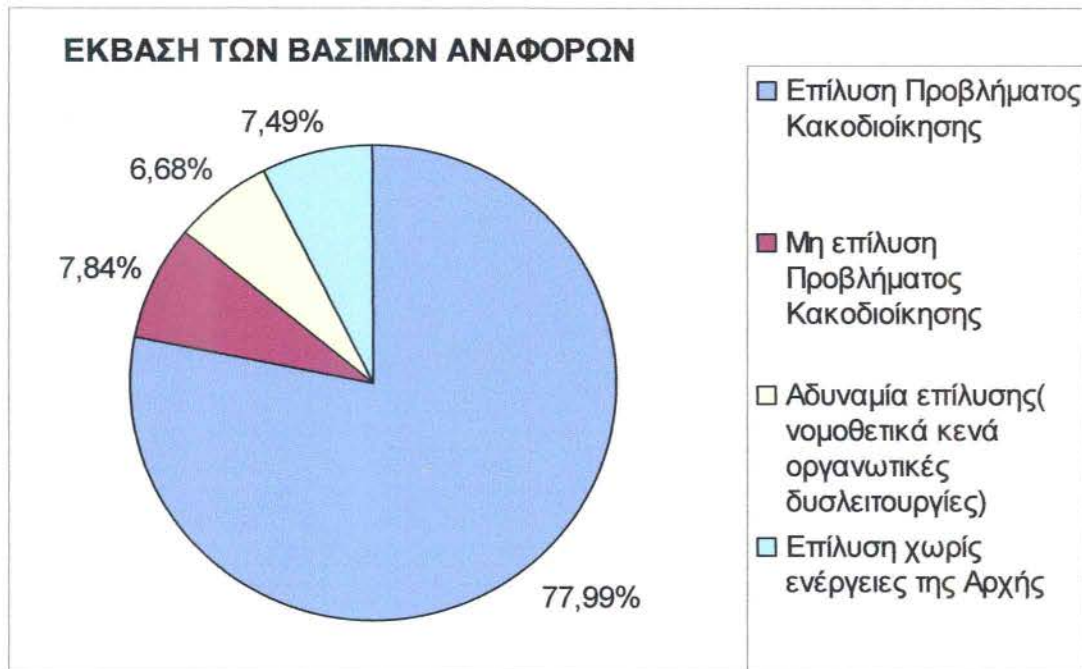
Οι 3.176 βάσιμες αναφορές είχαν σε μέγιστο βαθμό θετική έκβαση.

Συγκεκριμένα:

- Επιλύθηκαν θετικά, δηλαδή με αποκατάσταση του προβλήματος της κακοδιοίκησης, 2.715 αναφορές δηλαδή το 85,48% των βάσιμων αναφορών.
- Παρά τις διαμεσολαβητικές προσπάθειες της Αρχής δεν στάθηκε δυνατόν να επιλυθεί το πρόβλημα σε 249 υποθέσεις, δηλαδή το 7,84% των βάσιμων αναφορών.

Σε 212 αναφορές, δηλαδή το 6,68% των βάσιμων αναφορών, η επίλυση στάθηκε αδύνατη για λόγους που αποδίδονται σε κενά της νομοθεσίας και σε οργανωτικές αδυναμίες και δυσλειτουργίες.

Διάγραμμα9

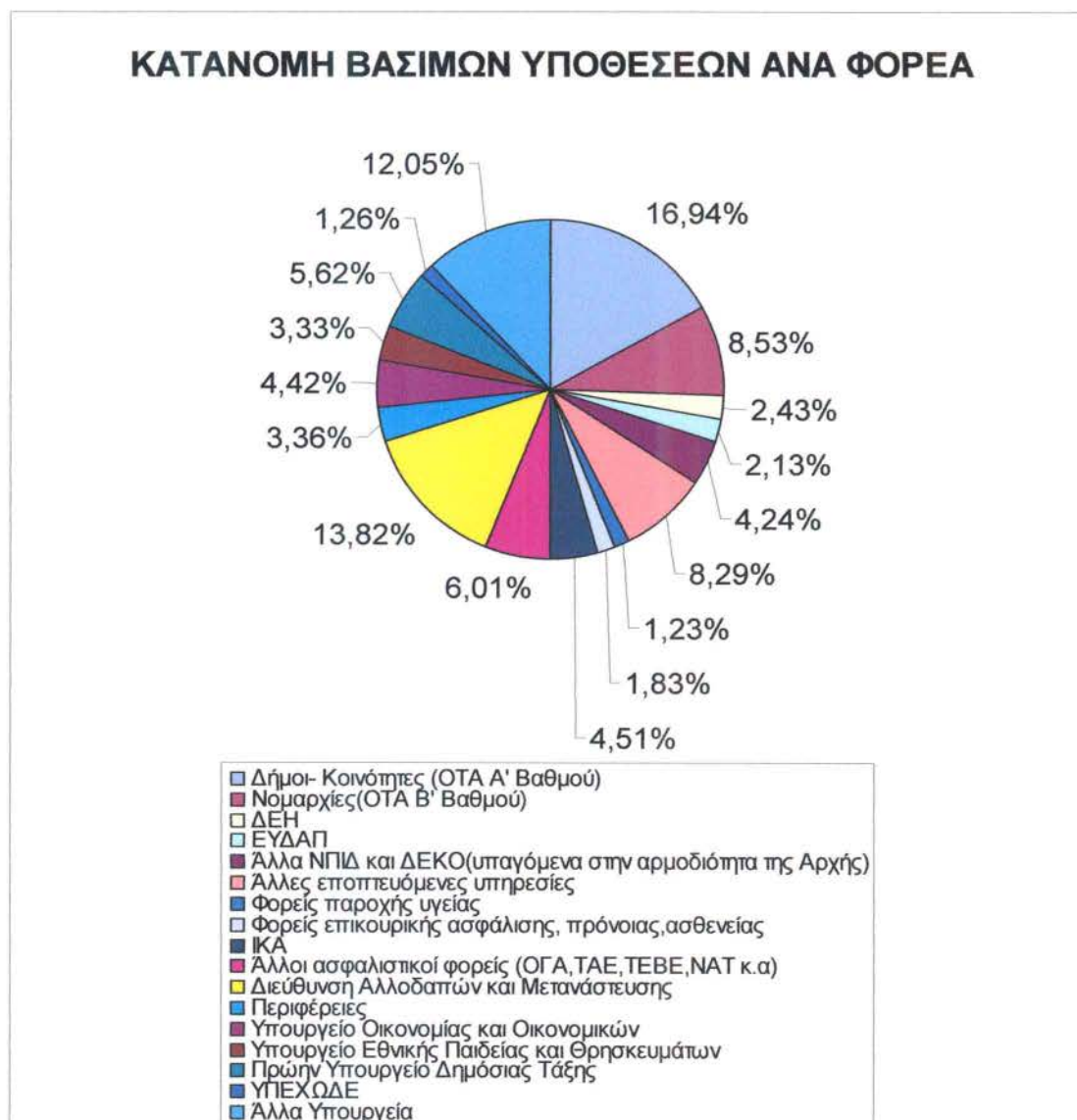
Τα περισσότερα προβλήματα κακοδιοίκησης στη διάρκεια του 2007 εντοπίστηκαν στη Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης της Περιφέρειας Αττικής (13,82%), στους δήμους (16,94%), στους φορείς κύριας ασφάλισης (10,52%), στις νομαρχίες (8,53%), στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης (5,62%), και στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών (4,42%). Πρέπει πάντως να αξιολογηθεί θετικά το γεγονός ότι οι δήμοι εμφανίζουν αισθητή πτώση στα ποσοστά κακοδιοίκησης σε σχέση με το προηγούμενο έτος (πτώση 3,72% σε σχέση με το 20,66% του 2006).

Πίνακας 3

Δήμοι- Κοινότητες (ΟΤΑ Α' Βαθμού)	16,94%
Νομαρχίες(ΟΤΑ Β' Βαθμού)	8,53%
ΔΕΗ	2,43%
ΕΥΔΑΠ	2,13%
Άλλα ΝΠΙΔ και ΔΕΚΟ(υπαγόμενα στην αρμοδιότητα της Αρχής)	4,24%
Άλλες εποπτευόμενες υπηρεσίες	8,29%
Φορείς παροχής υγείας	1,23%
Φορείς επικουρικής ασφάλισης, πρόνοιας,ασθενείας	1,83%
ΙΚΑ	4,51%
Άλλοι ασφαλιστικοί φορείς (ΟΓΑ,ΤΑΕ,ΤΕΒΕ,ΝΑΤ κ.α)	6,01%

Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης	13,82%
Περιφέρειες	3,36%
Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών	4,42%
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων	3,33%
Πρώην Υπουργείο Δημόσιας Τάξης	5,62%
ΥΠΕΧΩΔΕ	1,26%
Άλλα Υπουργεία	12,05%

Διάγραμμα 10

Οι σημαντικότερες μορφές κακοδιοίκησης ήταν η μη τήρηση από τις δημόσιες υπηρεσίες των νόμιμων προθεσμιών για τη διεκπεραίωση των υποθέσεων των πολιτών (η οποία συχνά οφείλεται στην πλήρη αδράνεια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας), η παράβαση διατάξεων νόμου ή κανονιστικών πράξεων, η ελλιπής ενημέρωση των πολιτών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, καθώς και ελλιπής συνεργασία και συντονισμός μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών.

Πίνακας 4

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΚΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ	
Παράβαση ουσιώδους τύπου	6,1%
Παράβαση άλλων διατάξεων της διοικητικής διαδικασίας	37,7%
Παράβαση ουσιαστικών κανόνων δικαίου	22,1%
Παράβαση γενικών αρχών διοικητικού δικαίου	18,8%
Ανεπαρκής αιτιολογία	7,6%
Άλλες περιπτώσεις κακοδιοίκησης	7,7%

Διάγραμμα 11

Διάγραμμα 12

Πίνακας 5

ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΩΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΩΝ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ (1998-2007)	
Έγιναν αποδεκτές	33,82%
Δεν είχαν γίνει αποδεκτές	62,10%
Απορρίφθηκαν	4,17%

Διάγραμμα 13

Από τα παραπάνω στοιχεία μπορεί να συνάγουμε μερικά συμπεράσματα-διαπιστώσεις όπως:

- Η μείωση του αριθμού των νέων αναφορών από το 2002 έως και το 2006 μπορεί να ειπωθεί, ότι είναι αποτέλεσμα της λειτουργίας της Αρχής, η οποία συνέβαλε στη καλύτερη λειτουργία των κρατικών υπηρεσιών σε συνεργασία βέβαια με το κράτος στη κοινή προσπάθεια που καταβλήθηκε για την άμβλυνση των προβλημάτων του πολίτη.
- Η μείωση των εκτός αρμοδιότητας αναφορών εκτός των άλλων καταδεικνύει ότι οι πολίτες όλο και πιο πολύ ενημερώνονται για τις

αρμοδιότητες της Αρχής, γεγονός που φανερώνει την όλο και μεγαλύτερη αποδοχή της Αρχής στην Ελληνική κοινωνία.

- Από την άλλη μεριά όμως η σημαντική αύξηση των νέων αναφορών προς το Συνήγορο του Πολίτη το 2007, μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι καταγράφει μία δραματική επιδείνωση των περιπτώσεων «κακοδιοίκησης» του πολίτη από το κράτος, γεγονός που είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό, που ίσως χρήζει περαιτέρω διερεύνησης, προσεκτικής παρακολούθησης και αναδιοργάνωσης των κρατικών υπηρεσιών.
- Υπάρχει βελτίωση της ανταπόκρισης της διοίκησης στο διαμεσολαβητικό έργο της Αρχής. Συγκεκριμένα το 2007 είναι η τρίτη συνεχόμενη χρονιά κατά την οποία εντοπίζεται βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δράσης της Αρχής σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Παρατηρείται τάση μείωσης του αριθμού των υποθέσεων, στις οποίες η διοίκηση δεν ανταποκρίθηκε στις διαμεσολαβητικές προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Αυτό το γεγονός είναι από μόνο του πολύ ελπιδοφόρο και παρήγορο, για την αποτελεσματική συμβολή της Αρχής στη καταπολέμηση της ελλειματικής λειτουργίας του δημόσιου τομέα και την άμβλυνση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο πολίτης.

Διαπιστώνεται και με τη στατιστική ανάλυση ότι ο Συνήγορος δεν είναι μόνο ένα σημαντικό μέσο της δημόσιας εποπτείας από τις αρχές, αλλά επίσης ένα σημαντικό μέσον επίλυσης των συγκρούσεων και άμβλυνσης των σχέσεων μεταξύ των αρχών και των ατόμων, μέσω της διαμεσολάβησης και του φιλικού διακανονισμού. Ακριβώς αυτός ο τρόπος επίλυσης των συγκρούσεων είναι που δίνει μια χαρακτηριστική αξία σε μια δημοκρατική κοινωνία. Μέσα από ένα τέτοιο θεσμικό όργανο οι άνθρωποι έχουν αποκτήσει έναν αδιαμφισβήτητο υπερασπιστή των κοινωνικών και ατομικών τους δικαιωμάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΚΕΨΕΙΣ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η δημιουργία των Ανεξάρτητων Αρχών και η αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001, κατέδειξε μεταξύ άλλων το γεγονός ότι η εμπιστοσύνη του λαού στη πολιτική τάξη βαίνει μειούμενη. Τα κόμματα αντιμετωπίζουν μια γενικευμένη κρίση εμπιστοσύνης, με συνέπεια οι άμεσα ελεγχόμενοι από αυτά πολιτικοί θεσμοί (Κοινοβούλιο, Κυβέρνηση) να αδυνατούν πολλές φορές να αναλάβουν ότι μπορεί να συνεπάγεται υψηλό πολιτικό κόστος. Είναι προφανές για παράδειγμα, ότι η ευθεία αντιπαράθεση με τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ), εφόσον η άσκηση ελέγχου σε αυτά ανετίθετο σε όργανα εξαρτώμενα άμεσα από την Κυβέρνηση, θα είχε συχνά απαγορευτικό πολιτικό κόστος γι αυτή.

Ήταν ανάγκη λοιπόν να βρεθούν κάποια αντίβαρα στην κρίση αξιοπιστίας του πολιτικού μας συστήματος και σίγουρα η μετακύληση αρμοδιοτήτων στις Ανεξάρτητες Αρχές, εμφανίζεται από πολλές πλευρές ως μια βολική λύση. Με τον τρόπο αυτό η Κυβέρνηση είναι ευχαριστημένη διότι απαλλάσσεται και μάλιστα μέσα από θεσμικές διαδικασίες, των πιο καυτών προβλημάτων, αφού την ευθύνη της διεκπεραίωσης τους, αναλαμβάνουν τρίτοι και μάλιστα μη πολιτικοί. Αλλά και τα υπόλοιπα κόμματα είναι ευχαριστημένα, διότι ευελπιστούν για λιγότερο «πολιτική» διοίκηση στους ευαίσθητους τομείς, στη περίπτωση που αυτοί κάποτε σχηματίζουν την Κυβέρνηση.

Παρ' όλα αυτά δεν πρέπει να λησμονείται ότι οι δραστηριότητες που ανατίθενται συνήθως σε τέτοιες Αρχές, παραδοσιακά ασκούνταν από Γενικές Διευθύνσεις Υπουργείων, των οποίων οι επικεφαλής ποτέ δεν ονειρεύτηκαν ούτε τις αμοιβές ούτε το ειδικό καθεστώς προνομίων, αλλά ούτε και τη δημοσιότητα και τη διακριτή θέση που καταλαμβάνουν στο δημόσιο βίο και απολαμβάνουν οι επίγονοι τους. Εξάλλου, η αμεροληψία και η ουδετερότητα που χαρακτηρίζει και δικαιολογεί την ύπαρξη των Ανεξάρτητων Αρχών, είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά και θεμελιώδη καθήκοντα έτσι και αλλιώς και της διοίκησης και μάλιστα, ήδη από τον 19^ο αιώνα. Το ότι ο επικεφαλής

του Υπουργείου Υπουργός, έχει πολιτική προέλευση δεν τον καθιστά περισσότερο ελεύθερο σε ότι αφορά αυτές τις απαιτήσεις του κράτους δικαίου.

Ήδη με την εμφάνιση των ΑΔΑ διατυπώθηκαν γενικότεροι προβληματισμοί για το ρόλο τους και την επίδραση τους στη λειτουργία του Κράτους αλλά και την κοινωνική συμβίωση όπως την γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Ο Μ. Αντωνόπουλος στο έργο του «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές» (εκδόσεις Αντ. Σάκκουλα 1995) εύστοχα διαπιστώνει ότι :

«Στον προβληματισμό που αναπτύσσεται στη Δύση για τις ΑΔΑ διακρίνει κανείς τους απαισιόδοξους επικριτές και τους αισιόδοξους – υποστηρικτές του θεσμού.

Οι πρώτοι ανησυχούν για την αύξηση του αριθμού τους, δυσπιστούν για το αν υπάρχει πραγματικά αυτοπεριορισμός του Κράτους για την βλάστηση τους ή αντίθετα «διαχέουν» περισσότερη εξουσία. Αναφέρουν τις ελλείψεις στα μέσα για την πραγματοποίηση του σκοπού τους, αφού τροφοδοτούνται οικονομικά από την πολιτική εξουσία. Προβάλλουν την αμφισβητούμενη κανονιστική τους αρμοδιότητα (βλ. άρθρ 13 και 21 του Γαλλικού Συντάγματος), και βέβαια την έλλειψη δημοκρατικής νομιμοποίησης αυτών των αρχών. Η Διοίκηση εντάσσεται στην εκτελεστική εξουσία. Η Εκτελεστική εξουσία λογοδοτεί στο Κοινοβούλιο.

Οι ΑΔΑ πού λογοδοτούν; Πολλές φορές η Κυβέρνηση στερείται αρμοδιοτήτων της προς όφελος μιας αρχής η οποία λογίζεται πιο «αρμόδια» για να τις εξασκήσει. Εκφράζουν την ανησυχία τους για το πως θα ελέγξει τις «κυβερνήσεις των σοφών». Μήπως – υποστηρίζουν – οδηγούμε τη Δημοκρατία σε αριστοκρατικούς δρόμους ;

Οι αισιόδοξοι – υποστηρικτές του θεσμού – υποστηρίζουν ότι οι ΑΔΑ συμβάλλουν στην ενίσχυση του Κράτους Δίκαιου στην κοινωνία μας, στην προστασία των πολιτικών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με τις προειδοποιήσεις, γνώμες, αποφάσεις, αναφορές και ετήσιες εκθέσεις τους συμβάλλουν στη λύση προβλημάτων κινούμενες πάντα στα πλαίσια των εξουσιοδοτικών διατάξεων. Ο διοικητικός δικαστής όταν παρεμβαίνει δεν εξασθενίζει το θεσμό, αλλά αντίθετα ισχυροποιεί τη θέση τους, συμβάλλει στη νομιμοποίησή του αφού είναι υπεύθυνες για μια από τις 3 λειτουργίες του κράτους.

Σήμερα ωστόσο υπάρχει μεταξύ των Αρχών κάποια δυσαρμονία που προέρχεται από την διαφορά του νομικού τους καθεστώτος. Ορισμένες μόνο από τις Αρχές είναι κατοχυρωμένες συνταγματικά (Η Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, Το Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Η Αρχή Προστασίας του Απορρήτου των Επικοινωνιών, Ο Συνήγορος του Πολίτη και Το Ανεξάρτητο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού - ΑΣΕΠ).

Αυτό οδηγεί στη δημιουργία Ανεξάρτητων Αρχών διαφορετικών ταχυτήτων. Τα θέματα προσωπικού σε συνταγματικά κατοχυρωμένες Ανεξάρτητες Αρχές έχουν άλλη ρύθμιση από ό,τι σε εκείνες που δεν έχουν κατοχυρωθεί συνταγματικά. Οι συνταγματικές ρυθμίσεις που αφορούν τις ανεξάρτητες αρχές του 2001 δίνουν την εντύπωση ότι ο νομοθέτης προσπάθησε να ταιριάξει το συσχετισμό των ανεξάρτητων αρχών με τις παραδοσιακές δημοκρατικές αρχές: Ετσι, η ανάδειξη των μελών των αρχών ανατέθηκε στη Διάσκεψη των Προέδρων, όργανο κοινοβουλευτικό που θεωρήθηκε ικανό να διασφαλίσει μια - χαλαρή έστω - νομιμοποίηση των μελών των αρχών. Η «υπόμνηση» προς τη Διάσκεψη των Προέδρων ότι τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα προσόντα που ορίζει ο νόμος, μπορεί να εκληφθεί ως μια δέσμευση του οργάνου να επιλέξει υποψήφιους που να διαθέτουν την ευρεία αποδοχή και το ανάλογο κύρος που απαιτούν τα επιμέρους ιδρυτικά των αρχών νομοθετήματα, διαφορετικά ο διορισμός τους θα μπορεί να ελεγχθεί δικαστικά.

Τέλος η καθιέρωση «κοινοβουλευτικού ελέγχου» στο έργο των ανεξάρτητων αρχών φαίνεται να ανταποκρίνεται στο κλασικό δημοκρατικό πρόταγμα που επιβάλλει την ανάπτυξη πολιτικής ευθύνης για καθένα φορέα κρατικής εξουσίας, ενώ η ρητή συνταγματική καθιέρωση της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των μελών των Αρχών αποσκοπεί στην απεμπλοκή τους από τις κομματικές διενέξεις και αντιπαραθέσεις.

Υπάρχουν, όμως, αρκετές αμφιβολίες για τον ανεξάρτητο και μη χειραγωγίσιμο χαρακτήρα των υπόλοιπων Αρχών που δε είναι συνταγματικά κατοχυρωμένες. Ο πρόεδρος και οι αντιπρόεδροι της ΕΕΤΤ, για παράδειγμα, με νόμο που πέρασε το 2005 η σημερινή κυβέρνηση, επιλέγονται και διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση του

υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών. Ή, σύμφωνα με άλλο νόμο της κυβέρνησης, στην Επιτροπή Ανταγωνισμού διορίζονται, από τον υπουργό Ανάπτυξης, πρόσωπα «αναγνωρισμένου κύρους». Ομως γιατί να μην εκτιμά το «κύρος» και την «αναγνωρισιμότητα» των προσώπων ο υπέρτατος διακομματικός θεσμός, δηλαδή η Βουλή, και όχι ο εκάστοτε «κομματικός» υπουργός; Δεν θα ήταν πιο αξιόπιστο;³⁰».

Η επιλογή των μελών των ΑΔΑ με πρόσωπα αναγνωρισμένου κύρους από τον χώρο των γραμμάτων, των τεχνών της επιστήμης, της τεχνολογίας και της πολιτικής, αποτελεί μια ασφαλιστική δικλείδα για την αντικειμενικότητα, και την αποτελεσματικότητα του θεσμού. Η δημοσιότητα της λειτουργίας τους η κοινή γνώμη, η θεωρία εξασφαλίζουν τη διαφάνεια, τον επιστημονικό και κοινωνικό έλεγχο.»

Οι ανεξάρτητες αρχές έχουν ήδη ενσωματωθεί, παρά τις αμφισβητήσεις που εκφράζονται σχετικά, στο πολιτικό σύστημα και τους θεσμούς μας. Η εξέλιξη αυτή δεν είναι τυχαία, αφού η κοινωνία μας συμμετέχει στον κοινό ευρωπαϊκό πολιτικό και συνταγματικό πολιτισμό.

Η εμφάνιση ενός μηχανισμού ελέγχου της διοίκησης, όπως ο Συνήγορος του Πολίτη, έχει μεγάλη σημασία αν αναλογισθεί κανείς το υδροκέφαλο συγκεντρωτικό κράτος στο οποίο έχει οδηγήσει η συγκρότηση του δημόσιου χώρου στην Ελλάδα ήδη από τον 19^ο αιώνα.

Είναι αξιοσημείωτο ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει καταγράψει χιλιάδες περιπτώσεις «κακοδιοίκησης» και έφερε στην επιφάνεια συσσωρευμένα προβλήματα του πολίτη που καταδυναστεύεται από την Ελληνική Δημόσια Διοίκηση.

³⁰Ο κ. Παναγιώτης Λιαργκόβας είναι αναπληρωτής καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και επιστημονικός συνεργάτης του ΕΛΙΑΜΕΠ. Εφημερίδα Κέρδος

Δεν υπάρχει εξ ορισμού αντιπαλότητα του Συνηγόρου με τη διοίκηση. Η νέα ανεξάρτητη διοικητική αρχή δεν είναι ένας θεσμικός «Ρομπέν των Δασών», όπως άλλωστε έχει δηλώσει ο πρώτος Συνήγορος του Πολίτη, Νικηφόρος Διαμαντούρος.

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει κερδίσει την εμπιστοσύνη των Ελλήνων Πολιτών, όπως αδιαμφισβήτητα φανερώνουν τα στοιχεία αναπτύσσοντας μια δραστηριότητα πρωτόγνωρη στον ελληνικό χώρο.

Η σχέση του θεσμού του Συνηγόρου του Πολίτη με την κοινωνία των πολιτών είναι ένα ανοικτό ζήτημα,³¹ και τίθεται το ερώτημα στο κατά πόσον ο Συνήγορος θα συντελέσει στη μετατροπή των υπηκόων σε πολίτες. Επιπλέον φαίνεται ότι υπάρχει ένα δεύτερο ανοικτό ζήτημα, παράδοξο που είναι απότοκο της μέχρι στιγμής επιτυχίας του θεσμού: εν όψει του όγκου και της ποικιλίας των υποθέσεων που αναλαμβάνουν οι υπηρεσίες του, ο θεσμός κινδυνεύει να υποστεί τις απρόβλεπτες συνέπειες της ευρείας απήχησής του.

Η νομιμοποίηση του θεσμού ως πράγματι ανεξάρτητης και αποτελεσματικής διοικητικής αρχής, που είναι ήδη γεγονός, μπορεί να προκαλέσει σώρευση υποθέσεων με εντεινόμενους ρυθμούς από τη μεριά των «χρηστών» και αντίστοιχες τάσεις για υπεκφυγή ή καθυστέρηση των διορθωτικών μέτρων από την πλευρά της διοίκησης. Η τελευταία μπορεί να καταφεύγει στην καθυστέρηση, εφόσον η πλήρης απόρριψη της παρέμβασης του Συνηγόρου είναι γι' αυτήν όλο και λιγότερο πρόσφορη επιλογή. Αν προκύψει τέτοια εξέλιξη, τότε η αποτελεσματικότητα του θεσμού θα αξιολογείται όχι τόσο με βάση την αναλογία θετικών / αρνητικών εκβάσεων των παρεμβάσεών του, όσο με βάση το ποσοστό των υποθέσεων οι οποίες θα έχουν οποιαδήποτε έκβαση (θετική ή αρνητική για τον πολίτη) στο σύνολο των υποθέσεων που θα έχει αναλάβει.

³¹ Αντώνης Παπαγιαννίδης 1^ο τεύχος του Περιοδικού Κοινωνία Πολιτών Δεκ 1998

Μια τέτοια εξέλιξη, που δεν συνεπάγεται απορρόφηση του Συνηγόρου από το «σύστημα» αλλά έξωθεν αποδυνάμωσή του, δεν είναι αναγκαία. Το αν θα δρομολογηθεί ή όχι αποτελεί συνάρτηση των οργανωσιακών πόρων και της πολιτικής υποστήριξης που χρειάζεται και αξίζει να λαμβάνει ο νέος θεσμός.

Η εικόνα αυτή που παρουσιάζει η δημόσια διοίκηση, είναι αποτέλεσμα κυρίως, γιατί αυτή συχνά αποτελεί το φυσικό αποδέκτη, κομματικών και προεκλογικών επιλογών ή προσλήψεων, χωρίς καμμία πρόβλεψη ούτε για τη ποιότητα ούτε για τη ποσότητα.

Έτσι η συνταγματική κατοχύρωση του Ανώτατου Συμβούλιου Επιλογής Προσωπικού (ΑΣΕΠ), δεν αποβλέπει μόνο στην αντιμετώπιση μιας «πελατειακής παρεκτροπής», αλλά κτυπά στη ρίζα του προβλήματος των πελατειακών σχέσεων, μέσω της κατοχύρωσης ενός αξιοκρατικού συστήματος προσλήψεων.

Όσο χρήσιμες όμως και αν είναι οι Ανεξάρτητες Αρχές, για τη διεκπεραίωση διαφόρων αποστολών, δεν παύουν να αποτελούν από τη φύση τους θεσμό κατά βάση ξένο προς τη δημοκρατική αρχή της «υπεύθυνης διακυβέρνησης», η οποία απαιτεί την άμεση κατά κανόνα σύνδεση της άσκησης πολιτικής εξουσίας, με την ύπαρξη πολιτικής ευθύνης.

Συνεπώς πρέπει να είναι κανείς επιφυλακτικός απέναντι στον πολλαπλασιασμό των Ανεξάρτητων Αρχών και την ανάθεση ολοένα περισσότερο και σημαντικότερων αρμοδιοτήτων. Ειδικά δε όταν αυτή συνοδεύεται με τη δημιουργία Ανεξάρτητων Αρχών, που δεν είναι συνταγματικά κατοχυρωμένες, και που η ύπαρξη τους εξαρτάται με αρεστά ή μη αποτελέσματα από τη πολιτική εξουσία. Αν η τάση αυτή επεκταθεί πέραν ενός σημείου, η διάκριση των λειτουργιών θα αρχίσει να μοιάζει με μαγική εικόνα, καθώς στην ευρεία μετακύληση αρμοδιοτήτων από τη Βουλή προς τη Κυβέρνηση και τα διοικητικά όργανα, θα έρθει να προστεθεί η ευρεία μετακύληση αρμοδιοτήτων από τη Κυβέρνηση προς τις Ανεξάρτητες Αρχές. Αυτό θα οδηγήσει στη σταδιακή απαξία του θεσμού των Ανεξάρτητων

Αρχών στην Ελλάδα, γεγονός που θα έχει οδυνηρά αποτελέσματα στο δημόσιο βίο της χώρας μας.

Οι Ανεξάρτητες Αρχές δεν αποτελούν και δεν πρέπει να αποτελέσουν πανάκεια, για την ίαση κάθε παθολογίας του Ελληνικού κράτους και ούτε είναι δυνατόν βεβαίως να αντικαταστήσουν εκ βάθρων όλους τους διοικητικούς μηχανισμούς του εθνικού κράτους το οποίο οφείλει να απαντήσει αποφασιστικά στο ρόλο και τις λειτουργίες του. Ούτε η συνταγματική κατοχύρωση των Ανεξάρτητων Αρχών, ούτε η καθιέρωση νέων Διοικητικών Αρχών, είναι από μόνες τους αρκετές για να προφυλάξουν το εθνικό κράτος, από την επέλαση των «διαπλεκομένων» ιδιωτικών συμφερόντων. Θα αποδειχθεί εμβλαωματική και απρόσφορη, αν δεν συνοδευτεί από μια θεαματική αντεπίθεση του κράτους στον τομέα της επανάκτησης της μειωμένης αξιοπιστίας του, ως προς τη διαχείριση των πολιτικών και οικονομικών υποθέσεων.

Το κράτος οφείλει να αναδιατάξει τις δυνάμεις του, συντεταγμένα και αξιοπρεπώς, αναγνωρίζοντας ιδίως τις απαιτήσεις της πολιτικής συγκυρίας και τις ιδιαιτερότητες των νέων παγκόσμιων οικονομικών δεδομένων και να φροντίσει να αναδιοργανωθεί πλήρως, ώστε να ενσωματώσει κριτικά και δημιουργικά στη δομή και τη λειτουργία του τις επερχόμενες εκρηκτικές αλλαγές στο παγκόσμιο κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον.

Αν η παγκοσμιοποίηση εμφανίζεται ως ο μέγας κίνδυνος της εποχής μας, η ανάγκη να ξαναδώσουμε την αξιοπιστία στην πολιτική και τους δημοκρατικούς θεσμούς είναι περισσότερο από επιτακτική. Ο θεσμός των ανεξάρτητων διοικητικών αρχών μόνο σε ένα σύστημα που σέβεται τις αρχές του κράτους δικαίου, της δημοκρατικής νομιμότητας, σε όλο το φάσμα των συνταγματικών δομών και λειτουργιών του και το οποίο διαθέτει ορθολογικά δομημένη δημόσια διοίκηση μπορεί να συμβάλει ακόμα περισσότερο στη δημοκρατία.

Αντί λοιπόν να μεμψιμοιρούμε και να ασκούμε διαρκώς άγονη κριτική για το αν και κατά πόσο πρέπει και στην Ελλάδα να εμπεδωθούν οι

ανεξάρτητες αρχές, θα ήταν σωστό να συζητούμε πώς θα οργανωθούν καλύτερα, ώστε να αποδώσουν το έργο το οποίο τους αναθέτει το Σύνταγμα και ο νομοθέτης και να δικαιώσουν την ύπαρξή τους στην κοινωνία.

Δεν πρέπει άλλωστε να παραβλέπεται ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές αποτελούν κεκτημένο του ευρωπαϊκού θεσμικού πολιτισμού και βασική παράμετρο για τη διαμόρφωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι οι Ανεξάρτητες Αρχές αναφέρονται ρητά στο Χάρτη για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα, την πιο πρόσφατη έκφραση της θεσμικής εξέλιξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Είναι καιρός λοιπόν να αλλάξουμε στάση για το θεσμό των Ανεξάρτητων Αρχών. Δεν είναι δυνατόν να αμφισβητούμε αβασάνιστα τις Ανεξάρτητες Αρχές, γιατί μια σύγχρονη κοινωνία, όπως η δική μας, δεν μπορεί να λειτουργεί χωρίς αυτές. Εάν δεχθούμε αυτή την πραγματικότητα, μένει να συμβάλλουμε διαρκώς, καθένας από το χώρο του, στη βελτίωση και στη παραγωγικότερη λειτουργία τους

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ν. Κουλούρης «Οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές: Τα αλλοδαπά πρότυπα και τα ημεδαπά κακέκτυπα», σ.1140-1183.

ΙΔΙΟΥ, «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές», σε Ελλ. Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών

Μ. Αντωνόπουλου, «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές», εκδόσεις Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 1995.

R. N. Holwill, "The first year", Heritage Foundation, Washington DC, 1982
Ν. Καλτσόγια - Τουρναβίτη, «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές και Δημοκρατία»

Θεόδωρου Λιανά Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, επιστημονική επετηρίδα ΔΕΘ 22 (2001)

Αικατερίνη Ηλιάδου. Η επικράτηση του μοντέλου των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών, στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού συστήματος. Η πορεία προς το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και η πρόσφατη αναθεώρηση του Ελληνικού Συντάγματος.

Αικατερίνη Ηλιάδου. Το Σύνταγμα και οι Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές-Σκέψεις με τη πρόταση συνταγματικής τυποποίησης των ΑΔΑ, Διοικητική Δίκη 2000

Χαράλαμπος Χρυσανθάκη. Οι Ανεξάρτητες Δημόσιες Αρχές στο αναθεωρημένο Σύνταγμα 1975/1986/2001. Η Διοίκηση και το Σύνταγμα. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

Θεόδωρου Λιανά Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, επιστημονική επετηρίδα ΔΣΘ 22 (2001)

Αν Τάχου. Ο διοικητικός συντονισμός. Η ουσιαστική παντοδυναμία της διοικητικής τεχνοκρατίας, Νομικό Βήμα 1986

Γιώργος Παπαδημητρίου. Η ανεξαρτησία των Ανεξάρτητων Αρχών. Προβληματισμοί και ελπίδες ενός νέου θεσμού. πρακτικά ημερίδας 29 Οκτ 200. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2003

Θεόδωρου Φορτσάκη. Οι Ανεξάρτητες Αρχές στη πρόσφατη Συνταγματική Αναθεώρηση. Η Διοίκηση και το Σύνταγμα. Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα

Επαμ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα 1999

Σωτήρη Λύτρα. Η οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης, Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα 1993

Γιώργου Καμίνη , Οι Ανεξάρτητες Αρχές μεταξύ ανεξαρτησίας και κοινοβουλευτικού ελέγχου, Νομικό Βήμα, τόμος 50/2002,

Ανδρέα Λοβέρδου, Κυβέρνηση, συλλογική λειτουργία και πολιτική ευθύνη, Αθήνα-Κομοτηνή 1991

«Το κράτος στον 20^ο αιώνα – Παγκοσμιοποίηση και κοινωνία της Γνώσης» μνήμη Ονούφριου Φαρμακίδη, εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα 2002.

Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα. Επιμ. Επ. Π. Σπηλιωτόπουλος, Αντ. Μακρουδημήτρης, εκδ.Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2001, σ.103-126

«Ανεξάρτητες Αρχές» σειρά «Ελληνική Νομοθεσία», Επιμ. Χ. Χρυσανθάκη, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2004.

Αντώνης Παπαγιαννίδης 1^ο τεύχος του Περιοδικού Κοινωνία Πολιτών Δεκ 1998

Δημήτρης Σωτηρόπουλος, Ο Συνήγορος του Πολίτη Εκδόσεις Παπαγιάννη Αθήνα 2000

«Διοικητικό Δίκαιο» Γέροντας, Λύτρας, Παυλόπουλος, Σιούτης, Φλογαίτης,
εκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα - Κομοτηνή 2004,

«Κείμενα Διοικητικού Δικαίου I & II» Σωτήρη Λύτρα, Γλυκερίας Σιούτη
εκδ. Α. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2004

Άρθρο εφημερίδα Κέρδος Παναγιώτη Λιαργκόβα αναπληρωτή καθηγητή του
Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και επιστημονικού συνεργάτη του ΕΛΙΑΜΕΠ

Graham, C. (1998): Is there a Crisis in Regulatory Accountability?
In Baldwin, R.; C. Scott and C. Hood: *A Reader on Regulation*. Oxford
University Press.

Laffont, J.-J. and J. Tirole (1993): *A Theory of Incentives in Procurements and
Regulation*. MIT Press, Cambridge Massachusetts.

Demarigny, F. (1996): Independent administrative authorities in France and
the case of the French Council for Competition.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

www.synigoros.gr

www.asep.gr

www.esr.gr

www.adae.gr

www.apdepch.gr

www.eett.gr

www.epa.gr

www.epra.gr

www.rae.gr

www.rathe.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Νομοθετικά Κείμενα

Άρθρο 103 παραγ 9 και άρθρο 101^Α του Συντάγματος

Ν. 3094/22-01-2003

ΠΔ 273/1999 / Α-229
Κανονισμός Λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη
(ΦΕΚ Α'229/03/11/1999)

ΝΟΜΟΣ 2477/1997
Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημ.Διοίκησης

Σύνταγμα 2001

Με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2000-2001 ο Συνήγορος του Πολίτη κατοχυρώνεται συνταγματικά ως Ανεξάρτητη Αρχή:

Άρθρο 103 - Παράγραφος 9

"... 9. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη συγκρότηση και τις αρμοδιότητες του «Συνηγόρου του Πολίτη» που λειτουργεί ως ανεξάρτητη αρχή. "

Το άρθρο 101Α τυποποιεί τη λειτουργία και την επιλογή των μελών των Ανεξάρτητων Αρχών, η συγκρότηση των οποίων προβλέπεται ρητά από το Σύνταγμα:

Άρθρο 101 Α

"1. Όπου από το Σύνταγμα προβλέπεται η συγκρότηση και η λειτουργία ανεξάρτητης αρχής, τα μέλη της διορίζονται με ορισμένη θητεία και διέπονται από προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία, όπως νόμος ορίζει.

2. Νόμος ορίζει τα σχετικά με την επιλογή και την υπηρεσιακή κατάσταση του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού της υπηρεσίας που οργανώνεται για την υποστήριξη της λειτουργίας κάθε ανεξάρτητης αρχής. Τα πρόσωπα που στελεχώνουν τις ανεξάρτητες αρχές πρέπει να έχουν τα ανάλογα προσόντα, όπως νόμος ορίζει. Η επιλογή τους γίνεται με απόφαση της Διάσκεψης των Προέδρων

της Βουλής και με επιδίωξη ομοφωνίας ή πάντως με την αυξημένη πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών της. Τα σχετικά με τη διαδικασία επιλογής ορίζονται από τον Κανονισμό της Βουλής.

3. Με τον Κανονισμό της Βουλής ρυθμίζονται όσα αφορούν τη σχέση των ανεξάρτητων αρχών με τη Βουλή και ο τρόπος άσκησης του κοινοβουλευτικού ελέγχου. "

Ν 3094/2003 / (ΦΕΚ Α΄ 10/22.01.2003)
Συνήγορος του Πολίτη και άλλες διατάξεις.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1 :Αποστολή

1. Η ανεξάρτητη αρχή "Συνήγορος του Πολίτη" έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των Ν.Π.Ι.Δ. όπως αυτά καθορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του παρόντος, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

«Ο Συνήγορος του Πολίτη έχει επίσης ως αποστολή του την προάσπιση και προαγωγή των συμφερόντων του παιδιού, καθώς και την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης όλων των προσώπων χωρίς διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.1 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 20 παρ.1 Ν.3304/2005,ΦΕΚ Α΄ 16/27.01.2005.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από πέντε Βοηθούς Συνηγότες, εκ των οποίων ο ένας ορίζεται ως Βοηθός Συνήγορος για το παιδί ως Βοηθεί Συνήγοροι επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής. Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθεί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που διενήργησαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου.

*** ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με την παρ.6 άρθρ.10 Ν.3207/2003,ΦΕΚ Α 302/24.12.2003,ορίζεται ότι: "6. Οι διατάξεις του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του Ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α) εφαρμόζονται και για τον Πρόεδρο και τα μέλη των γνωμοδοτικών οργάνων των άρθρων 49, 50 και 51 του Ν. 3028/2002".

Άρθρο 2 : Εκλογή - Θητεία

1. Οι Βοηθοί Συνήγοροι διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη.

2. Αναπλήρωση του Συνηγόρου του Πολίτη χωρεί εφόσον απουσιάζει ή κωλύεται προσωρινά να ασκήσει τα καθήκοντά του για οποιονδήποτε λόγο. Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζει έναν εκ των Βοηθών Συνηγόρων ως αναπληρωτή του.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παυθεί για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων του.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι παύονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, για σωματική ή πνευματική ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, καθώς και για ανεπάρκεια κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους. Η λήξη της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη, για οποιονδήποτε λόγο, επιφέρει αυτοδίκαια και τη λήξη της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων, οι οποίοι συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους, έως το διορισμό νέων Βοηθών Συνηγόρων και πάντως όχι μετά πάροδο τριών μηνών από το διορισμό νέου Συνηγόρου του Πολίτη.

4. Κατά τη διάρκεια της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε δημόσιου λειτουργήματος, καθώς και η άσκηση καθηκόντων σε οποιαδήποτε θέση στο Δημόσιο, σε Ν.Π.Δ.Δ. και σε νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι είναι σε κάθε περίπτωση πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και δεν επιτρέπεται να ασκούν καμία άλλη επαγγελματική δραστηριότητα. Στους Βοηθούς Συνηγόρους επιτρέπεται η άσκηση καθηκόντων μέλους διδακτικού προσωπικού Α.Ε.Ι., με καθεστώς μερικής απασχόλησης.

"Καταργείται η διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139/Α')."

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.4 προστέθηκε με την παρ.3 άρθρ.12 Ν.3242/2004, ΦΕΚ Α 102/24.5.2004.

Άρθρο 3 : Αρμοδιότητες

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για θέματα που ανάγονται στις υπηρεσίες: α) του Δημοσίου, β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, γ) των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, δ) των κρατικών νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, των δημόσιων επιχειρήσεων, των επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και

των επιχειρήσεων των οποίων τη διοίκηση ορίζει άμεσα ή έμμεσα το Δημόσιο με διοικητική πράξη ή ως μέτοχος. Εξαιρούνται οι Τράπεζες και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Οπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ο όρος "δημόσια υπηρεσία" ή "δημόσιες υπηρεσίες" νοούνται οι αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο της παραγράφου αυτής. Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 4.

2. Στην αρμοδιότητα του δεν υπάγονται οι υπουργοί και υφυπουργοί ως προς τις πράξεις που ανάγονται στη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας, τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δικαστικές αρχές, οι στρατιωτικές υπηρεσίες ως προς τα θέματα, που αφορούν την εθνική άμυνα και ασφάλεια, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για δραστηριότητες που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική ή στις διεθνείς σχέσεις της Χώρας, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και οι ανεξάρτητες αρχές ως προς την κύρια λειτουργία τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που αφορούν την κρατική ασφάλεια. «Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητά του θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.2 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 20 παρ.2 Ν.3304/2005,ΦΕΚ Α' 16/27.01.2005.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας ατομικό ή συλλογικό:

i) προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και το νόμο, ii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη ή προσωρινά εκτελεστή δικαστική απόφαση, iii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή από ατομική διοικητική πράξη, iv) ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη ενέργεια, κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης δικαστικής αρχής.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη με απόφαση του αναθέτει αρμοδιότητες στους Βοηθούς Συνηγόρους, εποπτεύει και συντονίζει το έργο τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει ετήσια έκθεση, στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρόεδρο της Βουλής, συζητείται κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό, ειδικές εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους.

«Ο Συνήγορος του Πολίτη διενεργεί έρευνες και δημοσιεύει ειδικές εκθέσεις για την εφαρμογή και την προώθηση της ίσης μεταχείρισης χωρίς διάκριση λόγω φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.»

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.5 προστέθηκε με το άρθρο 20 παρ.3 Ν.3304/2005,ΦΕΚ Α'16/27.01.2005.

Άρθρο 4 : Διαδικασία έρευνας

1.Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων. Ο Συνήγορος του Πολίτη δέχεται επίσης αναφορές από κάθε άμεσα ενδιαφερόμενο παιδί ή τον ασκούντα τη γονική μέριμνα ή συγγενή κατ' ευθεία γραμμή ή εκ πλαγίου έως το δεύτερο βαθμό, τον επίτροπο ή τον προσωρινό επίτροπο, καθώς και από τρίτο πρόσωπο που έχει άμεση αντίληψη παραβίασης των δικαιωμάτων του παιδιού. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου, ως παιδί νοείται όποιος δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος της ηλικίας του.

2.Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπαγγέλτως.

"Δύναται, επίσης, να μην ανακοινωθεί το όνομα και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του προσώπου που κατέθεσε αναφορά, σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, εφόσον το ζητήσει εγγράφως ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος και εφόσον η διερεύνηση της αναφοράς είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος. Αν εκ των πραγμάτων η διερεύνηση δεν είναι δυνατή χωρίς ανακοίνωση του ονόματος, ο ενδιαφερόμενος ειδοποιείται ότι η αναφορά του θα τεθεί στο αρχείο, εφόσον ο ίδιος δεν συναινέσει εγγράφως στην ανακοίνωση του ονόματός του."

*** Το δεύτερο εδάφιο της παρ.2 προστέθηκε με το άρθρο 12 Ν.3242/2004, ΦΕΚ Α 102/24.5.2004

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται περιπτώσεων, κατά τις οποίες

η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει δικαιώματα ή έχει δημιουργήσει ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων, που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός εάν προφανώς συντρέχει παρανομία ή έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενο τους με την προστασία του περιβάλλοντος.

4. Η αναφορά υποβάλλεται μέσα σε έξι (6) μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε πλήρη γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων για τις οποίες προσφεύγει στον Συνήγορο του Πολίτη, καταχωρείται δε σε ειδικό μητρώο. Η υποβολή της αναφοράς δεν αναστέλλει τις προβλεπόμενες από το νόμο προθεσμίες για την άσκηση ενδίκου μέσου ή βοηθήματος και δεν εξαρτάται από την παράλληλη αίτηση θεραπείας, ιεραρχικής προσφυγής ή ενδικοφανούς προσφυγής. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί, προτού επιληφθεί της υποθέσεως, να ζητήσει από τον ενδιαφερόμενο να ασκήσει διοικητική προσφυγή.

Σε περίπτωση που ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται του θέματος πριν αποφασίσει το αρμόδιο όργανο ή παρέλθει άπρακτη προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της προσφυγής.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να θέτει στο αρχείο αναφορά που κρίνεται προδήλως αόριστη, αβάσιμη ή ασκείται κατά τρόπο καταχρηστικό ή κατά παράβαση της αρχής της καλής πίστης.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητεί τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης ή άλλων ελεγκτικών σωμάτων της Διοίκησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητεί από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη. Κατά την εξέταση εγγράφων και άλλων στοιχείων, που βρίσκονται στη διάθεση δημοσίων υπηρεσιών, δεν μπορεί να αντιταχθεί ο χαρακτηρισμός τους ως απορρήτων, εκτός εάν αφορούν την εθνική άμυνα, την κρατική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

Για την προάσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση. Ο χαρακτηρισμός των στοιχείων αυτών ως απορρήτων δεν μπορεί να του αντιταχθεί. Στην περίπτωση αυτή ο Συνήγορος του Πολίτη υποχρεούται να διασφαλίζει τα προσωπικά και επαγγελματικά απόρρητα των ιδιωτών, και να μη δημοσιεύει στοιχεία ικανά να καταστήσουν δυνατό τον προσδιορισμό τους. Σε περίπτωση που ιδιώτης αρνείται να παράσχει τα παραπάνω στοιχεία, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή δημόσιας υπηρεσίας, επαγγελματικού συλλόγου ή φορέα κατά περίπτωση, καθώς και της

εισαγγελικής αρχής.

6. Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το απαιτεί η φύση της υπόθεσης, μπορεί να συντάσσει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσα στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειες τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεών του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.

7. Ο Συνήγορος του Πολίτη, όταν η αναφορά στρέφεται κατά ιδιώτη, προβαίνει σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες, προκειμένου να εξαιρεθούν τα προβλήματα που έχουν τεθεί υπόψη του και προτείνει κάθε αναγκαίο μέτρο για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ενδιαφερόμενου παιδιού. Ειδικότερα, όταν οι συνθήκες λειτουργίας ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου προσβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού, μπορεί να προτείνει τα αναγκαία οργανωτικά και λειτουργικά μέτρα. Το νομικό πρόσωπο υποχρεούται να ενημερώσει τον Συνήγορο του Πολίτη για τα μέτρα που έχει λάβει ή προτίθεται να λάβει,, εντός της προθεσμίας που το έχει ταχθεί. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεων του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.

8. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώνει σε κάθε περίπτωση τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της υποθέσεώς του.

9. Το προσωπικό της Αρχής υπέχει καθήκον εχεμύθειας για έγγραφα και στοιχεία των οποίων λαμβάνει γνώση στο πλαίσιο της έρευνας και είναι απόρρητα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή εξαιρούνται από το δικαίωμα πρόσβασης στα διοικητικά έγγραφα, κατά τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και κάθε άλλη συναφή διάταξη.

10. "Λειτουργός ή υπάλληλος ο οποίος αρνείται να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη με σκοπό να παρακωλύσει ή να αποτρέψει τη διεξαγωγή έρευνας, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. Η ποινική δίωξη ασκείται μόνο εφόσον υποβληθεί σχετική έκθεση από την Ανεξάρτητη Αρχή προς τον αρμόδιο Εισαγγελέα."

*** Η άνω νέα παρ.10 προστέθηκε και οι υπάρχουσες παρ. 10 και 11 αναριθμήθηκαν σε 11 και 12 αντιστοίχως με την παρ.4 άρθρου 12 Ν.3242/2004,ΦΕΚ Α 102/24.5.2004.

11. Αρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για δε τα μέλη διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους.

Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να τάσσει εύλογη προθεσμία εν όψει των περιστάσεων, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας παραγγέλλει ο ίδιος τον έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης σε σοβαρές περιπτώσεις να προκαλέσει με έγγραφό του προς το αρμόδιο όργανο την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου λειτουργού ή υπαλλήλου για την ανωτέρω παράλειψη άσκησης του ενδεικνυόμενου ελέγχου. Αν προκύπτει από εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας παρακωλύει, για δεύτερη φορά εντός τριετίας, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος μπορεί να του επιβληθεί η ποινή οριστικής παύσης.

12. Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα. Για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού, αν κριθεί ότι παρίσταται ανάγκη παρέμβασης της αρμόδιας δικαστικής αρχής ή άλλης δημόσιας υπηρεσίας ή φορέα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει σε αυτούς σχετική έκθεση.

Άρθρο 5 : Ειδικοί Επιστήμονες, Βοηθοί Επιστήμονες Γραμματεία

1. Συνιστώνται 75 θέσεις ειδικών επιστημόνων και 50 θέσεις βοηθών επιστημόνων με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Προσόντα διορισμού είναι τα ακόλουθα:

α) Για τους ειδικούς επιστήμονες, τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 2 του Π.Δ. 50/2001 (ΦΕΚ 39 Α') "Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα".

β) Για τους βοηθούς επιστήμονες, πτυχίο Α.Ε.Ι., της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής και γνώση μιας ξένης γλώσσας.

Οι διατάξεις για το ανώτατο όριο ηλικίας διορισμού στις θέσεις του παρόντος άρθρου δεν εφαρμόζονται. Η ιδιότητα του συνταξιούχου αποτελεί κώλυμα διορισμού στις πιο πάνω θέσεις.

Οι διατάξεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου της παρ. 7 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α') "Συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές, τροποποίηση και συμπλήρωση του συστήματος προσλήψεων στο δημόσιο τομέα και συναφείς ρυθμίσεις" εφαρμόζονται και για τις θέσεις των βοηθών επιστημόνων του παρόντος.

Η εμπειρία αποτελεί στοιχείο που εκτιμάται ιδιαίτερα για την αξιολόγηση των

υποψηφίων. Ως εμπειρία νοείται η άσκηση έργου που σχετίζεται με το αντικείμενο της προς πλήρωση θέσης ή η απασχόληση σε ανεξάρτητη αρχή με συναφές με το Συνήγορο του Πολίτη έργο.

Για την πλήρωση των θέσεων ειδικού και βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού προηγείται δημόσια πρόσκληση, η οποία δημοσιεύεται σε δύο τουλάχιστον εφημερίδες των Αθηνών, που έχουν ευρεία κυκλοφορία, τηρούνται δε σε κάθε περίπτωση οι αρχές της δημοσιότητας, της διαφάνειας, της αντικειμενικότητας και της αξιοκρατίας.

Με την προκήρυξη πλήρωσης των θέσεων μπορούν να εξειδικεύονται κάθε φορά οι απαιτούμενοι τίτλοι σπουδών, βασικοί και μεταπτυχιακοί, και να προσδιορίζονται η ξένη γλώσσα, και το επίπεδο αυτής, η απαιτούμενη εμπειρία, καθώς και η γνώση χρήσης Η/Υ. Ως προς την απόδειξη του επιπέδου της ξένης γλώσσας εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 28 του Π.Δ. 50/2001. Η επιλογή του επιστημονικού και λοιπού προσωπικού γίνεται από πενταμελή επιτροπή που αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη ως Πρόεδρο, δύο Βοηθούς Συνηγόρους και δύο καθηγητές Α.Ε.Ι., οριζόμενους με απόφαση της Αρχής. Για τα θέματα επιλογής προσωπικού που δεν περιλαμβάνονται κάθε φορά στην προκήρυξη ή δεν ρυθμίζονται από το παρόν άρθρο εφαρμόζονται οι διατάξεις του Π.Δ. 291/1998 "Κανονισμός λειτουργίας για τη διαδικασία πρόσληψης του προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη".

"Η προκήρυξη μπορεί να προβλέπει ότι ο ίδιος ο Συνήγορος του Πολίτη προβαίνει σε προεπιλογή μεταξύ αυτών που υπέβαλαν υποψηφιότητα. Κατά την προεπιλογή εξετάζονται τα τυπικά προσόντα των υποψηφίων, καθώς και η συνάφεια των σπουδών και της επαγγελματικής εμπειρίας τους προς τα καθήκοντα των υπό πλήρωση θέσεων."

*** Το τελευταίο εδάφιο της παρ.1 προστέθηκε με το άρθρο 12 Ν.3242/2004, ΦΕΚ Α 102/24.5.2004

2. Τα κριτήρια, ο χρόνος, η συχνότητα, ο τύπος, η διαδικασία και το όργανο αξιολόγησης των ειδικών και των βοηθών επιστημόνων καθορίζονται με απόφαση του Συνηγόρου του Πολίτη.

3. Στο Συνήγορο του Πολίτη αποσπώνται και ασκούν καθήκοντα ειδικού επιστήμονα έως είκοσι πέντε (25) μόνιμοι ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου υπάλληλοι του Δημοσίου, των Ο.Τ.Α, α' και β' βαθμού, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. της περιπτώσεως ε' της παρ. 1 του άρθρου 3 που συγκεντρώνουν τα προσόντα ειδικού επιστήμονα της παρ. 1 α του παρόντος άρθρου ή είναι υπάλληλοι κατηγορίας ΠΕ του δημόσιου τομέα με οκταετή τουλάχιστον υπηρεσία και με άριστη γνώση ξένης γλώσσας. Η επιλογή των υποψηφίων για απόσπαση υπαλλήλων γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της ανωτέρω παραγράφου 1. Η απόσπαση διενεργείται με απόφαση του οικείου Υπουργού μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη. Η απόσπαση διαρκεί τρία (3) έτη, μπορεί να παρατείνεται μια ή περισσότερες φορές για ίσο χρονικό διάστημα και είναι υποχρεωτική για την υπηρεσία του

υπαλλήλου. Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται και για τις αποσπάσεις που παρατάθηκαν αυτοδικαίως με την παρ. 3 του άρθρου 28 του Ν. 3013/2002.

4. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002, οι αποδοχές των ειδικών και βοηθών επιστημόνων, καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση της Αρχής. Μέχρι την έκδοση της ανωτέρω κ.υ.α. εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν κατά τη δημοσίευση του νόμου αυτού. Στο λοιπό προσωπικό της Αρχής καταβάλλονται οι αποδοχές που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις.

5. Οι ειδικοί επιστήμονες, οι βοηθοί επιστήμονες, καθώς και οι αποσπασμένοι υπάλληλοι που ασκούν καθήκοντα ειδικών επιστημόνων, σε περίπτωση που διώκονται ή ενάγονται για πράξη ή παράλειψη κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, μπορεί να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων με μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

6. Οι αποσπασμένοι κατά οποιονδήποτε τρόπο υπάλληλοι που υπηρετούν στην Αρχή λαμβάνουν το σύνολο των τακτικών αποδοχών, καθώς και όλα τα με οποιαδήποτε ονομασία επιδόματα και οποιεσδήποτε αμοιβές, παροχές και κάθε φύσεως απολαβές και αποζημιώσεις της οργανικής τους θέσης, πλην του επιδόματος θέσεως ευθύνης και των επιδομάτων που συνδέονται με την ενεργό άσκηση καθηκόντων στον φορέα που ανήκουν οργανικά. Επίσης λαμβάνουν την ειδική πρόσθετη αμοιβή που προβλέπεται στην παρ. 4 του άρθρου 4 του Ν. 3051/2002.

Οι διατάξεις της παρ. 10 του άρθρου 21 του Ν. 2733/1999 (ΦΕΚ 180 Α') εφαρμόζονται και για την υπηρεσία των υπαλλήλων που αποσπώνται κατά την ανωτέρω παράγραφο 3 στο Συνήγορο του Πολίτη,

7. Στη Γραμματεία της Αρχής προΐσταται δημόσιος υπάλληλος ΠΕ κατηγορίας με βαθμό διευθυντή του άρθρου 79 παρ. 2 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999). Η πλήρωση της θέσης του διευθυντή, που συνιστάται με το παρόν άρθρο, γίνεται με απόφαση ειδικού συμβουλίου που αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη ως Πρόεδρο και μέλη τους Βοηθούς Συνηγόρους του Πολίτη, ύστερα από αίτηση υποψηφιότητας, που υποβάλλεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία που τάσσεται με δημόσια πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους. Η αίτηση υποψηφιότητας συνοδεύεται από βιογραφικό σημείωμα, το περιεχόμενο του οποίου προκύπτει από τα στοιχεία του προσωπικού μητρώου του υπαλλήλου. Δικαίωμα υποβολής αίτησης υποψηφιότητας έχουν μόνιμοι υπάλληλοι ΠΕ κατηγορίας δημόσιων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Τ.Α., και ανεξάρτητων αρχών που έχουν τα προσόντα προαγωγής στο βαθμό διευθυντή κατά την παρ. 2 του άρθρου 82 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999). Το Ειδικό Συμβούλιο καλεί σε προφορική συνέντευξη τους υποψηφίους προκειμένου να διαμορφώσει γνώμη για την ικανότητα και την προσωπικότητα τους, ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου, οι σχετικές με τη συνεκτίμηση και την έννοια της εμπειρίας, εφαρμόζονται

αναλόγως και για την επιλογή του διευθυντή.

Ο υπάλληλος που θα επιλεγεί κατά τα ανωτέρω για τη θέση του διευθυντή μετατάσσεται, κατά παρέκκλιση από κάθε γενική ή ειδική διάταξη, με απόφαση του οικείου Υπουργού χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου και εντάσσεται με την ίδια απόφαση στο βαθμό της θέσης του διευθυντή.

Κατά την πρώτη εφαρμογή της παρούσας διάταξης η επιλογή για την πλήρωση της θέσης του διευθυντή γίνεται μέσα σε δύο (2) μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Η απόσπαση του κατά την παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997 διευθυντή λήγει αυτοδικαίως με την ολοκλήρωση της κατά τα ανωτέρω μετάταξης του διευθυντή και ο χρόνος της απόσπασης αυτής λογίζεται για κάθε συνέπεια ως υπηρεσία σε θέση βαθμού διευθυντή του άρθρου 79 του Υπαλληλικού Κώδικα (Ν. 2683/1999).

***ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: Με το άρθρο 22 Ν.3448/2006,ΦΕΚ Α 57/15.3.2006,ορίζεται ότι:

"1. Οι υπηρετούντες σε θέση βοηθού επιστήμονα στον Συνήγορο του Πολίτη κρίνονται, μετά από αίτησή τους, για την εξέλιξή τους σε θέση ειδικού επιστήμονα, χωρίς να απαιτείται προκήρυξη της αντίστοιχης θέσης, εφόσον διαθέτουν τα οριζόμενα υπό στοιχ. α΄ της παρ.1 του άρθρου 5 του ν. 3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α΄) προσόντα και έχουν συμπληρώσει ως βοηθοί επιστήμονες τρία (3) τουλάχιστον έτη ευδόκιμης υπηρεσίας. Την παραπάνω κρίση διενεργεί η Επιτροπή της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου και νόμου μετά από δημόσια συνέντευξη του ενδιαφερομένου ενώπιόν της. Η κρίση αυτή μπορεί να διενεργείται ταυτοχρόνως για όλες τις αιτήσεις που υποβλήθηκαν εντός του αυτού ημερολογιακού έτους.

2. Οι κρινόμενοι ως ικανοί για εξέλιξη, σύμφωνα με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου, εντάσσονται με πράξη του Συνηγόρου του Πολίτη σε θέσεις ειδικών επιστημόνων, στις οποίες και μετατρέπονται οι ήδη κατεχόμενες από αυτούς θέσεις βοηθών επιστημόνων. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί για μία μόνο φορά, μετά την παρέλευση ενός (1) τουλάχιστον έτους και πάντως πριν από τη συμπλήρωση τριών (3) ετών από την απόρριψη της πρώτης αίτησης. Οι θέσεις όσων η αίτηση για εξέλιξη απορρίπτεται για δεύτερη φορά ή δεν έχουν υποβάλει αίτηση για εξέλιξη έως και την ημερομηνία που συμπληρώνουν τρία (3) έτη υπηρεσίας από την έναρξη ισχύος του παρόντος, μετατρέπονται εφεξής σε ειδικές προσωποπαγείς θέσεις βοηθών επιστημόνων.

3. Οι θέσεις βοηθών επιστημόνων στον Συνήγορο του Πολίτη, που παραμένουν κενές κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος ή κενώνονται εφεξής, για οποιονδήποτε λόγο, μετατρέπονται αυτοδικαίως σε αντίστοιχες θέσεις ειδικών επιστημόνων και προκηρύσσονται σύμφωνα με τη διαδικασία της παρ.1 του άρθρου 5 του ν. 3094/2003".

Άρθρο 6 : Τίτλος της Αρχής |

Απαγορεύεται σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο η χρήση του τίτλου

"Συνήγορος του Πολίτη" ή τίτλου παρεμφερούς που μπορεί να δημιουργήσει στο κοινό σύγχυση σε σχέση με την ως άνω Αρχή.

Άρθρο 7 : Τελικές και μεταβατικές διατάξεις

1. Οι θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 1 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 28 του Ν. 3013/2002 και οι θέσεις του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 4 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 διατηρούνται και καταργούνται με τη λήξη της σύμβασης εργασίας των υπηρετούντων στις θέσεις αυτές ή και προ αυτής, εφόσον κενωθούν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο.

2. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 10 του Ν.Δ. 216/1974, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε, ισχύουν και για αποσπάσεις υπαλλήλων στην υπηρεσία του Συνηγόρου του Πολίτη. Οι διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 5 του Ν. 3051/2002 ισχύουν και για το μόνιμο προσωπικό των Ο.Τ.Α., και των ανεξάρτητων αρχών που είναι αποσπασμένοι στον Συνήγορο του Πολίτη.

3. Γενικές ή ειδικές διατάξεις που είναι αντίθετες με τις διατάξεις του παρόντος νόμου καταργούνται. Διατηρούνται σε ισχύ οι διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139Α'), όπως ισχύει κάθε φορά και προστίθεται μία (1) ακόμη θέση για τις ανάγκες Βοηθού Συνηγόρου.

4. Κατά την πρώτη επιλογή μετά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, για τις θέσεις ειδικών επιστημόνων και για τις θέσεις βοηθών επιστημόνων, η προβλεπόμενη στο άρθρο 5 παρ. 1 του παρόντος νόμου επιτροπή αποτελείται από τον Συνήγορο του Πολίτη, δύο (2) καθηγητές Α.Ε.Ι. και δύο (2) μέλη ή πρώην μέλη ανεξάρτητων διοικητικών αρχών.

Άρθρο 8

Στο τέλος της παραγράφου 6 του άρθρου 15 του Ν. 2266/1994 (ΦΕΚ 218 Α') προστίθενται οι εξής φράσεις:

"Η απόσπαση, από θέση του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ., προϊσταμένων τμημάτων, γίνεται κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων. Ο χρόνος υπηρεσίας συνυπολογίζεται και προσμετράται για την προαγωγή του υπαλλήλου στον επόμενο βαθμό. Η ισχύς της παρούσας διάταξης αρχίζει από την 1η Νοεμβρίου 2002."

Άρθρο 9

Στην περίπτωση β της παρ. 3 του άρθρου 1 του Ν. 3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο το οποίο έχει ως ακολούθως:

"Η θητεία του είναι πενταετής και μπορεί να ανανεώνεται με την ίδια διαδικασία."

Αρθρο 10

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Διοικητικών Επιστημών επιχορηγείται κατ' έτος, αρχής γενομένης από το οικονομικό έτος 2004, από πιστώσεις του τακτικού προϋπολογισμού του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την κάλυψη δαπανών λειτουργίας του και τη συμμετοχή του στις επιστημονικές εκδηλώσεις του Διεθνούς Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών.

Το ποσό της επιχορήγησης καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, που εκδίδεται μετά από αιτιολογημένη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου του Ινστιτούτου και δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των 14.674 ευρώ ετησίως. Το ποσό αυτό μπορεί να αναπροσαρμόζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

Για τα έτη 2002 και 2003 ως επιχορήγηση παραμένει εις χείρας του Ελληνικού Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών το μη δαπανηθέν ποσόν της επιχορήγησης, την οποία εισέπραξε από το Π.Δ.Ε. 2001 ΣΑΕ 015 για τη διοργάνωση του 25ου Διεθνούς Συνεδρίου Διοικητικών Επιστημών, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 8 του Ν. 2738/1999 (ΦΕΚ 180 Α').

Αρθρο 11 : Ισχύς

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις αυτού.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2003

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
Ν. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
Κ. ΣΚΑΝΔΑΛΙΔΗΣ

Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους

Αθήνα, 22 Ιανουαρίου 2003

Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ Φ. ΠΕΤΣΑΛΝΙΚΟΣ

ΠΔ 273/1999 / Α-229
Κανονισμός Λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη

ΦΕΚ Α'229/03/11/1999
ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΥΠ' ΑΡΙΘ.273
Κανονισμός λειτουργίας του Συνηγόρου του Πολίτη.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

- α) Της παρ.9του άρθρου 5του Ν. 2477/1997
"Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών
Δημόσιας Διοίκησης" (ΦΕΚ59/Α/97).
- β) Τις διατάξεις του άρθρου 29Α του Ν. 1558/85,
όπως προστέθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/1992
και τροποποιήθηκε με την παρ.2α του άρθρου 1 του Ν.2469/1997.
- γ) Του άρθρου 22 παρ 3του Ν. 2362/1995
"Περί Δημοσίου Λογιστικού, ελέγχου των δαπανών
του Κράτους και άλλες διατάξεις" (ΦΕΚ247/Α').
- δ) Την αριθ. 1107147/1239/006/4.10.1996
(ΦΕΚ 922/Β/96) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών
"Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς
Οικονομικών"

2. Τη σύμφωνη γνώμη του Συνηγόρου του Πολίτη της 18.5.1999.

3. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του παρόντος
Προεδρικού Διατάγματος προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού
προϋπολογισμού ύψους 25 εκατομμυρίων δρχ. περίπου για το τρέχον
οικονομικό έτος, 50 εκατομμυρίων περίπου για τα οικονομικά έτη
2000-2001,60 εκατομμυρίων για τα οικονομικά έτη 2002-2003 και 81
εκατομμυρίων για το οικονομικό έτος 2004. Η ανωτέρω δαπάνη θα
αντιμετωπισθεί για μεν το τρέχον οικονομικό έτος από τις εγγεγραμμένες
πιστώσεις στον προϋπολογισμό του Ειδικού Φορέα 07-610 της Ανεξάρτητης
Αρχής "Συνήγορος του Πολίτη" (ΚΑΕ ομάδας 0200 και 0871) για δε τα επόμενα
οικονομικά έτη από τις πιστώσεις που θα εγγράφονται προς τούτο στον ανωτέρω
προϋπολογισμό.

4. Την386/1999 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας,
μετά από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών,
Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του
Υφυπουργού Οικονομικών, αποφασίζουμε:

Αρθρο 1

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη (ΣΤΠ), ανεξάρτητη διοικητική αρχή που συστήθηκε με το Ν. 2477/1997 (ΦΕΚ 59/Α/97), αποστολή έχει τη διαμεσολάβηση μεταξύ πολιτών και δημοσίων υπηρεσιών, σύμφωνα με όσα ορίζονται στο Ν. 2477/1997, όπως εκάστοτε ισχύει, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

2. Όπου στο παρόν προεδρικό διάταγμα αναφέρεται ο όρος δημόσια υπηρεσία ή δημόσιες υπηρεσίες, νοούνται οι αναφερόμενες στην παρ.1 του άρθρου 3 του Ν. 2477/97.

3. Στις διεθνείς σχέσεις ο τίτλος "Συνήγορος του Πολίτη" αποδίδεται με τον όρο "THE GREEK OMBUDSMAN" ή "LE MEDIA TEUR DE LA REPUBLIQUE HELLENIQUE".

Αρθρο 2

1. Το έργο της Αρχής οργανώνεται στους εξής τέσσερις κύκλους δραστηριότητας:

- α) Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,
- β) Κοινωνικής Προστασίας (κοινωνική πολιτική, υγεία, ασφάλιση, πρόνοια, προστασία του παιδιού, των ηλικιωμένων, των ατόμων με ειδικές ανάγκες),
- γ) Ποιότητας Ζωής (περιβάλλον, πολεοδομία, χωροταξία, δημόσια έργα, πολιτισμός),
- δ) Σχέσεων Κράτους-Πολίτη (πληροφόρηση και επικοινωνία, ποιότητα παρεχομένων υπηρεσιών, κακοδιοίκηση σε ΟΤ Α, ΔΕΚΟ, μεταφορές, επικοινωνίες, εργασία, βιομηχανία, ενέργεια, φορολογία, τελωνεία, δημοσιονομικά θέματα, εμπόριο και κρατικές προμήθειες, γεωργία και αγροτική πολιτική, παιδεία).

Την ευθύνη λειτουργίας κάθε κύκλου έχει ένας Βοηθός Συνήγορος. Οι ειδικοί επιστήμονες και οι βοηθοί επιστήμονες κατανέμονται στους κύκλους δραστηριότητας από το Συνήγορο του Πολίτη. Κάθε κύκλος δραστηριότητας αναλαμβάνει την έρευνα των υποθέσεων που υπάγονται στην αρμοδιότητά του. Οι κύκλοι δραστηριότητας συνεργάζονται μεταξύ τους για τις υποθέσεις που αφορούν περισσότερους από ένα κύκλους.

2. Το έργο της Αρχής υποστηρίζεται από τους Ειδικούς Επιστήμονες των παρ. 1 και 2 του άρθρου 5 του Ν.2477/1997 και τους Βοηθούς Επιστήμονες του άρθρου 8 του Ν.2623/1998 (ΦΕΚ 139/Α/98).

3. Οι ειδικοί επιστήμονες και βοηθοί επιστήμονες όλων των κύκλων αναλαμβάνουν διαδοχικά την Πληροφόρηση και Εξυπηρέτηση των Πολιτών, σύμφωνα με ειδικό πρόγραμμα που καταρτίζεται σε εβδομαδιαία βάση από το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων.

Άρθρο 3

1. Η διαμεσολάβηση του Συνηγόρου του Πολίτη ζητείται με έγγραφη ενυπόγραφη αναφορά που υποβάλλεται στην Αρχή ή αποστέλλεται ταχυδρομικά ή με τηλεομοιοτυπία ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Όταν ο ενδιαφερόμενος δεν γνωρίζει να γράφει, αντί για υπογραφή η αναφορά μπορεί να έχει ένα σημάδι που αυτός έβαλε και επικυρώθηκε από την Αρχή ή άλλη δημοσία αρχή, αν η αναφορά αποστέλλεται ταχυδρομικά, που επιβεβαιώνει πως το σημάδι έχει τεθεί αντί για την υπογραφή και ότι ο ενδιαφερόμενος δήλωσε ότι δεν μπορεί να υπογράψει.

Ο ενδιαφερόμενος μπορεί να ζητήσει να μην ανακοινωθεί το όνομά του και τα άλλα προσωπικά στοιχεία του στη δημοσία υπηρεσία, στην οποία αναφέρεται η αναφορά του. Αν δεν είναι δυνατή η έρευνα της υπόθεσής του χωρίς την ανακοίνωση του ονόματός του, ειδοποιείται σχετικά. Η έρευνα δεν προχωρά χωρίς τη σχετική δήλωσή του ότι αποδέχεται την ανακοίνωση του ονόματός του.

2. Η αναφορά υποβάλλεται μέσα σε έξι μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων για τις οποίες προσφεύγει στο Συνήγορο του Πολίτη. Μπορεί και μετά την πάροδο του εξαμήνου να υποβάλλεται αναφορά και να εξετάζεται από το Συνήγορο του Πολίτη σε ειδικές και εξαιρετικές περιπτώσεις, ιδίως όταν η δημοσία υπηρεσία δεν διεκπεραιώνει την υπόθεση, δεν απαντά στα επανειλημμένα διαβήματα του ενδιαφερομένου ή επιλαμβάνεται της υπόθεσης αλλά καθυστερεί υπέρμετρα και πέρα των προθεσμιών που τυχόν προβλέπονται από το νόμο ή ο ενδιαφερόμενος βρίσκεται σε φυσική αδυναμία ή εμποδίζεται από σπουδαίους λόγους να υποβάλλει την αναφορά. Στις περιπτώσεις αυτές στο σχετικό πόρισμα αναφέρονται οι ανωτέρω λόγοι.

3. Στην αναφορά περιέχονται: α) τα στοιχεία ταυτότητας του ενδιαφερόμενου, β) στοιχεία επικοινωνίας, γ) ακριβής περιγραφή της υπόθεσης και τυχόν απάντηση της υπηρεσίας, δ) η δημοσία υπηρεσία και ενδεχομένως το δημόσιο όργανο που χειρίστηκε την υπόθεση, ε) ο ακριβής χρόνος που έλαβε γνώση της επιβλαβούς ενέργειας, ή σε περίπτωση παράλειψης ο χρόνος που έχει περάσει από την υποβολή του σχετικού αιτήματος ή από την πάροδο της προθεσμίας, μέσα στην οποία η δημοσία υπηρεσία έπρεπε να δράσει, στ) εάν και τότε έχει ασκηθεί αίτηση θεραπείας, ιεραρχική προσφυγή ή γενικότερα αν έχει καταφύγει στην αρμοδία υπηρεσία για τη λύση της διαφοράς. ζ) εάν η συγκεκριμένη υπόθεση ή συναφής εκκρεμεί ενώπιον δικαστικής αρχής και ποιας, η) η πραγματική βλάβη του ενδιαφερόμενου, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο ζητεί να ικανοποιηθεί. Με την αναφορά υποβάλλονται έγγραφα ή άλλα στοιχεία σχετικά με την υπόθεση που διευκολύνουν την έρευνα.

4. Η αναφορά γράφεται σε απλό χαρτί ή σε ειδικό έντυπο της Αρχής, το οποίο μπορεί και να αποστέλλεται στους ενδιαφερόμενους. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρ. 1 του άρθρου 4 η έλλειψη οποιουδήποτε από τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη παρ. 3 του παρόντος άρθρου δεν εμποδίζει την εξέταση της αναφοράς.

Οποιοδήποτε στοιχείο, αναγκαίο για την έρευνα μπορεί να ζητηθεί και μετά την υποβολή της αναφοράς.

Αρθρο 4

1. Οι αναφορές των πολιτών καταχωρούνται σε ειδικό μητρώο και προωθούνται στον αρμόδιο κύκλο δραστηριότητας. Αναφορές που δεν ανήκουν στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη ή που είναι προφανώς αόριστες, αβάσιμες ή ασήμαντες ή που επαναλαμβάνονται κατά τρόπο καταχρηστικό και χωρίς νεότερα στοιχεία τίθενται στο αρχείο με πράξη του αρμόδιου Βοηθού Συνηγόρου. Σχετικά ενημερώνεται εγγράφως ο ενδιαφερόμενος.

2. Από τους κύκλους δραστηριότητας αποστέλλεται έγγραφο στον ενδιαφερόμενο, στο οποίο αναφέρεται η λήψη της αναφοράς του, το όνομα και τα στοιχεία επικοινωνίας εκείνου που ανέλαβε την υπόθεσή του. Με το έγγραφο αυτό μπορεί να ζητούνται απαιτούμενα στοιχεία που δεν προσδιορίζονται στην αναφορά του πολίτη.

3. Τις έρευνες ενεργούν ο ειδικός επιστήμονες σε συνεργασία με τους βοηθούς επιστήμονες και με την ευθύνη του αντίστοιχου Βοηθού Συνηγόρου που κατανέμει και τις αναφορές.

Με την ανάθεση της υπόθεσης, ο ειδικός επιστήμονας επικοινωνεί και εφόσον το κρίνει σκόπιμο και αναγκαίο, επισκέπτεται την υπηρεσία και μελετά επί τόπου την υπόθεση. Συνεργάζεται επίσης με τους ενδιαφερόμενους πολίτες ή τυχόν τρίτους που εμπλέκονται στην εξεταζόμενη υπόθεση. Μετά το πέρας της έρευνας συντάσσεται πόρισμα, στο οποίο περιλαμβάνεται η περιγραφή της υπόθεσης, τα στοιχεία που έχουν υποβληθεί ή χρησιμοποιηθεί, οι ενέργειες που έγιναν για την εξέταση της υπόθεσης, οι διαπιστώσεις και προτάσεις του. Στο πόρισμα περιλαμβάνεται επίσης και η άποψη της αρμόδιας υπηρεσίας για την υπόθεση. Στις περιπτώσεις απλών υποθέσεων συντάσσεται σημείωμα στο οποίο αναφέρονται συνοπτικά οι ενέργειες που έγιναν και το τελικό αποτέλεσμα, θέση σημειώματος επέχει και έγγραφο προς τον πολίτη που υπέβαλε την αναφορά εφόσον περιέχει τα απαραίτητα στοιχεία.

4. Το πόρισμα γνωστοποιείται, κατά περίπτωση, στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό, στο νομάρχη, δήμαρχο ή στο ανώτατο όργανο διοίκησης, προκείμενου για νομικά πρόσωπα, στις αρμόδιες υπηρεσίες και στον πολίτη που υπέβαλε τη σχετική αναφορά. Στο πόρισμα μπορεί να τάσσεται προθεσμία μέσα στην οποία οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να ενημερώσουν την Αρχή για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεων ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Αν η μη αποδοχή δεν δικαιολογείται επαρκώς, ο Συνηγός του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει την άρνηση εφαρμογής των προτάσεών του.

5. Αν από την έρευνα προκύψει ότι δεν είναι δυνατή η επίλυση του προβλήματος, ενημερώνεται ο ενδιαφερόμενος με ειδικό έγγραφο, στο οποίο εξηγούνται ο λόγοι

που κάνουν αδύνατη την επίλυση και αναφέρονται οι ενέργειες που έγιναν.

6. Όταν μέσα από την έρευνα ευρύτερου αριθμού αναφορών εμφανίζονται κονά χαρακτηριστικά αναποτελεσματικότητας, κακοδιοίκησης, χαμηλής ποιότητας παρεχόμενων προς τον πολίτη υπηρεσιών, ο Συνήγορος του Πολίτη εξετάζει συνολικά με τους αρμόδιους φορείς την επίλυση των διαφορών αυτών, προτείνοντας συγχρόνως αλλαγές οργανωτικές, λειτουργικές, στον τρόπο παροχής των υπηρεσιών και επικοινωνίας με τους πολίτες, καθώς και την τυχόν αναγκαία αντίστοιχη νομοθετική ή κανονιστική ρύθμιση, που θα επιτρέψει, κατά το δυνατό, την εξάλειψη των φαινομένων αυτών και τη βελτίωση της σχέσης του κράτους με τους πολίτες.

Άρθρο 5

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως θεμάτων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Αρχής και έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην κοινή γνώμη.

Ο Συνήγορος του Πολίτη με απόφασή του καθορίζει την υπόθεση που θα ερευνήσει, καθώς και τους λόγους που τον οδήγησαν στην απόφαση αυτή, στην οποία μπορεί να περιέχεται και χρονοδιάγραμμα της έρευνας. Η απόφαση του Συνηγόρου κοινοποιείται στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα. Ο Συνήγορος του Πολίτη, εφόσον το κρίνει σκόπιμο, μπορεί να δημοσιοποιεί ευρύτερα τη σχετική απόφασή του.

Μετά το πέρας της έρευνας, το σχετικό πόρισμα και οι προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Άρθρο 6

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει πραγματογνωμοσύνη, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) κρίνεται απολύτως αναγκαία λόγω της φύσεως της υποθέσεως, β) δεν έχει ήδη διενεργηθεί από τη διοίκηση, εκτός εάν ο θιγόμενος πολίτης αμφισβητεί την ορθότητα των πορισμάτων της πραγματογνωμοσύνης την οποία διενήργησε η διοίκηση γ) δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του στα πλαίσια των καθηκόντων του.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει στη δημόσια υπηρεσία, οι πράξεις της οποίας αποτελούν αντικείμενο της έρευνας, το διορισμό πραγματογνώμονα μεταξύ των υπαλλήλων της. Η εν λόγω υπηρεσία υποχρεούται να προβεί στο διορισμό, κατ' εφαρμογή του άρθρου 4παρ.5, του Ν.2477/97.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να παραγγείλει σε Α.Ε.Ι., Επιμελητήρια και λοιπά Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου το διορισμό πραγματογνώμονα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να διορίσει ως πραγματογνώμονα, πρόσωπο

περιλαμβανόμενο στους Πίνακες Πραγματογνωμόνων των δικαστηρίων της χώρας όπως αυτοί εκάστοτε ισχύουν.

Σε απολύτως εξαιρετικές περιπτώσεις επείγοντος χαρακτήρα, καθώς και σε περιπτώσεις όπου απαιτούνται ειδικές γνώσεις για τις οποίες δεν ανευρίσκονται διοριστέοι μεταξύ των προσώπων των υπαγομένων στις ανωτέρω κατηγορίες ή οι διορισθέντες δεν αποδέχθηκαν την εντολή, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να διορίσει πραγματογνώμονα κατ' αναλογική εφαρμογή του άρθρου 186 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Η αμοιβή του πραγματογνώμονα βαρύνει τις πιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Για τη διαδικασία βεβαιώσεως και εκκαθαρίσεως της εν λόγω αμοιβής, εφαρμόζονται αναλογικά οι διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας Κοινής Υπουργικής Απόφασης εκδιδόμενης κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 581, παρ. 2. του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

2. Οι διατάξεις περί διορισμού και αμοιβής πραγματογνωμόνων εφαρμόζονται και σε περιπτώσεις αυτοψίας, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα να διενεργηθεί από μέλος του επιστημονικού προσωπικού του Συνηγόρου του Πολίτη στα πλαίσια των καθηκόντων του.

3. Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον αρμόδιο Υπουργό.

Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητά τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Άρθρο 7

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει ετήσια έκθεση στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ή κανονιστικές ρυθμίσεις. Η ετήσια έκθεση συντάσσεται με βάση τις εκθέσεις της παρ. 3 του παρόντος άρθρου.

2. Στην έκθεση περιγράφεται το έργο της αρχής, οι αναφορές που υποβλήθηκαν, οι έρευνες που έγιναν, οι προτάσεις και λύσεις των προβλημάτων που έγιναν αποδεκτές από τις δημόσιες υπηρεσίες, οι αυτεπάγγελτες έρευνες καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που είναι χρήσιμο για την ανάδειξη του έργου της Αρχής. Σε ειδικό τμήμα της έκθεσης περιλαμβάνονται οι προτάσεις για τη βελτίωση των δημοσίων υπηρεσιών και οι αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

3. Κάθε κύκλος δραστηριότητας με ευθύνη του αρμόδιου βοηθού συντάσσει τετραμηνιαίες εκθέσεις δραστηριότητας και ετήσια έκθεση τον Ιανουάριο κάθε έτους για το προηγούμενο.

4. Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

5. Η ετήσια έκθεση δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου και δίδεται στις δημόσιες υπηρεσίες, στους πολίτες, στα Μ.Μ.Ε., και γενικότερά δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

6. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο Υπουργό εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους για θέματα εξαιρετικής σοβαρότητας, ιδίως δε για θέματα, για τα οποία αποφάσισε αυτεπάγγελτη έρευνα.

Άρθρο 8

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη προίσταται της Αρχής, κατευθύνει και συντονίζει το έργο της για την καλύτερη εκπλήρωση της αποστολής της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ιδίως:

- α) Συντονίζει το έργο των Βοηθών-Συνηγόρων.
- β) Εποπτεύει, κατευθύνει και αξιολογεί τους ειδικούς επιστήμονες, τους βοηθούς επιστήμονες, καθώς και το προσωπικό της Γραμματείας,
- γ) Τοποθετεί τους ειδικούς επιστήμονες και βοηθούς επιστήμονες στους κύκλους δραστηριότητας, και το λοιπό προσωπικό στα τμήματα και γραφεία της Γραμματείας, καθώς και μετακινεί αυτούς από κύκλο σε κύκλο και από τμήμα σε τμήμα,
- δ) Συγκροτεί επιτροπές, ομάδες εργασίας και έργου με αντικείμενο την εκτέλεση μελετών και έργων, σχετικών με την αποστολή της Αρχής,
- ε) Αναλαμβάνει τις υποχρεώσεις σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού της Αρχής και προσδιορίζει τις απαιτήσεις κατά του Δημοσίου.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι ο πειθαρχικός προϊστάμενος του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και μπορεί να επιβάλλει ποινή επίπληξης ή προστίμου ίσου προς τις αποδοχές ενός μηνός. Ως πειθαρχικός προϊστάμενος έχει και τις αρμοδιότητες που προβλέπονται από τον Υπαλληλικό Κώδικα για το μόνιμο προσωπικό και το Π.Δ.410/88 για το ιδιωτικού δικαίου προσωπικό.

3. Οι Βοηθοί Συνήγοροι επικουρούν το Συνήγορο στο έργο του, προιστανται στον κύκλο δραστηριότητας που τους έχει ορίσει ως υπεύθυνους, κατευθύνουν και συντονίζουν το έργο του κύκλου καθώς και ειδικότερα έργα που τους αναθέτει ο Συνήγορος του Πολίτη. Εποπτεύουν, κατευθύνουν και αξιολογούν τους ειδικούς και Βοηθούς Επιστήμονες του κύκλου τους.

4. Οι ειδικοί επιστήμονες διεξάγουν τις έρευνες που τους ανατίθενται, καθώς και κάθε άλλη σχετική εργασία που τους ανεθέτει ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Βοηθός Συνήγορος του κύκλου δραστηριότητας στον οποίο είναι τοποθετημένοι

ή που αναφέρεται στο παρόν Προεδρικό Διάταγμα.

5. Οι Βοηθοί επιστήμονες επικουρούν και συνεργάζονται με τους ειδικούς επιστήμονες για την καλύτερη εκτέλεση του έργου του κύκλου δραστηριότητας, στον οποίο είναι τοποθετημένοι και εκτελούν κάθε εργασία που ανατίθεται σ' αυτούς από το Συνήγορο του Πολίτη ή το βοηθό Συνήγορο του κύκλου τους, ή τους ειδικούς επιστήμονες, με τους οποίους συνεργάζονται ή αναφέρεται στο παρόν Προεδρικό Διάταγμα.

Άρθρο 9

Οι υπηρεσίες της Αρχής είναι:

- α) Το Γραφείο του Συνήγορου του Πολίτη και τα Γραφεία των Βοηθών Συνηγόρων.
- β) Η Γραμματεία της Αρχής.

Άρθρο 10

1. Το Γραφείο του Συνηγόρου του Πολίτη Επικουρεί τον Συνήγορο του Πολίτη στην άσκηση των καθηκόντων του, έχει την επιμέλεια της αλληλογραφίας και των σχετικών αρχείων και στοιχείων, οργανώνει την επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τους πολίτες, τις δικαστικές και δημόσιες αρχές και υπηρεσίες, το Προεδρείο και τη Γενική Γραμματεία της Βουλής και τους λοιπούς φορείς της δημόσιας ζωής.

2. Αντίστοιχες με τις ανωτέρω αρμοδιότητες ανήκουν στα Γραφεία των Βοηθών Συνηγόρων.

Άρθρο 11

1. Η Γραμματεία της Αρχής λειτουργεί σε επίπεδο διεύθυνσης και συγκροτείται από:

α) Τα Τμήματα:

- 1) Διοίκησης
- 2) Οικονομικής Διαχείρισης
- 3) Γραμματειακής Υποστήριξης
- 4) Μηχανογραφικών Εφαρμογών
- 5) Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων.

β) Τα Γραφεία

- 1) Διοικητικής Μέριμνας
- 2) Προμηθειών.

Το Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης και το Γραφείο

Προμηθειών υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης.

2. Το Τμήμα Διοίκησης είναι αρμόδιο για τον χειρισμό όλων των θεμάτων υπηρεσιακής κατάστασης του πάσης φύσεως προσωπικού της Αρχής, καθώς και της διοικητικής μέριμνας.

Το γραφείο Διοικητικής Μέριμνας, που υπάγεται στο Τμήμα Διοίκησης, μεριμνά για την ασφάλεια, καθαριότητα και ευταξία των γραφείων της Αρχής.

3. Το Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι αρμόδιο:

α) Για την κατάρτιση, τροποποίηση και εκτέλεση του τακτικού προϋπολογισμού, καθώς και του προϋπολογισμού δημοσίων επενδύσεων.

β) Για την εντολή και εκκαθάριση αποδοχών και λοιπών απολαβών αποζημιώσεων γενικώς του Συνηγόρου, των Βοηθών Συνηγόρων και του προσωπικού της Αρχής.

γ) Για τη διαχείριση κάθε δαπάνης, καθώς και τη μερίμνα για την είσπραξη κάθε εσόδου.

Οι αρμοδιότητες του Γραφείου Προμηθειών που υπάγεται στο Τμήμα Οικονομικής Διαχείρισης είναι:

α) Η εκτίμηση και καταγραφή των πάσης φύσεως αναγκών της υπηρεσίας σε έπιπλα, μηχανικό εξοπλισμό, γραφική ύλη, είδη καθαριότητας και λοιπά υλικά,

β) Η εκτέλεση των πάσης φύσεως προμηθειών,

γ) Η διαχείριση του υλικού (παραλαβή, καταχώρηση, αποθήκευση, διανομή),

δ) Η ανάθεση εργασιών και παρακολούθηση εκτελέσεώς τους,

ε) Η εκποίηση περιουσιακών στοιχείων.

4. Το Τμήμα Γραμματειακής υποστήριξης είναι αρμόδιο:

α) Για την τήρηση του πρωτοκόλλου αλληλογραφίας και του ειδικού μητρώου αναφορών (αρ. 4 παρ. 3 Ν. 2477/97),

β) Για τη διακίνηση της αλληλογραφίας και την αναπαραγωγή εγγράφων και εντύπων,

γ) Για τη βεβαίωση της ακρίβειας αντιγράφων ή φωτοαντιγράφων ή δικαιολογητικών, καθώς και τη βεβαίωση του γνήσιου της υπογραφής.

5. Το Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών έχει αρμοδιότητα το σχεδιασμό, ανάπτυξη και συντήρηση των μηχανογραφικών εφαρμογών, την καλή λειτουργία του μηχανογραφικού συστήματος, τη συντήρηση του μηχανογραφικού εξοπλισμού και την εν γένει στήριξη ολόκληρου του ηλεκτρονικού συστήματος.

6. Το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων έχει αρμοδιότητα:

α) Την οργάνωση της επικοινωνίας της Αρχής με τους πολίτες, τους φορείς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, τα Μ.Μ.Ε.

β) Τη λειτουργία Βιβλιοθήκης,

γ) Την οργάνωση των διεθνών σχέσεων της Αρχής.

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του το Τμήμα Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων

φροντίζει για την έκδοση ενημερωτικών εντύπων, καταχωρήσεων στα ΜΜΕ, διοργανώνει συναντήσεις και συνέδρια και φροντίζει για τη συμμετοχή των εκπροσώπων της Αρχής σε αντίστοιχα σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το Τμήμα καταρτίζει επίσης το ειδικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα της παρ. 3 του άρθρου 2 του παρόντος Προεδρικού Διατάγματος.

Άρθρο 12

1. Συνιστώνται στην Αρχή τριάντα (30) θέσεις τακτικού προσωπικού κατανεμημένες κατά κατηγορία και κλάδο ως εξής:

- Εξι (6) θέσεις κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΠΕ Πληροφορικής
- Τρεις (3) θέσεις κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΤΕ Πληροφορικής
- Εννέα (9) θέσεις κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Οικονομικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού
- Δύο (2) θέσεις κλάδου ΔΕ Τεχνικών, ειδικότητας οδηγών.

2. Οι 30 θέσεις του τακτικού προσωπικού κατανέμονται στα τμήματα της Γραμματείας ως εξής:

- α) Διοίκησης: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού Οικονομικού, τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Οικονομικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΔΕ Τεχνικών, ειδικότητας οδηγών,
- β) Οικονομικής Διαχείρισης: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού, δύο (2) θέσεις του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού,
- γ) Γραμματειακή Υποστήριξη: μία (1) θέση του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού, τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού και δύο (2) θέσεις του κλάδου ΥΕ Βοηθητικού Προσωπικού,
- δ) Μηχανογραφικών Εφαρμογών: τρεις (3) θέσεις του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής, δύο (2) θέσεις του κλάδου ΤΕ Πληροφορικής,
- ε) Επικοινωνίας και Διεθνών Σχέσεων: τρεις (3) θέσεις του κλάδου Π Ε Επικοινωνίας και μία (1) θέση του κλάδου ΔΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

3. Προσόντα διορισμού στις θέσεις της παρ. 1 με εξαίρεση του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας ορίζονται τα προβλεπόμενα από το Π.Δ. 194/1988, όπως εκάστοτε ισχύει και επί πλέον πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ.

Προσόντα διορισμού για τις θέσεις της ειδικότητας ΠΕ Επικοινωνίας ορίζεται πτυχίο ΑΕΙ της ημεδαπής ή ισότιμο της αλλοδαπής κατεύθυνσης επικοινωνίας, δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε. Απαιτείται επίσης αρίστη γνώση τουλάχιστον μιας ξένης γλώσσας (αγγλικής-γαλλικής-γερμανικής) που προσδιορίζεται κάθε φορά στην προκήρυξη των θέσεων καθώς και πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ.

4. Στον ανωτέρω αριθμό των θέσεων της Αρχής προστίθενται οι τριάντα (30) θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού της παρ. 1 του άρθρου 5του Ν. 2477/1997 και οι 30 θέσεις του βοηθητικού επιστημονικού προσωπικού της παρ.1 του άρθρου 8 του Ν.2623/1998, καθώς και οι επτά (7) θέσεις με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου της παρ. 1 του άρθρου 8του Ν. 2623/98.

Αρθρο 13

1. Της Γραμματείας προίσταται Διευθυντής. Ως Διευθυντής επιλέγεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 5 του Ν. 2477/97 από το Συνήγορο του Πολίτη μόνιμος υπάλληλος κατηγορίας ΠΕ που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις να κριθεί για προαγωγή στο βαθμό του Διευθυντή σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 82 του Ν.2683/1999 (ΦΕΚ19/Α/99).

2. Η επιλογή του Διευθυντή γίνεται μετά από δημόσια ανακοίνωση σε δύο ημερήσιες εφημερίδες. Με τη δημόσια ανακοίνωση ο Συνήγορος του Πολίτη καλεί τους ενδιαφερόμενους να υποβάλλουν αίτηση για την επιλογή μέσα σε προθεσμία που ειδικώς ορίζεται στη δημόσια ανακοίνωση και που δεν μπορεί να είναι μικρότερη από (10) ημέρες.

Στη δημόσια ανακοίνωση προσδιορίζονται ο κλάδος ή οι κλάδοι και η τυχόν ειδικότητα στην οποία πρέπει να ανήκουν οι ενδιαφερόμενοι, τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που πρέπει να έχει ο υποψήφιος, καθώς και τα συνυποβαλλόμενα με την αίτηση στοιχεία.

3. Ο Διευθυντής επιλέγεται για τρία (3) χρόνια και για το χρόνο αυτόν αποσπάται στην Αρχή με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χωρίς γνώμη υπηρεσιακού συμβουλίου και κατά παρέκκλιση όλων των κείμενων διατάξεων, όπως ορίζεται στην παρ.3 του άρθρου 5 του Ν.2477/1997.

Αρθρο 14 : Προϊστάμενοι Τμημάτων και Γραφείων.

1. Στα Τμήματα Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού.

Στο Τμήμα Γραμματειακής Υποστήριξης προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού-Λογιστικού.

Στο Τμήμα Μηχανογραφικών Εφαρμογών προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Πληροφορικής.

Στο Τμήμα Επικοινωνίας, και Διεθνών Σχέσεων προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας και, αν δεν υπάρχει, του κλάδου ΠΕ Διοικητικού-Οικονομικού που γνωρίζει άριστα μια ξένη γλώσσα (αγγλικά-γαλλικά- γερμανικά).

Στο γραφείο Προμηθειών προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΤΕ Διοικητικού - Λογιστικού. Στο Γραφείο Διοικητικής Μέριμνας προίσταται μόνιμος υπάλληλος του κλάδου ΔΕ Διοικητικού - Λογιστικού.

2. Ως προϊστάμενοι των τμημάτων και γραφείων της Γραμματείας μπορούν να επιλεγούν και υπάλληλοι με απόσπαση στην Αρχή κατά τις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 5 του Ν. 2477/1997.

Άρθρο 15 : Τελικές και Μεταβατικές διατάξεις.

1. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος Π. Δ/τος η πλήρωση των θέσεων της Γραμματείας, επιφυλασσομένων των διατάξεων της παρ. 2, μπορεί να γίνει μετά από δημόσια ανακοίνωση με μετάταξη ή με απόσπαση υπαλλήλων υπηρεσιών και φορέων που ορίζονται στην παρ. 5 του άρθρου 8 του Ν. 2623/1998, κατά παρέκκλιση όλων των γενικών και ειδικών διατάξεων. Οι αποσπώμενοι ή μετατασσόμενοι πρέπει να έχουν τα προσόντα του κλάδου της θέσης που αποσπώνται ή μετατάσσονται. Η δημόσια ανακοίνωση δημοσιεύεται σε μία τουλάχιστον ημερήσια εφημερίδα και σ' αυτήν αναφέρονται: α) οι θέσεις που πρόκειται να καλυφθούν με απόσπαση ή μετάταξη, β) τα απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, γ) η προθεσμία μέσα στην οποία οι υπόψηφιοι πρέπει να υποβάλλουν την αίτηση, δ) τα δικαιολογητικά ή άλλα έγγραφα και στοιχεία που συνυποβάλλονται με την αίτηση.

2. Κατ' εξαίρεση και κατά την πρώτη πλήρωση των θέσεων του κλάδου ΠΕ Επικοινωνίας αυτό μπορεί να γίνει με απόσπαση υπαλλήλων του κλάδου ΠΕ Διοικητικού - Οικονομικού, ή άλλων κλάδων ΠΕ με αντίστοιχα τυπικά προσόντα που έχουν αρίστη γνώση της Αγγλικής ή Γαλλικής ή Γερμανικής γλώσσας. Με τη δημόσια ανακοίνωση προσδιορίζεται η γλώσσα.

3. Η πολύ καλή γνώση χρήσης Η/Υ αποδεικνύεται σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 2 του Π.Δ. 291/98(ΦΕΚ210/Α'/98) αναλόγως εφαρμοζομένων.

4. Οι 7 θέσεις της παρ. 4 του άρθρου 12 του παρόντος Π.Δ. επιτρέπεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 2623/98 να καλύπτονται και με απόσπαση υπαλλήλων υπηρεσιών και φορέων που ορίζονται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του Ν.2190/1994, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν.2527/97.

Στην Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος Διατάγματος.

Αθήνα, 22 Οκτωβρίου 1999

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΒΑΣΩ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ
ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΙΚ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΝΟΜΟΣ 2477/1997

Συνήγορος του Πολίτη, Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημ.Διοίκησης

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'
Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Άρθρο 1

Ίδρυση - Αποστολή

1. Συνιστάται ανεξάρτητη διοικητική αρχή που ονομάζεται "Συνήγορος του Πολίτη" και έχει ως αποστολή τη διαμεσολάβηση μεταξύ των πολιτών και των δημοσίων υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, των Ν.Π.Δ.Δ. και των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας, όπως αυτές καθορίζονται στο άρθρο 3 παρ. 1 του παρόντος, για την προστασία των δικαιωμάτων του πολίτη, την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την τήρηση της νομιμότητας.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν υπόκειται σε έλεγχο από κυβερνητικό όργανο ή διοικητική αρχή.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από τέσσερις (4) Βοηθούς Συνηγόρους. Κατά την άσκηση των καθηκόντων τους απολαύουν προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας. Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι δεν ευθύνονται, δεν διώκονται και δεν εξετάζονται για γνώμη που διατύπωσαν ή πράξη που εξετέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Δίωξη επιτρέπεται κατόπιν εγκλήσεως μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, εξύβριση ή παραβίαση του απορρήτου. Ο Συνήγορος του Πολίτη, οι Βοηθοί Συνήγοροι, οι ειδικοί επιστήμονες και οι αποσπασμένοι υπάλληλοι με προσόντα ειδικών επιστημόνων, σε περίπτωση που διώκονται ή ενάγονται για πράξη ή παράλειψή κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, μπορεί να παρίστανται ενώπιον των δικαστηρίων με μέλη του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη υποστηρίζεται από τριάντα (30) ειδικούς επιστήμονες, σαράντα (40) αποσπασμένους υπαλλήλους με προσόντα ειδικού επιστήμονα και Γραμματεία.

5. Οι απαιτούμενες πιστώσεις για τη λειτουργία της αρχής εγγράφονται σε ειδικό φορέα, που ενσωματώνονται στον ετήσιο προϋπολογισμό του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Διατάκτης της δαπάνης είναι ο Συνήγορος του Πολίτη ή ο αναπληρωτής του.

6. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας της αρχής, διατάκτης των δαπανών είναι ο Υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και η οικονομική εξυπηρέτησή της γίνεται από τη Διεύθυνση Οικονομικού της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης".

*** Η παρ.6 προστέθηκε με την παρ.4 άρθρ.23 Ν.2527/1997 Α 206
"Η έναρξη λειτουργίας της Αρχής ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος για τον κανονισμό λειτουργίας της Αρχής και στελέχωση των υπηρεσιών της, που ανακοινώνεται από το Συνήγορο του Πολίτη στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης".

*** Το άνω εντός " " εδάφιο προστέθηκε με την παρ. 8 άρθρ.21 Ν.2738/1999 ΦΕΚ Α 180/9.9.1999.

Άρθρο 2

Εκλογή - Θητεία

1. Ως Συνήγορος του Πολίτη και Βοηθοί Συνήγοροι επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους, που διαθέτουν υψηλή επιστημονική κατάρτιση και απολαύουν ευρείας κοινωνικής αποδοχής.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλέγεται από το Υπουργικό Συμβούλιο μετά από προηγούμενη γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και διορίζεται με προεδρικό διάταγμα.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι, μεταξύ των οποίων και ο αναπληρωτής του Συνηγόρου του Πολίτη, διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη.

Αναπλήρωση του Συνηγόρου του Πολίτη χωρεί εφόσον αδυνατεί να ασκήσει τα καθήκοντά του για οποιονδήποτε λόγο.

3. Η θητεία του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων είναι πενταετής. Επανεκλογή του ίδιου προσώπου ως Συνηγόρου του Πολίτη δεν επιτρέπεται. Η πρόωρη λήξη της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη, για οποιονδήποτε λόγο, επιφέρει αυτοδίκαια και τη λήξη της θητείας των Βοηθών Συνηγόρων.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται να παυθεί με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργικού Συμβουλίου και προηγούμενη γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας, για ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων του λόγω νόσου ή αναπηρίας σωματικής ή πνευματικής.

Οι Βοηθοί Συνήγοροι μπορεί να παυθούν με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, μετά από πρόταση του Συνηγόρου του Πολίτη για ανικανότητα εκτέλεσης των καθηκόντων τους, λόγω νόσου ή αναπηρίας, σωματικής ή πνευματικής, καθώς και για ανεπάρκεια κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

5. Κατά τη διάρκεια της θητείας του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημοσίου λειτουργήματος. Ο Συνήγορος του Πολίτη και οι Βοηθοί Συνήγοροι δεν επιτρέπεται να ασκούν καμία επαγγελματική δραστηριότητα ή να αναλαμβάνουν άλλα καθήκοντα, αμειβόμενα ή μη, στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα.

6. Βουλευτής που εκλέγεται ως Συνήγορος του Πολίτη ή

Βοηθός Συνήγορος οφείλει να παραιτηθεί από τη βουλευτική ιδιότητα προτού αναλάβει καθήκοντα.

7. Οι αποδοχές του Συνηγόρου του Πολίτη και των Βοηθών Συνηγόρων καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών, κατά παρέκκλιση των διατάξεων που ισχύουν.

Άρθρο 3

Αρμοδιότητες

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρμόδιος για θέματα που ανάγονται στις υπηρεσίες. α) του Δημοσίου, β) των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμίδας, γ) των λοιπών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και δ) των επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας που απασχολούνται με: i) τη διύληση και διανομή ύδατος, την αποχέτευση και απαγωγή ακάθαρτων υδάτων και λυμάτων. ii) τη διανομή ηλεκτρικού ρεύματος και καυσίμου αερίου, iii) τη μεταφορά προσώπων και αγαθών από την ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα και iv) τις τηλεπικοινωνίες και τα ταχυδρομεία. Όπου στον παρόντα νόμο αναφέρεται ο όρος "δημόσια υπηρεσία" ή "δημόσιες υπηρεσίες" νοούνται οι αναφερόμενες στο προηγούμενο εδάφιο της παραγράφου αυτής.

Στην αρμοδιότητά του δεν υπάγονται οι υπουργοί και υφυπουργοί ως προς τις πράξεις που ανάγονται στη διαχείριση της πολιτικής λειτουργίας, τα θρησκευτικά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, οι δικαστικές αρχές, οι στρατιωτικές υπηρεσίες ως προς τα θέματα που αφορούν την εθνική άμυνα και ασφάλεια, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, οι υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών για δραστηριότητες που ανάγονται στην εξωτερική πολιτική ή στις διεθνείς σχέσεις της χώρας, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ως προς την κύρια λειτουργία τους.

Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που αφορούν την κρατική ασφάλεια. Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητά του θέματα που αφορούν την υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις των δημοσίων υπηρεσιών που παραβιάζουν δικαιώματα ή προσβάλλουν νόμιμα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ιδίως ερευνά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες όργανο δημόσιας υπηρεσίας, ατομικό ή συλλογικό:

- i) προσβάλλει, με πράξη ή παράλειψη, δικαίωμα ή συμφέρον προστατευόμενο από το Σύνταγμα και το νόμο,
- ii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από τελεσίδικη δικαστική απόφαση,
- iii) αρνείται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που επιβάλλεται από διάταξη νόμου ή από ατομική διοικητική πράξη,

ενέργεια, **iv)** ενεργεί ή παραλείπει νόμιμη οφειλόμενη κατά παράβαση των αρχών της χρηστής διοίκησης και της διαφάνειας ή κατά κατάχρηση εξουσίας.

3. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται υποθέσεων που εκκρεμούν ενώπιον δικαστικής αρχής.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη συντονίζει το έργο των Βοηθών Συνηγόρων. Επίσης, εποπτεύει και κατευθύνει τους ειδικούς επιστήμονες και το προσωπικό της Γραμματείας.

Είναι πειθαρχικός προϊστάμενος του επιστημονικού και διοικητικού προσωπικού και μπορεί να επιβάλλει ποινή επίπληξης ή προστίμου έως τις αποδοχές ενός (1) μηνός.

Μπορεί να εξουσιοδοτεί έναν ή περισσότερους από τους Βοηθούς Συνηγόρους και τους προϊσταμένους υπηρεσιακών μονάδων να υπογράφουν έγγραφα ή να προβαίνουν σε άλλες ενέργειες.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει ετήσια έκθεση, στην οποία εκθέτει το έργο της Αρχής, παρουσιάζει τις σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνει προτάσεις για τη βελτίωση των δημόσιων υπηρεσιών και αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και τον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να υποβάλλει στον Πρωθυπουργό, τον Πρόεδρο της Βουλής και να κοινοποιεί στον κατά περίπτωση αρμόδιο υπουργό, εκθέσεις κατά τη διάρκεια του έτους. Η ετήσια έκθεση του Συνηγόρου συζητείται σε ειδική συνεδρίαση της ολομέλειας της Βουλής κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της και δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου.

Άρθρο 4

Διαδικασία έρευνας

1. Ο Συνήγορος του Πολίτη επιλαμβάνεται κάθε θέματος που εμπίπτει στις αρμοδιότητές του, ύστερα από ενυπόγραφη αναφορά κάθε άμεσα ενδιαφερόμενου φυσικού ή νομικού προσώπου ή ενώσεως προσώπων. Επίσης, δύναται να επιληφθεί αυτεπαγγέλτως υποθέσεων που έχουν προκαλέσει ιδιαίτερο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης.

2. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται περιπτώσεων, κατά τις οποίες η διοικητική ενέργεια έχει γεννήσει δικαιώματα ή έχει δημιουργήσει ευνοϊκές καταστάσεις υπέρ τρίτων, που ανατρέπονται μόνο με δικαστική απόφαση, εκτός εάν προφανώς συντρέχει παρανομία ή έχουν σχέση κατά το κύριο αντικείμενό τους με την προστασία του περιβάλλοντος.

3. Η αναφορά υποβάλλεται μέσα σε έξι (6) μήνες αφότου ο ενδιαφερόμενος έλαβε γνώση των ενεργειών ή παραλείψεων για τις

οποίες προσφεύγει στο Συνήγορο του Πολίτη, καταχωρείται δε σε ειδικό μητρώο. Η υποβολή της δεν εξαρτάται από την παράλληλη άσκηση αίτησης θεραπείας ή ιεραρχικής προσφυγής και δεν διακόπτει ούτε αναστέλλει τις προβλεπόμενες από το νόμο προθεσμίες για την άσκηση ενδίκου μέσου ή βοηθήματος. Σε περίπτωση που ασκηθεί ενδικοφανής προσφυγή, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν επιλαμβάνεται του θέματος πριν αποφασίσει το αρμόδιο όργανο ή παρέλθει άπρακτη προθεσμία τριών (3) μηνών από την άσκηση της προσφυγής. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται με πράξη του να θέτει στο αρχείο αναφορά που κρίνεται προφανώς αόριστη, αβάσιμη ή ασήμαντη.

4. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται κατά την έρευνα των υποθέσεων να ζητά τη συνδρομή του Σώματος Επιθεωρητών - Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

5. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να ζητά από τις δημόσιες υπηρεσίες κάθε πληροφορία, έγγραφο ή άλλο αποδεικτικό στοιχείο για την υπόθεση, να εξετάζει πρόσωπα, να ενεργεί αυτοψία και να παραγγέλλει πραγματογνωμοσύνη. Κατά την εξέταση εγγράφων και άλλων αποδεικτικών στοιχείων, που βρίσκονται στη διάθεση δημοσίων υπηρεσιών, δεν μπορεί να αντιπαχθεί ο χαρακτηρισμός τους ως απόρρητο, εκτός εάν αφορούν την εθνική άμυνα, την κρατική ασφάλεια και τις διεθνείς σχέσεις της χώρας.

Όλες οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να διευκολύνουν με κάθε τρόπο την έρευνα. Η μη σύμπραξη δημόσιας υπηρεσίας στη διεξαγωγή της αποτελεί αντικείμενο ειδικής έκθεσης του Συνηγόρου του Πολίτη προς τον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό.

6. Μετά το πέρας της έρευνας ο Συνήγορος του Πολίτη συντάσσει πόρισμα το οποίο γνωστοποιεί στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό και τις αρμόδιες υπηρεσίες, διαμεσολαβεί δε με κάθε πρόσφορο τρόπο για την επίλυση του προβλήματος του πολίτη. Ο Συνήγορος του Πολίτη στις προτάσεις του προς τις υπηρεσίες μπορεί να θέτει προθεσμία, μέσο στην οποία οφείλουν να τον ενημερώσουν για τις ενέργειές τους σχετικά με την εφαρμογή των προτάσεών του ή για τους λόγους που δεν επιτρέπουν την αποδοχή τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να δημοσιοποιήσει τη μη αποδοχή των προτάσεών του, εφόσον κρίνει ότι δεν αιτιολογείται επαρκώς.

7. Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώνει, σε κάθε περίπτωση, τον ενδιαφερόμενο για την τύχη της υποθέσεώς του.

8. Ο Συνήγορος του Πολίτη, οι Βοηθοί Συνήγοροι, οι ειδικοί επιστήμονες, οι αποσπασμένοι υπάλληλοι με προσόντα ειδικού επιστήμονα και το προσωπικό της Γραμματείας υπέχουν καθήκον εχεμύθειας για έγγραφα και στοιχεία, των οποίων λαμβάνουν γνώση στο πλαίσιο της έρευνας και είναι απόρρητα σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ή εξαιρούνται από το δικαίωμα γνώσης των διοικητικών εγγράφων, κατά το άρθρο 16 του ν. 1599/1986 και κάθε άλλη συναφή διάταξη.

9. Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης να συνεργασθεί με το Συνήγορο του Πολίτη, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας,

συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για δε τα μέλη διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους. Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να τάσσει εύλογη προθεσμία ενόψει των περιστάσεων, μετά την άπρακτη παρέλευση της οποίας παραγγέλλει ο ίδιος τον έλεγχο. Ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης σε σοβαρές περιπτώσεις να προκαλέσει με έγγραφό του προς το αρμόδιο όργανο την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου λειτουργού ή υπαλλήλου για την ανωτέρω παράλειψη άσκησης του ενδεικνυόμενου ελέγχου. Αν προκύπτει από εκθέσεις του Συνηγόρου του Πολίτη ότι λειτουργός ή υπάλληλος δημόσιας υπηρεσίας ή παρακωλύει, για δεύτερη φορά εντός τριετίας, το έργο της έρευνας ή αρνείται χωρίς σοβαρό λόγο να συμπράξει στην επίλυση του προβλήματος, μπορεί να του επιβληθεί η ποινή οριστικής παύσης.

10. Αν προκύψουν αποχρώσες ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα.

Άρθρο 5

Ειδικοί Επιστήμονες - Γραμματεία

1. Συνιστώνται τριάντα (30) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού, κατά την έννοια της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1943/1991, με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου διάρκειας πέντε (5) ετών που μπορεί να ανανεώνεται. Η πλήρωση των θέσεων γίνεται ύστερα από δημόσια πρόσκληση του Συνηγόρου του Πολίτη για υποβολή υποψηφιότητας.

Η προεπιλογή μεταξύ αυτών που υπέβαλαν υποψηφιότητα γίνεται από το Συνήγορο του Πολίτη, η δε επιλογή ανατίθεται σε πενταμελή επιτροπή, η σύνθεση της οποίας ορίζεται από το Συνήγορο του Πολίτη. Η επιτροπή αποτελείται από το Συνήγορο του Πολίτη, δύο Βοηθούς Συνηγόρους, έναν καθηγητή πανεπιστημίου και ένα ανώτατο δικαστικό λειτουργό. Η επιτροπή αξιολογεί το τυπικά και ουσιαστικά προσόντα των υποψηφίων και την προσωπικότητά τους με δημόσια συνέντευξη. Κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για τη διαδικασία πρόσληψης του προσωπικού καθορίζεται από τον κανονισμό λειτουργίας της Αρχής.

Στις ανωτέρω θέσεις μπορεί να προσλαμβάνονται με την ίδια διαδικασία δικηγόροι, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων. Η πρόσληψη δικηγόρου συνεπάγεται αναστολή του δικηγορικού λειτουργήματος.

Η πρόσληψή του ειδικού επιστημονικού προσωπικού γίνεται με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2. Στο Συνήγορο του Πολίτη αποσπώνται έως σαράντα (40) μόνιμοι ή με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου

υπάλληλοι του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., τραπεζών ελεγχόμενων από το Δημόσιο ή άλλων φορέων του δημόσιου τομέα που συγκεντρώνουν τα προσόντα της παρ. 2 του άρθρου 25 του ν. 1943/1991 ή υπάλληλοι ΠΕ του δημόσιου τομέα με οκταετή τουλάχιστον υπηρεσία. Η απόσπαση των υπαλλήλων γίνεται με ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου και δεύτερου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου. Η απόσπαση διενεργείται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου υπουργού χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων. Η διάρκεια της απόσπασης ορίζεται τριετής και δύναται να ανανεώνεται για μια ακόμη φορά.

3. Στην Αρχή λειτουργεί Γραμματεία της οποίας προϊστάται διευθυντής. Ως διευθυντής επιλέγεται από το Συνήγορο του Πολίτη μόνιμος υπάλληλος που συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις του άρθρου 36 του ν. 2190/1994.

Ο διευθυντής επιλέγεται από το Συνήγορο του Πολίτη για τρία χρόνια μεταξύ όσων έχουν υποβάλει υποψηφιότητα, μετά από δημόσια ανακοίνωση. Ο διευθυντής αποσπάται για τρία χρόνια με απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης χωρίς γνώμη του υπηρεσιακού συμβουλίου, κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων.

4. Κατά την πρώτη εφαρμογή του παρόντος νόμου η πλήρωση των θέσεων της Γραμματείας μπορεί να γίνει με μετάταξη ή με απόσπαση υπαλλήλων από δημόσιες υπηρεσίες, μετά από δημόσια ανακοίνωση. Οι αποσπώμενοι πρέπει να κατέχουν τα προσόντα της θέσης στην οποία αποσπώνται. Η μετάταξη ή απόσπαση αποφασίζεται με κοινή πράξη του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και του οικείου υπουργού, χωρίς γνώμη υπηρεσιακού ή άλλου συμβουλίου, κατά παρέκκλιση από τις κείμενες γενικές και ειδικές διατάξεις. Η απόσπαση ανακαλείται οποτεδήποτε και πάντως με την πλήρωση της αντίστοιχης θέσης.

Στους υπαλλήλους που μπορούν να αποσπασθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου ή και σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 του άρθρου 8 του ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139 Α') στο Συνήγορο του Πολίτη περιλαμβάνονται μέχρι και τρεις (3) εκπαιδευτικοί. Οι προβλεπόμενες από τις ανωτέρω διατάξεις αποσπάσεις διενεργούνται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης, με επιφύλαξη μόνο των διατάξεων που επιβάλλουν υποχρέωση παραμονής των υπαλλήλων για ορισμένο χρονικό διάστημα σε υπηρεσίες παρεμεθόριων περιοχών, στις οποίες διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν.

*** Τα άνω εντός " " εδάφια προστέθηκαν με την παρ. 8 άρθρ.21 Ν.2738/1999 ΦΕΚ Α 180/9.9.1999.

5. Για τις θέσεις των προϊσταμένων των υπηρεσιακών μονάδων της Γραμματείας μπορεί να επιλεγούν και υπάλληλοι με απόσπαση. Η απόσπαση λήγει αυτοδικαίως με ανάκλησή της.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών,

Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών καθορίζονται οι αποδοχές των τριάντα (30) ειδικών επιστημόνων που προσλαμβάνονται κατά την παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου. Οι αποδοχές αυτές δεν μπορεί να είναι μικρότερες από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 92Α του Κώδικα περί Δικηγόρων.

Οι υπάλληλοι που αποσπώνται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου λαμβάνουν το μισθό και όλες τις τυχόν επιπλέον τακτικές αποδοχές, καθώς και το κάθε είδους τακτικά επιδόματα της οργανικής τους θέσης που καταβάλλονται πάγια και τα οποία εξακολουθούν να καταβάλλονται από την υπηρεσία, από την οποία αποσπώνται. Επίσης, λαμβάνουν ειδική πρόσθετη αμοιβή που ορίζεται κατά παρέκκλιση από τις κείμενες διατάξεις, με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και Οικονομικών.

7. Το υπηρεσιακό συμβούλιο των υπαλλήλων της Αρχής συγκροτείται με απόφαση του Συνηγόρου του Πολίτη από ένα Βοηθό Συνήγορο, ως πρόεδρο, με αναπληρωτή του επίσης Βοηθό Συνήγορο, δύο τακτικά μέλη, με αντίστοιχα αναπληρωματικά και δύο αιρετούς εκπροσώπους του προσωπικού της Αρχής. Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως ισχύουν κάθε φορά.

8. Το προσωπικό της Αρχής υπάγεται, ως προς την επικουρική του ασφάλιση, στο Ταμείο Αρωγής Υπαλλήλων Υπουργείου Εξωτερικών, Προεδρίας της Κυβέρνησης και Πολιτισμού. Εξαιρούνται οι δικηγόροι που προσλαμβάνονται ως ειδικοί επιστήμονες. Ως προς αυτούς ισχύει η ειδική επικουρική ασφάλιση του Ταμείου τους.

9. Η οργάνωση και η λειτουργία της Αρχής, η κατανομή του ειδικού επιστημονικού προσωπικού, η οργάνωση της Γραμματείας, ο αριθμός των θέσεων του προσωπικού και η κατανομή τους στις κεντρικές υπηρεσιακές μονάδες και στα περιφερειακά γραφεία, η κατανομή του προσωπικού σε κλάδους και ειδικότητες και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια ρυθμίζονται στον κανονισμό λειτουργίας της Αρχής. Ο κανονισμός αυτός θεσπίζεται με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης μετά από σύμφωνη γνώμη του Συνηγόρου του Πολίτη.